



You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Informacja w ujęciu prawnym przez pryzmat zagadnień terminologicznych

Author: Michał Barański

Citation style: Barański Michał. (2017). Informacja w ujęciu prawnym przez pryzmat zagadnień terminologicznych. Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego



Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).



UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH



Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego



Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Michał Barański

INFORMACJA W UJĘCIU PRAWNYM

PRZEZ PRYZMAT ZAGADNIEŃ TERMINOLOGICZNYCH



WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO
KATOWICE 2017

Informacja
w ujęciu prawnym
przez pryzmat zagadnień terminologicznych

Żonie i Synowi

Prace Naukowe



Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3622

50 lat
Uniwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

Michał Barański

Informacja
w ujęciu prawnym
przez pryzmat zagadnień terminologicznych

Redaktor serii: Prawo
Andrzej Matan

Recenzent
Jacek Gołaczyński

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Wprowadzenie	11
Rozdział I	
Informacja w ujęciu słownikowym i encyklopedycznym	15
Rozdział II	
Informacja w teorii nauki	19
Rozdział III	
Informacja w ujęciu ekonomicznym	25
Rozdział IV	
Informacja w ujęciu prawnym – zagadnienia ogólne . . .	33
1. Informacja w teorii nauki prawa	33
2. Informacja a oświadczenie wiedzy.	38
3. Informacja a nośnik informacji	47
Rozdział V	
Informacja w ujęciu prawnym – zagadnienia szczegółowe	51
1. Informacja w prawie konstytucyjnym	51
2. Informacja w prawie administracyjnym	54
3. Informacja w prawie karnym	59
4. Informacja w prawie cywilnym	60

5. Informacja w prawie prasowym	73
6. Informacja w prawie własności intelektualnej	76
7. Informacja w ustawie o ochronie danych osobowych	89
8. Informacja w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych	102
Rozdział VI	
Definicja legalna (<i>sensu largo</i>) informacji	105
Zakończenie	115
Bibliografia	119
Orzecznictwo	129
Summary	133
Zusammenfassung	134

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa

- k.c. ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 380 z późn. zm.)
- k.k. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1137 z późn. zm.)
- u.d.i.p. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1764 z późn. zm.)
- u.o.b.d. ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych (Dz.U. z 2001 r. nr 128, poz. 1402 z późn. zm.)
- u.o.d.o ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 922 z późn. zm.)
- u.o.i.n. ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1167 z późn. zm.)
- u.p.a.p.p. ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 666 z późn. zm.)

u.p.k.	ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 683 z późn. zm.)
u.p.p.	ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U. z 1984 r. nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
u.s.d.g.	ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1829 z późn. zm.).
u.ś.u.d.e.	ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1030 z późn. zm.)
u.u.i.g.	ustawa z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (t.j. Dz.U. z 2014 poz. 1015)
u.z.n.k.	ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2003 r. nr 53, poz. 1503 z późn. zm.)

2. Organy orzekające

NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

3. Czasopisma i zbiory orzeczeń

MoP	Monitor Prawniczy
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSN	Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karno i Wojskowa

OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
PUG	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
ZNUJ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego

4. Pozostałe skróty

art.	artykuł
Cz.	część
Dz.U.	Dziennik Ustaw
Dz.Urz.	Dziennik Urzędowy
in.	inny, inni
jun.	junior
ks.	księga
LEX	System Informacji Prawnej LEX
m.in.	między innymi
nast.	następny
niepubl.	niepublikowany
nr lub Nr	numer
orz.	orzeczenie
pkt	punkt
por.	porównaj
poz.	pozycja
r.	rok
Red.	redakcja, redaktor
rozdz.	rozdział
s.	strona
T.	tom
t.j.	tekst jednolity
tj.	to jest
tzn.	to znaczy

tzw.	tak zwany
ust.	ustęp
w.	wiek
Wyd.	wydanie
wyr.	wyrok
z.	zeszyt
zob.	zobacz
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami

Wprowadzenie

Informacja znalazła obecnie szerokie zastosowanie w codziennym życiu społecznym, kulturalnym, ekonomicznym oraz politycznym¹. Zauważalny jest ciągły i gwałtowny wzrost znaczenia informacji oraz procesów z nią związanych.

Termin „informacja” w różnym stopniu – jeśli idzie o jego ciężar znaczeniowy – funkcjonuje również w wielu

¹ Por. K. KRZYSZTOFEK, M.S. SZCZEPAŃSKI: *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*. Katowice 2002, s. 170. Zob. także L. FLORIDI: *Information: A Very Short Introduction*. New York 2010. Bezspornie podstawę społeczeństwa informacyjnego stanowią wszelkiego rodzaju procesy związane z informacją. Zgodnie z teorią społeczeństwa postindustrialnego stworzoną przez Daniela Bella, dzieje ludzkości można podzielić na trzy epoki: agrarną – związaną z pracą wydobywczą, przemysłową – uzależnioną od pracy przemysłowej oraz informacyjną – opartą na pracy informacyjnej. Zob. D. BELL: *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. New York 1973. Zdaniem Alvina i Heidi Toflerów społeczeństwo informacyjne, powstałe w wyniku rewolucji informacyjnej drugiej połowy XX w. po społeczeństwie industrialnym, stanowi obecnie przejaw tzw. cywilizacji trzeciej fali, której istotą jest szybko rozwijający się sektor uzyskiwania i wykorzystywania informacji. Zob. A. i H. TOFLER: *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali*. Przeł. J. ŁOZIŃSKI. Poznań 1996.

aktach normatywnych obowiązujących w polskim porządku prawnym. Jednocześnie, bez względu na gałąź prawa, w nauce prawa, a także w orzecznictwie, podkreśla się, że informacja jest pojęciem bardzo złożonym². Wraz z rozwojem społeczeństwa informacyjnego i postępem technologicznym zaczęły wyodrębniać się grupy poglądów określające zakres znaczeniowy informacji w ujęciu prawnym.

Wyraźnie widoczny brak zgodności w kwestiach terminologicznych dotyczących informacji rodzi jednak poważne wątpliwości w zakresie określenia jej statusu prawnego. Problematyka ta jest szczególnie zauważalna oraz istotna w nauce prawa cywilnego³. Tym niemniej przyjęcie takich, a nie innych założeń ma także niewątpliwy wpływ na regulację dotyczącą ochrony prawnej informacji, bez względu na gałąź prawa. Zagadnienia terminologiczne dotyczące informacji w ujęciu prawnym nie stanowiły, jak dotąd, przedmiotu kompleksowych rozważań na gruncie nauki prawa. W tym względzie również orzecznictwo nie dostarcza zadowalającego materiału do analiz.

Podstawowe cele, jakie przyświecały autorowi podczas pisania niniejszego opracowania, polegały na próbie usystematyzowania wiedzy w zakresie informacji w ujęciu prawnym przez pryzmat zagadnień terminologicznych, ukazaniu wciąż mnożących się trudności klasyfikacyj-

² Zob. uchwała SN z dnia 22 stycznia 2003 r., I KZP 43/02. OSNKW 2003, nr 1, poz. 17.

³ Obecnie nie zostały bowiem ostatecznie wyjaśnione m.in. kwestie dotyczące uznania informacji za dobro niematerialne, przedmiot zobowiązania czy też ukazania relacji informacji jako potencjalnego dobra niematerialnego względem regulacji dotyczących dóbr osobistych, ochrony danych osobowych czy też ochrony baz danych.

nych oraz interpretacyjnych wynikających z pewnych rozwiązań legislacyjnych (ewentualnie ich braku), mających wpływ na główny przedmiot badań, a następnie, na podstawie tychże rozważań, na sformułowaniu własnego poglądu dotyczącego zakresu pojęciowego informacji w ujęciu prawnym.

Informacja w ujęciu słownikowym i encyklopedycznym

W znaczeniu słownikowym termin „informacja” wywodzony jest od łacińskiego słowa *informo*, które oznacza: ‘kształtować’, ‘tworzyć’, ‘wyobrażać sobie’, ‘przedstawiać’, ‘opisywać’, ‘kreślić’, ‘kształcić’, ‘uczyć’¹, jak również od łacińskiego słowa *informatio*, które z kolei oznacza: ‘wizerunek’, ‘zarys’, ‘pojęcie’². Oprócz wskazanych tłumaczeń, *informatio* pojmowane jest też jako: ‘nadać formę’, ‘założyć’, ‘projektować’, ‘wystawić’, ‘wyjaśnić’, ‘zawiadamiać’, ‘informować’, ‘ułożyć’, ‘zestawić’, ‘postanawiać’, ‘urabiać’, ‘doprowadzić do należytego stanu’³.

W *Słowniku języka polskiego* zdefiniowano informację m.in. jako „wiadomość o czymś lub zakomunikowanie czegoś”⁴. Ponadto, informacja w znaczeniu słownikowym określana jest jako „dział informacyjny

¹ Zob. K. KUMANIECKI: *Słownik łacińsko-polski. Według słownika Hermana Mengego i Henryka Kopii*. Warszawa 2000, s. 224.

² Ibidem.

³ Por. J. SONDEL: *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*. Wyd. 2. Kraków 2005, s. 485.

⁴ Zob. online: <http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2466189> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

urzędu, instytucji” oraz „dane przetwarzane przez komputer”⁵.

Encyklopedyczne definicje informacji w ciągu ostatnich dziesięcioleci bardzo wyraźnie wyewoluowały. O ile dawniej przez informację rozumiano „obiekt abstrakcyjny, który w postaci zakodowanej (dana) może być przechowywany (na nośniku danych), przesyłany (np. głosem, falą elektromagnetyczną, prądem elektrycznym), przetwarzany (w trakcie wykonywania algorytmu) i użyty do sterowania (np. komputerem steruje program, będący zakodowaną informacją)”⁶, o tyle obecnie wskazuje się, że informacja jest w zasadzie niedefiniowalna, podkreślając przy tym jej pierwotny i elementarny charakter⁷. Jednocześnie w tychże definicjach encyklopedycznych akcentuje się, że w języku potocznym informacją jest „konstatacja stanu rzeczy, wiadomość”⁸.

W ujęciu encyklopedycznym informację rozpatruje się w trzech aspektach: syntaktycznym, semantycznym i pragmatycznym. Syntaktyczny aspekt rozpatrywania informacji dotyczy liczby informacji, jaka może być potencjalnie zawarta w danej wiadomości. W aspekcie semantycznym akcentuje się znaczenie i zawartość treściową wiadomości. Z kolei aspekt pragmatyczny polega na rozpatrywaniu informacji pod kątem jej przydatności, tzn. „wartości informacji zawartej w wiadomości ze względu na realizowany przez odbiorcę cel”⁹. Obecnie nie są znane uniwersalne sposoby rozpatrywania informacji

⁵ Ibidem.

⁶ *Encyklopedia powszechna PWN*. Wyd. T. 2. Warszawa 1984, s. 281.

⁷ Zob. *Nowa encyklopedia powszechna PWN*. T. 3. Warszawa 2004, s. 758.

⁸ Ibidem.

⁹ Ibidem.

w aspekcie semantycznym i pragmatycznym. Jakościowe rozumienie informacji, niejednokrotnie stosowane w różnych dziedzinach nauki, nie jest niczym innym, jak syntezą semantycznego i pragmatycznego aspektu rozumienia informacji.

Informacja w teorii nauki

W literaturze niekiedy wskazuje się, że „tam, gdzie nie ma informacji, nie można mówić o nauce”¹. Informacja stanowi bowiem jedno z elementarnych pojęć z zakresu samej teorii nauki, gdyż nauka często określana jest jako proces poszukiwania informacji.

Stanisława Kurek-Kokocińska zaznacza, że informacja nie została zdefiniowana „w sposób powszechnie akceptowany i [...] nie ma jednego, uniwersalnego, wspólnego dla wszystkich dziedzin, określenia informacji”², co zresztą po części wynikałoby z już przytoczonych słownikowych czy też encyklopedycznych definicji informacji. Pogląd ten obecnie podziela wielu autorów, niezależnie od dziedziny nauki, jaką reprezentują³. Jacek

¹ A. BŁASIAK, M. KOSZOWY: *Informacja*, online: <http://ptta.pl/pef/pdf/i/Informacja.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

² S. KUREK-KOKOCIŃSKA: *Informacja. Zagadnienia teoretyczne i uwarunkowania prawne działalności informacyjnej*. Łódź 2004, s. 11.

³ Por. J. JANOWSKI: *Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji*. Warszawa 2009, s. 71; S. KUREK-KOKOCIŃSKA: *Informacja...*, s. 13–18; M. GÓRECKI: *Informacje poufne na rynku kapitałowym: podstawowe problemy regulacji prawnej oraz pojęcie informacji poufnej i insidera*. „HUK – Cza-

Petzel zaznacza przy tym, że „z punktu widzenia logiki wskazanie przykładów użycia słowa w wypowiedziach jest również definicją, tzw. definicją przez postulaty”⁴.

Informacja bywa odmiennie pojmowana w obrębie nauk humanistycznych⁵, biologicznych⁶, matematycznych⁷,

pismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego” 2007, nr 1, s. 54; M. MACIEJEWSKI: *Prawo informacji – zagadnienia podstawowe*. W: *Prawo informacji. Prawo do informacji*. Red. W. GÓRALCZYK jun. Warszawa 2006, s. 29; K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica*. Toruń 2008, s. 26; W. WIEWIÓROWSKI, G. WIERCZYŃSKI: *Informatyka prawnicza. Technologia informacyjna dla prawników i administracji publicznej*. Wyd. 2. Warszawa 2008, s. 29.

⁴ J. PETZEL: *Informatyka prawnicza. Zagadnienia teorii i praktyki*. Warszawa 1999, s. 35.

⁵ W filozofii informacja często utożsamiana jest z terminami „wiedza” i „poznanie”. Por. F. DRETSKE: *Knowledge and the Flow of Information*. Oxford 1981. Mieczysław Lubański wskazuje na ewolucję pojęcia informacji w znaczeniu filozoficznym, stwierdzając jednocześnie, że obecnie rozszerza się zakres pojęciowy informacji w nauce, co z kolei powoduje zubożenie treści tego terminu. W zamian, informacja uzyskała status „kategorii ogólnonaukowej”. Por. M. LUBAŃSKI: *Filozoficzne zagadnienia teorii informacji*. Warszawa 1975. W politologii informacja jest natomiast określana m.in. jako wiadomość dotycząca życia pewnego społeczeństwa. Zob. A. BŁASIAK, M. KOSZOWY: *Informacja...*, s. 10.

⁶ W naukach biologicznych najczęściej stosowane jest jakościowe pojęcie informacji. Przykład stanowi informacja genetyczna. Zob. A. KRAJEWSKA: *Informacja genetyczna a zakres autonomii jednostki w europejskiej przestrzeni prawnej*. Wrocław 2008.

⁷ Matematyka stanowi pierwszą z dziedzin nauki, do której bezpośrednio wprowadzony został termin „informacja”. Dokonali tego w pierwszej połowie XX w. przyszli twórcy nauki o łączności i sterowaniu. Zob. S. KUREK-KOKOCIŃSKA: *Informacja...*, s. 13. Ogromny wkład w rozwój badań nad informacją mieli także m.in. Norbert Wiener, twórca cybernetyki, Ralph Hartley, który opracował podstawy teorii informacji, oraz Claude E. Shannon, twórca ilościowej teorii informacji. Por. N. WIENER: *Cybernetyka a społeczeństwo*.

technicznych⁸, ekonomicznych⁹. Często na gruncie jednej dziedziny, dyscypliny lub nawet gałęzi nauki, istnieje kilka różnych interpretacji terminu „informacja”¹⁰.

Jacek Janowski, przyjąwszy, że w obecnym stanie badań informacja jest niemożliwa do zdefiniowania na poziomie ogólnonaukowym, zaproponował trzy metody skutecznego posługiwania się omawianym terminem¹¹. Podejście opisowe oznacza posługiwanie się terminem „informacja” za pomocą wskazania jej cech lub funkcji. W ramach podejścia intuicyjnego, stanowiącego drugą ze wskazanych metod, informacja pozostaje pojęciem niedookreślonym, rozumianym jedynie w sposób intuicyjny, umożliwiającym jednak formułowanie bardziej złożonych definicji. Trzecia ze wskazanych metod, określona przez wspomnianego autora jako podejście systemowe, oznacza posługiwanie się terminem „informacja” na podstawie istniejących już definicji, ale tylko i wyłącznie w obrębie konkretnej dziedziny, sytuacji.

Przeł. O. WOJTASIEWICZ. Wyd. 2. Warszawa 1961; C.E. SHANNON: *A Mathematical Theory of Communication*. “The Bell System Technical Journal” 1948, Vol. 27, Nr 3–4, s. 379–423, 623–656. Zgodnie z cybernetycznym ujęciem, przez informację należy rozumieć „każdy niematerialny czynnik, który może być wykorzystany do bardziej sprawnego i celowego działania ludzi, organizacji i maszyn”. Zob. J. JANOWSKI: *Technologia informacyjna...*, s. 79. Informacja stanowi również jedno z najważniejszych pojęć w innej z nauk, jaką jest informatyka. Por. *Elementy informatyki*. Red. M.M. SYSŁO. Warszawa 1997; W. FLAKIEWICZ: *Pojęcie informacji w technologii multimedialnej*. Warszawa 2005.

⁸ Informacja ma znaczenie także w naukach technicznych, m.in. w transporcie. Por. Z. ŁUKASIK: *Teoria informacji i sygnałów*. Wyd. 7. Radom 2009.

⁹ Ekonomiczne rozumienie informacji będzie przedmiotem szczegółowych rozważań w dalszej części niniejszego opracowania.

¹⁰ Por. M. MACIEJEWSKI: *Prawo informacji...*, s. 29.

¹¹ Zob. J. JANOWSKI: *Technologia informacyjna...*, s. 71.

Zazwyczaj, w obszarze badań nad informacją, stosowane są elementy wszystkich wskazanych metod¹².

Przedstawiony katalog różnych metod rozumienia badanego pojęcia należałoby wzbogacić jeszcze o podejście porównawcze, stanowiące próbę wyjaśnienia terminu „informacja” w obszarze jednej dziedziny bądź sytuacji, na podstawie, czy też za pomocą, przeanalizowania rozumienia tego terminu na gruncie innej, możliwej do porównania, dziedziny bądź sytuacji.

W nauce powszechnie przyjęty jest podział na obiektywny i subiektywny (kognitywistyczny) model ujmowania informacji¹³. Podziału tego nie można jednak utożsamiać z wprowadzonym w literaturze podziałem na informację subiektywną i informację obiektywną. Milton R. Wessel zauważa, że nie jest możliwe stwierdzenie, iż przyjęta zasada lub nawet naukowy fakt są znane „z absolutną pewnością”. „W grę wchodzi tylko przekazanie obserwacji, która może być prawdą absolutną lub nie [...], zaś obiektywny lub subiektywny charakter zakomunikowanej obserwacji zależy od tego, jak jest ona używana, i może zmienić swój charakter w zależności od sposobu wykorzystania”¹⁴. Podział na obiektywny i subiektywny (kognitywistyczny) model ujmowania informacji jest bezpośrednio powiązany z wcześniej przytoczonym rozróżnieniem na syntaktyczny, semantyczny oraz pragmatyczny aspekt rozpatrywania badanego terminu.

Obiektywny punkt widzenia informacji stanowi głównie domenę nauk ścisłych, w których informacja

¹² Ibidem.

¹³ Zob. M.R. WESSEL: *Komputer i społeczeństwo*. [Przeł. S. SOŁTYSIŃSKI]. Warszawa 1975, s. 69. W podobnym znaczeniu opisują informacje obiektywne i subiektywne także i inni autorzy. Por. W. WIEWIÓROWSKI, G. WIERCZYŃSKI: *Informatyka prawnicza...*, s. 31–33.

¹⁴ M.R. WESSEL: *Komputer i społeczeństwo...*, s. 69.

bywa określana jako parametry fizyczne lub strukturalne obiektów¹⁵. Obiektywny punkt widzenia informacji opiera się na pojęciu entropii, które rozumie się jako średnią liczbę informacji, przypadającą na znak symbolizujący zajście zdarzenia z pewnego zbioru¹⁶. W takiej sytuacji dochodzi więc do skupienia prawie całej uwagi na składni komunikatu (aspekt syntaktyczny), z praktycznym pominięciem semantycznego aspektu rozumienia informacji. Przytoczone rozróżnienie nie oznacza, że w obszarze nauk ścisłych subiektywne podejście do informacji nie ma racji bytu. Występuje ono sporadycznie, jedynie w drodze wyjątku, stanowiąc swoiste uzupełnienie podejścia obiektywnego¹⁷. Dalsze poszerzanie wiedzy z zakresu obiektywnego modelu ujmowania informacji, ze względu na główny przedmiot niniejszych rozważań, należy uznać za bezcelowe.

Z kolei subiektywny punkt widzenia informacji znacznie częściej znajduje zastosowanie w ramach nauk humanistycznych, biologicznych, ekonomicznych oraz prawnych¹⁸. Informacja w tym znaczeniu, mająca charakter względny, oznacza indywidualną lub zbiorową interpretację określonego ciągu sygnałów. Jest ona „tym, co umysł jest w stanie przetworzyć i wykorzystać do własnych celów”¹⁹. Informacja może zatem zaistnieć jedynie z chwilą przetworzenia i wykorzystania sygnału, odebranego przez określony podmiot. Przetworzenie sygnału oznacza więc, że sygnał ma znaczenie dla podmiotu

¹⁵ Zob. M. GÓRECKI: *Informacje poufne...*, s. 54.

¹⁶ Zob. P. PRZYBYŁOWICZ: *Wstęp do teorii informacji i kodowania*, online: http://www.cmmsigma.eu/download/mat_info/wstep_do_teorii_informacji.pdf (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

¹⁷ Ibidem, s. 6.

¹⁸ Zob. M. GÓRECKI: *Informacje poufne ...*, s. 54.

¹⁹ P. PRZYBYŁOWICZ: *Wstęp do teorii informacji...*, s. 1.

dokonującego jego konceptualizacji (semantyczny aspekt rozumienia informacji)²⁰. W razie zaistnienia wspólnego systemu konceptualizacyjnego względem pewnych sygnałów, w obrębie określonej społeczności lub grupy ludzi, możliwa jest komunikacja i przetwarzanie informacji w ramach tej zbiorowości²¹.

Bogdan Fischer i Weronika Świerczyńska-Głownia stwierdzili, że „informacją w szerokim ujęciu nazywa się treść zaczerpniętą ze świata zewnętrznego, w procesie naszego dostosowania się do niego i przystosowania naszych zmysłów. W tym ujęciu informacją jest nie tylko wiadomość o czymś, ale także każda decyzja, zakaz, sugestia czy polecenie [...]. Rolę nadawcy i odbiorcy mogą pełnić istoty żywe, maszyny lub inne objekty”. Wspomniani autorzy przez informację w znaczeniu wąskim rozumieją „wiadomość uzyskiwaną przez człowieka poprzez obserwację lub czynność umysłową, podlegającą przekazowi w układzie nadawca(człowiek) – odbiorca(człowiek)”²².

²⁰ Por. M. GÓRECKI: *Informacje poufne...*, s. 54.

²¹ Ibidem.

²² B. FISCHER, W. ŚWIERCZYŃSKA-GŁOWNIA: *Dostęp do informacji ustawowo chronionych, zarządzanie informacją. Zagadnienia podstawowe dla dziennikarzy*. Kraków 2006, s. 9.

Informacja w ujęciu ekonomicznym

Rozważania dotyczące informacji w ujęciu subiektywnym są obecnie szczegółowo prowadzone w obrębie nauk ekonomicznych. Tym niemniej należy zaznaczyć, że w tychże naukach duże znaczenie ma także kwestia pomiaru liczby informacji, a zatem problematyka, która swoje źródło znajduje w naukach ścisłych (obiektywne ujęcie informacji).

W literaturze tej dziedziny nauki wskazuje się wręcz, że informacja jako kategoria ekonomiczna jest, na równi z innymi zasobami, podstawowym czynnikiem wpływającym na rozwój gospodarki¹. Coraz częściej wpro-

¹ Por. *Ochrona wiedzy a kapitał intelektualny organizacji*. Red. W. KOTARBA. Warszawa 2006, s. 14; *Informatyka w zarządzaniu*. Red. C. OLSZAK, H. SROKA. Katowice 2003, s. 22.; M. OLENDER-SKOREK, K. WYDRO: *Wartość informacji*. „Telekomunikacja i Techniki Informatyczne” 2007, nr 1–2, s. 72; B. PIASNY: *Zarządzanie wiedzą w organizacjach gospodarczych*. „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2001, nr 10, s. 13; A. BĘSIAK, M. KOSZOWY: *Informacja*, online: <http://ptta.pl/pef/pdf/i/Informacja.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.), s. 8; E. POHULAK-ZOŁĘDOWSKA: *Informacja jako dobro rynkowe*, online: <http://mikro.univ.szczecin.pl/bp/pdf/76/8.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.); K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica*. Toruń 2008, s. 29; A. SUCHECKA, J. SZOSTAK, R. MOLEND: *Sprawozdanie z konferencji „Informacja w świecie cyfrowym”*. „Elektroniczny Biuletyn Informatyczny

wadza się określenie „nowa ekonomia”. Opiera się ona na zasobach niematerialnych i dotyczy w szczególności kapitału intelektualnego². Sektor informacji w bardzo szybkim tempie urasta zatem do rangi czwartego sektora gospodarki. Józef Oleński wskazuje, że informacja to jeden z czynników wytwórczych, oprócz zasobów naturalnych, pracy i kapitału³. Utworzenie odrębnego sektora informacyjnego od wielu lat stanowiło zresztą pewien przewodni postulat wśród wielu głoszonych przez amerykańskich ekonomistów⁴.

Przedstawiciele nauk ekonomicznych wskazują, że dla prawidłowego zrozumienia samej informacji konieczne jest jej rozpatrywanie w odniesieniu do innych, pokrewnych pojęć, jakimi bez wątpienia są: „dane” oraz „wiedza”, które nadto nie mogą być stosowane zamiennie, co jednak niejednokrotnie bywa w rażący sposób bagatelizowane, doprowadzając tym samym do powstania wątpliwości natury terminologicznej⁵.

Zgodnie z dorobkiem nauk ekonomicznych, co do zasady, dane są dowolnym zapisem określonego

Bibliotekarzy” 2008, nr 4, online: <http://www.ebib.info/2008/95/a.php?molenda> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.); W. SZUMOWSKI: *Informacja w kategorii wartości*, online: <http://kpsz.ae.wroc.pl/Employees/szumowski/MF2002-Szumowski.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

² Por. *System informacji strategicznej. Wywiad gospodarczy a konkurencyjność przedsiębiorstwa*. Red. R. BOROWIECKI, M. ROMANOWSKA. Warszawa 2001, s. 15.

³ Zob. J. OLEŃSKI: *Ekonomika informacji. Podstawy*. Warszawa 2001, s. 23.

⁴ Por. D. BELL: *The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting*. New York 1973.

⁵ Zob. A. BĘSIAK, M. KOSZOWY: *Informacja...*, s. 8–9; *Informatyka w zarządzaniu...*, s. 23; W. SZUMOWSKI: *Informacja w kategorii wartości...*, s. 2. Pod tym względem doktryna nauk ekonomicznych w wyrażny sposób korzysta z dorobku nauk ścisłych.

wycinka rzeczywistości (np. faktów, zdarzeń), przechowywanym na pewnym nośniku, a ponadto mogą być interpretowane, jak również poddają się kwantyfikacji i wartościowaniu w wyniku dalszego ich przetwarzania⁶. Danymi mogą być w szczególności: znaki, liczby, słowa, litery oraz wzajemne ich kombinacje, co sprawia, że zakres pojęciowy danych okazuje się niezwykle szeroki. W tej mierze nauki ekonomiczne posiłkują się pośrednio definicjami wypracowanymi na gruncie nauk ścisłych⁷.

Zbyt daleko idącym uproszczeniem wydaje się definiowanie – przez niektórych autorów – danych jako „surowych faktów zapisanych na określonym medium”⁸. Rozróżnienie tych dwóch pojęć (danych i faktów) jedynie przez element zapisywalności na określonym nośniku wydaje się niewystarczające, również w perspektywie omawiania kolejnych terminów, pokrewnych danym. W naukach ekonomicznych zwraca się bowiem szczególną uwagę na kwestię dowolności zapisu faktów lub zdarzeń (określenie „surowe fakty” nie do końca ową dowolność oznacza)⁹. Dane stanowią konsekwencję wielu czynności, m.in. zapisu i to nie tylko faktów, ale także innych ogólnie rozumianych „wycinków rzeczywistości”. Przyjęcie, że dane są „surowymi faktami”, wprowadza natomiast mylne wrażenie, że dane są tylko i wyłącznie przetworzonymi faktami, gdy tymczasem dane są czymś

⁶ Zob. A. BŁASIAK, M. KOSZOWY: *Informacja...*, s. 9; W. SZUMOWSKI: *Informacja w kategorii wartości...*, s. 2.

⁷ Por. M. ZAWADA: *Dane, informacja i inne ważne pojęcia*, online: <http://www.library.edu.pl/czytelnia/nauki-techniczne/49-dane-informacja-i-inne-wazne-pojecia.html?showall=1> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

⁸ W ten sposób termin „dane” tłumaczą m.in. C. Olszak i H. Sroka. Zob. *Informatyka w zarządzaniu...*, s. 23.

⁹ Por. K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica...*, s. 27.

więcej, stanowią bowiem rezultat wielu operacji przeprowadzanych także na przykładowo wskazanych faktach.

Informacja w literaturze ekonomicznej jest z kolei najczęściej określana jako przetworzone dane. Według Wiesława Kotarby „informację najczęściej definiuje się [...], jako zinterpretowane w konkretnym kontekście dane”¹⁰. Dane stają się informacjami w momencie ukształtowania ich treści w taki sposób, że możliwe jest ustalenie znaczenia danych względem konkretnego kontekstu oraz dalsze ich przekazywanie „przez nadawcę do odbiorcy w określonej formie i przy użyciu dowolnego języka i kodu”¹¹. Informacjami są więc wyłącznie dane, które w konsekwencji procesów interpretacyjnych ustalają znaczenie danych, a dodatkowo także określają ich wartość¹². Kwestia wartości informacji stanowi zresztą jedno z najistotniejszych zagadnień poruszanych na gruncie nauk ekonomicznych¹³.

Dane stanowią zatem swoisty „nośnik” znaczeń. Dokonując porównania danych z informacjami, w literaturze ekonomicznej wskazuje się, że o ile każda informacja jest daną, o tyle już nie każda dana jest informacją, ponieważ dane stanowią jedynie kodowe odwzorowania rzeczywistości, prosty zapis bez nadanego znaczenia¹⁴.

Reasumując, należy stwierdzić, że warunkiem *sine qua non* przetworzenia danych w informacje jest wystąpienie

¹⁰ *Ochrona wiedzy...*, s. 31. Z kolei Tadeusz Wierzbicki ujmuje informację jako wiadomość mającą formę danych. Por. *Wstęp do informatyki w zarządzaniu*. Red. T. WIERZBICKI. Warszawa 1976.

¹¹ *Informatyka w zarządzaniu...*, s. 25.

¹² Zob. M. OLENDER-SKOREK, K. WYDRO: *Wartość informacji...*, s. 72.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ Zob.: *Procesy i systemy informacyjne w środowisku wirtualnym*. Red. J. OLEŃSKI. Warszawa 1999, s. 15.

czynnika ludzkiego w postaci wysiłku intelektualnego osoby dokonującej interpretacji danych. Dopiero z chwilą nadania przez konkretną osobę określonym danym kontekstu znaczeniowego, a więc z chwilą wyeliminowania dowolności zapisu (cechy charakteryzującej dane), dochodzi do powstania informacji. Element subiektywności informacji jest zatem elementem koniecznym, który, w zależności od podmiotu dokonującego interpretacji danych, będzie miał charakter indywidualny bądź zbiorowy.

W doktrynie nauk ekonomicznych podejmowane są także próby wyprowadzenia z ogólnego pojęcia informacji takich terminów, jak: „informacja dla zarządzania”, „informacja gospodarcza”, „informacja ekonomiczna”, „informacja dla biznesu”. Na przykład Celina Olszak oraz Henryk Sroka informację ekonomiczną definiują jako „treści [...] zawarte w wiadomościach o stanie majątkowym danego podmiotu gospodarczego oraz o wszystkich zjawiskach gospodarczych, które wpływają na zmiany tego stanu”¹⁵.

Józef Oleński, opisując teoretyczne, pojęciowe i metodyczne podstawy ekonomiki informacji jako dyscypliny istniejącej w obszarze nauk ekonomicznych, informację ujmuje niezwykle szeroko, wskazując przy tym na wieloznaczność tego pojęcia. Zdaniem wspomnianego autora informacja może być postrzegana jako: towar, produkt, czynnik produkcji, zasób ekonomiczny, infrastruktura gospodarki, dobro konsumpcyjne czy też dobro publiczne¹⁶. W tym ujęciu informacja znacznie wykracza poza wskazany schemat: dane – informacja – wiedza.

Z kolei wiedza, zdaniem Kotarby, to „rozumienie czegoś lub kogoś na podstawie doświadczeń, intuicji, uczenia

¹⁵ *Informatyka w zarządzaniu...*, s. 25.

¹⁶ Zob. J. OLEŃSKI: *Ekonomika informacji...*, s. 23.

się; suma wszystkiego, co zostało doświadczone, odkryte lub wyuczone”¹⁷. Wiedza jest zatem pojęciem bardzo ogólnym, obejmującym również informację. Thomas H. Davenport i Laurence Prusak zaznaczają, że wiedza to „płynna mieszanka wyrażonego doświadczenia, wartości, informacji wpływających z kontekstu i eksperckiej wnikliwości, które dostarczają podstaw do oceny i przyswajania doświadczeń i informacji. Wiedza powstaje i jest wykorzystywana w umyśle jej posiadacza”¹⁸. Na podstawie tak wypracowanego rozumienia terminu „wiedza” Kotarba za składniki wiedzy uznaje m.in.: dane, banki danych, informacje, banki informacji, opinie, raporty, publikacje, wiedzę wyuczoną, doświadczenia, intuicje. Za kontrowersyjne natomiast należy uznać twierdzenie tego autora, że nie jest konieczne rozróżnianie takich terminów, jak „wiedza”, „dane” i „informacja” (z uwagi na wcześniej przytoczone definicje stworzone do celów zarządzania wiedzą)¹⁹. Monika Marcinkowska wyróżnia natomiast „warstwy wiedzy”, które obejmują: informacje, wiadomości i dane; idee i pomysły; szczegółowe rozwiązania o różnorodnym charakterze; styl i procedury zarządzania; metody działania; szczególne właściwości²⁰. W literaturze ekonomicznej można wyróżnić inne jeszcze, podobne próby określenia zakresu pojęciowego wiedzy²¹.

¹⁷ *Ochrona wiedzy...*, s. 32.

¹⁸ Za: L. PANASIEWICZ: *Organizacyjne uczenie się i zarządzanie wiedzą*. „*Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa*” 2002, nr 9, s. 9.

¹⁹ Zob. *Ochrona wiedzy...*, s. 33.

²⁰ Por. M. MARCINKOWSKA: *Kształtowanie wartości firmy*. Warszawa 2000, s. 93.

²¹ Zob. *Ekonomika innowacji*. Red. J. CZUPIAŁ. Wrocław 1994, s. 8; T. CHĘCIŃSKI: *Międzynarodowa wymiana handlowa myśli naukowo-technicznej*. Warszawa 1976, s. 7; J. DURAJ: *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa*. Warszawa 2000, s. 51.

Reasumując, w naukach ekonomicznych wyraźnie rozróżnia się takie terminy, jak: „dane”, „informacja” oraz „wiedza”. W języku potocznym są one utożsamiane, aczkolwiek w naukach ekonomicznych bardzo często spełniają różne, często odmienne funkcje. Jednocześnie są one ściśle z sobą związane, są pojęciami pokrewnymi i w zasadzie zdefiniowanie jednej z nich wymaga także zdefiniowania dwóch pozostałych.

Informacja w ujęciu prawnym – zagadnienia ogólne

1. Informacja w teorii nauki prawa

W nauce prawa przede wszystkim podkreśla się, że termin „informacja” jest wieloznaczny¹. Wojciech Góralczyk zaznacza wręcz, że informacja nie wiąże się z jednym, określonym działem prawa, ale może mieć istotne znaczenie w każdym z nich². W owej złożoności często upatruje się zresztą przyczyny braku w polskim porządku prawnym jej ustawowej definicji³. Kilku przedstawicieli nauki prawa stwierdziło nawet, że informacja jest nie-

¹ Zob. R. CISEK, J. JEZIORO, A. WIEBE: *Dobra i usługi informacyjne w obrocie gospodarczym*. Warszawa 2005, s. 18.

² Zob. *Prawo informacji. Prawo do informacji*. Red. W. GÓRALCZYK jun. Warszawa 2006, s. 9.

³ Zob. ibidem; wyrok NSA z dnia 10 czerwca 1999 r., I SA/Po 1947/98. „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego” 2000, nr 3, poz. 90; K. TARNACKA: *Prawo do informacji w polskim prawie konstytucyjnym*. Warszawa 2009, s. 81. O trudnościach w sformułowaniu uniwersalnego terminu „informacja” na gruncie nauki prawa wypowiedziała się także Grażyna Szpor. Zob. G. SZPOR: *Pojęcie informacji a zakres ochrony danych*. W: *Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia*. Red. P. FAJGIELSKI. Lublin 2008, s. 7–19.

definiowalna i sama w sobie stanowi pojęcie pierwotne⁴. Karol Dobrzeniecki podkreśla, że analogiczne problemy natury znaczeniowej można odnieść m.in. do takich terminów, jak „światło” lub „materia”⁵.

Tym niemniej, w nauce prawa obecnie można spostrzec również odchodzenie od przywołanego poglądu i coraz częstsze podejmowanie prób wskazania zakresu pojęciowego informacji w ujęciu prawnym. Przede wszystkim Jacek Petzel stwierdził, że sformułowanie poglądu, jakoby informacja nie mogła zostać zdefiniowana, jest niesłuszne przynajmniej z perspektywy logiki, gdyż wskazanie przykładów użycia słowa w wypowiedziach, co ma przecież miejsce względem rozważanego pojęcia, stanowi tzw. definicję przez postulaty⁶.

W nauce prawa, nie odnosząc się do jakiegokolwiek z jej gałęzi, podejmowane są próby wypracowania definicji informacji.

Rafał Cisek, Julian Jezioro oraz Andreas Wiebe, zaznaczając, że zdają sobie sprawę z „pewnych niezgrabności językowych, wynikających z chwilowego dążenia ku maksymalnemu poziomowi ogólności i abstrakcyjności”, za informację uznają „dane, które dotyczą pewnego modelu, stanowiącego wybrany wycinek świata [...] i jednocześnie model ten utrwalają, opisują [...] z punktu widzenia danej osoby i ze względu na określony cel”⁷. Natomiast Petzel, w obszarze rozważań dotyczących in-

⁴ Por. J. PETZEL: *Informatyka prawnicza. Zagadnienia teorii i praktyki*. Warszawa 1999, s. 35; A. SZEWC, G. JYŻ: *Regulacja prawna działalności informacyjnej w Polsce*. „Państwo i Prawo” 1988, nr 7; K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica*. Toruń 2008, s. 26.

⁵ Zob. K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica...*, s. 26.

⁶ Zob. J. PETZEL: *Informatyka prawnicza...*, s. 35.

⁷ R. CISEK, J. JEZIORO, A. WIEBE: *Dobra i usługi informacyjne...*, s. 19.

formacji, bezwzględnie odrzucając możliwość przyjęcia cybernetyczno-formalnego oraz intuicyjnego definiowania informacji, w zasadzie opiera swoje badania na definicjach o charakterze semantycznym⁸. Autor ten przyjmuje, że „informacja jest to pewna treść, wyrażona za pomocą znaków językowych przekazywana przez jakiegoś nadawcę w formie komunikatu, będąca po jej przekształceniu na dane przedmiotem przetwarzania komputerowego”⁹. Tymczasem Mariusz Maciejewski, nawiązując do słownikowego rozumienia rozważanego pojęcia, posiłkując się przy tym definicjami wypracowanymi w literaturze ekonomicznej, informację definiuje jako „utrwalony w dowolny sposób (także w pamięci człowieka) komunikat (wiedza, świadomość) o jakimś fakcie”, czyli zgromadzoną, zakodowaną wiedzę o czymś, zakodowany komunikat o fakcie¹⁰. Z kolei dla Andrzeja Mrózka informacja stanowi „pewną wiedzę mającą znaczenie dla jakiegoś rozstrzygnięcia (płaszczyzna pragmatyczna) bądź też jako ustalone w drodze konsekwencji znaczenie wyodrębnionych komunikatów (ujęcie semantyczne)”¹¹.

W ramach niniejszych zagadnień nie można także pominąć poglądów przedstawicieli nauki prawa, którzy

⁸ Por. J. PETZEL: *Informatyka prawnicza...*, s. 38.

⁹ Ibidem. W analogiczny sposób wypowiadają się Wojciech Wiewiórowski i Grzegorz Wierczyński. Zob. W. WIEWIÓROWSKI, G. WIERCZYŃSKI: *Informatyka prawnicza. Technologia informacyjna dla prawników i administracji publicznej*. Warszawa 2008, s. 31.

¹⁰ Por. M. MACIEJEWSKI: *Prawo informacji – zagadnienia podstawowe*. W: *Prawo informacji. Prawo do informacji*. Red. W. GÓRALCZYK jun. Warszawa 2006, s. 31.

¹¹ A. MRÓZEK: *Prawno-polityczne konsekwencje wdrożenia APD w ramach aparatu burżuazyjnego (na przykładzie państw Europy Zachodniej)*. Toruń 1978, s. 25, za: M. MUCHA: *Obowiązki administracji publicznej w sferze dostępu do informacji*. Wrocław 2002, s. 22.

zdecydowanie odróżniają informację od danych w obrębie badań teoretycznoprawnych. Maciejewski, w ramach teoretycznych analiz dotyczących „informacji szczegółowej”, wskazał na możliwość wyodrębnienia z niej następujących elementów: danych, łącznika oraz kwalifikatora¹². Wspomniany autor przez „dane” rozumie rodzajowe określenie informacji, wskazując jego przykłady: informacje, dane, wiedza. Łącznik definiowany jest jako element wskazujący relację między danymi a określonym kwalifikatorem. Maciejewski dodatkowo wprowadza podział wskazanych łączników na: związkowe i jakościowe. Przykładem łącznika związkowego może być zwrot „dotyczące”, „o”, „związane z”, „na temat”, „zawarte w”. Natomiast takie określenia, jak: „zapewniające”, „umożliwiające”, „niezbędne”, „mające”, stanowią przykład łączników jakościowych¹³. Z kolei kwalifikator, według Maciejewskiego, to „obiekt (np. osoba bądź zdarzenie), do którego odnosi się informacja; rodzaj danych (np. informacja techniczna); cecha informacji (np. wartość gospodarcza); inne określenia danych, konkretyzujące i precyzujące jakie dane są przedmiotem regulacji”¹⁴.

Za interesujący należy uznać pogląd Ciska, Jeziory oraz Wiebego, którzy wyraźnie podkreślają, że „nie można stawiać znaku równości między pojęciami »dane« i »informacja«, gdyż nie są one tożsame (nie stanowią synonimów)”¹⁵. Wskazani autorzy stwierdzili nadto, że dane staną się informacjami dopiero po nadaniu im

¹² Por. M. MACIEJEWSKI: *Prawo informacji – zagadnienia podstawowe*. W: *Prawo informacji...*, s. 38.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

¹⁵ R. CISEK, J. JEZIORO, A. WIEBE: *Dobra i usługi informacyjne...*, s. 19.

jakiegoś kontekstu (stworzenia relacji) zarówno od strony „przedmiotowej” (odniesienie do określonego modelu, „wycinka” rzeczywistości), jak i od strony podmiotowej (punkt widzenia użytkownika, zdeterminowany przez pewien cel, a także ewentualne inne informacje, np. aktualny poziom jego wiedzy czy kwalifikacje)¹⁶. Cisek, Jezioro i Wiebe w drodze przykładu wskazują, że „dostarczone przez geologów wyniki przeprowadzonych pomiarów (dane) dla laika stanowiąc będą nic nieznaczące, »puste« liczby, gdy tymczasem dla zajmującego się właśnie geologią naukowca, owe liczby stanowiąc mogą niezwykle wartościowe informacje. Ma on bowiem odpowiednią wiedzę, kompetencje i motywacje [...] do gromadzenia i interpretacji danych w kontekście prowadzonych badań, w określonym celu”¹⁷.

Także Dobrzeńiecki twierdzi, że „dane nie są informacjami”¹⁸. Autor ten podkreśla, iż dane to wyłącznie elementy, z których można utworzyć informację, „przy czym forma prezentowania tych samych informacji może być zróżnicowana”¹⁹. Wspomniany autor, przyjmując tzw. infologiczną teorię informacji²⁰, termin ten

¹⁶ Ibidem, s. 19–20.

¹⁷ Ibidem, s. 20.

¹⁸ K. DOBRZEŃIECKI: *Lex informatica...*, s. 27.

¹⁹ Ibidem. Dobrzeńiecki podkreśla, że „takie podejście dominuje m.in. w doktrynie prawa ochrony informacji, gdzie informacja, a nie dane są przedmiotem ochrony obejmującej także jej atrybuty, jak poufność, integralność i dostępność”. Ibidem; A. ADAMSKI: *Prawo karne komputerowe*. Warszawa 2000, s. 37–40.

²⁰ Por. B. SUNDGREN: *An Infological Approach to Data Bases*. Stockholm 1973. Z kolei w ujęciu datalogicznym źródłem informacji są dane skonstruowane w taki sposób, że zawierają informacje o samych sobie. Takie podejście może mieć jednak znaczenie, zdaniem Dobrzeńieckiego, jedynie w sytuacji ochrony prawnej przed informacją, a nie w sytuacji ochrony samej informacji. Por. K. DOBRZE-

definiuje jako „znaczenie, jakie przyporządkowuje się danym, przy pomocy odpowiednich konwencji, z uwzględnieniem czynników psychosocjologicznych, językowych, semantycznych”²¹.

Wskazane poglądy niestety nie zostały poparte jakąkolwiek materią normatywną i dotyczą wyłącznie teoretycznego rozumienia terminu „informacja” w obszarze nauki prawa.

2. Informacja a oświadczenie wiedzy

Przeprowadzone do tej pory rozważania odnosiły się zasadniczo do informacji w ujęciu przedmiotowym. Oprócz takiego definiowania informacji, w doktrynie prawa cywilnego oraz administracyjnego zdaje się istnieć również termin „informacja” o charakterze czynnościowym²². Konieczne jest zatem poświęcenie fragmentu opracowania na analizę wskazanego owego drugiego znaczenia informacji oraz ukazanie ewentualnej relacji terminu „informacja” w ujęciu czynnościowym względem terminu „informacja” w ujęciu przedmiotowym.

Informacja w rozumieniu czynnościowym często występuje w polskim porządku prawnym na gruncie prawa administracyjnego. Wojciech Taras stwierdza, że „informacja przekazywana obywatelom to oświadczenie wiedzy funkcjonariusza organu administracji [...] albo innego podmiotu administracyjnego, dotyczące określonego stanu faktycznego, stanu prawnego, czy

NIECKI: *Lex informatica...*, s. 27; A. SZEWCZYK: *Informatyka. Aspekty humanistyczne*. Szczecin 1996, s. 8.

²¹ K. DOBRZENIECKI: *Lex informatica...*, s. 27.

²² Zob. M. MUCHA: *Obowiązki administracji publicznej...*, s. 24.

wynikających z nich konsekwencji prawnych”²³. Ten sam autor stwierdza, że informacja urzędowa, będąc oświadczeniem wiedzy, „niczego nie rozstrzyga, nie zawiera w swej treści jakiegokolwiek normy postępowania, nie stanowi regulacji, nie jest nakierowana na wywołanie bezpośrednich skutków prawnych, nie zmienia też sytuacji prawnej obywatela w przeciwieństwie do jego sytuacji faktycznej”²⁴.

Według Zofii Duniewskiej w pewnych sytuacjach definicję informacji w ujęciu czynnościowym należałoby rozszerzyć o oświadczenia woli administracji, czego przykładem mogłaby być chociażby informacja o treści i obowiązywaniu ustanowionych norm prawnych²⁵. Takie rozszerzenie nie wydaje się słuszne. Sytuacja, w której informacja w ujęciu czynnościowym obejmuje także oświadczenie woli, stanowi wyłącznie błąd nazewniczy. Tak sformułowaną tezę potwierdza orzecznictwo. Zgodnie z treścią uzasadnienia wyroku WSA w Warszawie z dnia 15 listopada 2007 r. czynność dokonana na podstawie art. 13a ustawy z 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji ma charakter decyzji administracyjnej. Sąd stwierdził bowiem, że „z przepisu art. 13 ust. 1 ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji, w którym można dostrzec podobieństwa do sformułowań art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego wynika, że wbrew swojej nazwie »informacja« nie jest tylko zawiadomieniem czy oświadczeniem wiedzy, ale roz-

²³ W. TARAS: *Informowanie obywateli przez administrację*. Wrocław–Warszawa–Kraków 1992, s. 21.

²⁴ W. TARAS: *Glosa do postanowienia NSA z dnia 28 lutego 1989 r.*, IV SA 116/89. LEX nr 4628/1.

²⁵ Zob. Z. DUNIEWSKA: *Ignorantia iuris w prawie administracyjnym*. Łódź 1998, s. 59; M. MUCHA: *Obowiązki administracji publicznej...*, s. 23.

strzygnięciem, które może być na wniosek przedsiębiorcy ponownie zbadane, a także zmienione. Jest to władcze rozstrzygnięcie, będące przesłanką zawarcia umowy, o której mowa w art. 12 ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji²⁶.

Mając na uwadze przytoczone uprzednio definicje informacji w rozumieniu czynnościowym, można stwierdzić, że elementem tejże informacji jest z całą pewnością oświadczenie wiedzy. Teza ta znajduje potwierdzenie w wydanych orzeczeniach. Zgodnie z treścią uzasadnienia wyroku SN z dnia 18 grudnia 2002 r. „dyrektor szkoły jest zobowiązany do poinformowania nauczyciela o możliwości przejścia – na jego wniosek – w stan nieczynny. Informacja taka może być przekazana w piśmie zawierającym oświadczenie woli o wypowiedzeniu nauczycielowi stosunku pracy (art. 20 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r., nr 56, poz. 357 ze zm.). [...] Ani sposób, ani forma, ani termin powiadomienia nauczyciela o przysługującym mu uprawnieniu do przejścia w stan nieczynny nie zostały w przepisach określone. Znaczy to, że informacja (oświadczenie wiedzy) może być nauczycielowi przekazana przez dyrektora szkoły w jakikolwiek (mniej lub bardziej sformalizowany) sposób, który uzna on za właściwy²⁷.

Pojęcie oświadczenia wiedzy w przeciwieństwie do informacji jest, na gruncie prawa cywilnego, stosunkowo dobrze przestudiowane. Nawiązanie do dorobku nauki prawa cywilnego w tym względzie będzie stanowić nie-

²⁶ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 listopada 2007 r., V SA/Wa 2127/07. LEX nr 438949.

²⁷ Wyrok SN z dnia 18 grudnia 2002 r., I PK 15/02. OSNP 2004, nr 12.

wątpliwą pomoc w pełniejszym zrozumieniu informacji w ujęciu czynnościowym.

Chociaż w cywilnoprawnej materii normatywnej nie została sformułowana definicja oświadczenia wiedzy, to jednak na bazie istniejącego orzecznictwa oraz na podstawie dotychczas przeprowadzonych na gruncie nauki ustaleń można z dużą dozą prawdopodobieństwa stwierdzić, jaka jest natura prawna oświadczenia wiedzy. Najczęściej oświadczenie wiedzy określane jest jako zewnętrznie wyrażone przeświadczenie²⁸ lub jednostronne przyznanie faktów²⁹. Oświadczenie wiedzy ma charakter zdania w sensie logicznym i można mu przypisać jedynie prawdę lub fałsz³⁰. Oświadczenie wiedzy o faktach stanowi oświadczenie o elementach istniejącej rzeczywistości³¹. Ponadto, w literaturze cywilnoprawnej oświadczenie wiedzy zdecydowanie odróżnia się od oświadczenia woli³². Oświadczenie wiedzy nie jest

²⁸ Zob. wyrok SN z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 492/04. LEX nr 177275.

²⁹ Por. uchwała SN z dnia 30 grudnia 1964 r., III PO 35/64. OSNC 1965, nr 6.

³⁰ Por. wyrok SA w Warszawie z dnia 2 czerwca 2004 r., I ACa 1569/03. LEX nr 146652.

³¹ Zob. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04. LEX nr 222184.

³² Zob. K. MODZELEWSKI: *Czy pełnomocnik może podpisać deklarację podatkową swojego klienta, oświadczenie woli to zupełnie co innego niż oświadczenie wiedzy*. „Rzeczpospolita” z 23 marca 2006 r.; Z. RADWAŃSKI: *Prawo cywilne – część ogólna*. Warszawa 2009, s. 215. W literaturze podkreśla się, że „oświadczenie woli określane jest jako czynność konwencjonalna (znak), regulująca sytuację prawną podmiotów, których dotyczy, a zatem intencjonalnie skierowana do innych osób”. Por. P. MACHNIKOWSKI w: *Kodeks cywilny. Komentarz*. Red. E. GNIEWEK. Warszawa 2008, s. 146. W celu pogłębienia wiedzy z zakresu oświadczenia woli należy zastosować odesłanie do stosownej literatury. Zob. Z. RADWAŃSKI: *Wykładnia oświadczeń woli*

bowiem rozumiane jako „przejaw decyzji kształtowania stosunku cywilnoprawnego”³³. Tym niemniej, jak zaznacza Zbigniew Radwański, oświadczenie wiedzy może mieć charakter zdarzenia prawnego, albowiem „w ściśle określonych przez normy prawne okolicznościach należy z nimi wiązać wskazane w dyspozycjach tych norm konsekwencje prawne bez względu na to, czy wyjaśniony w oparciu o miarodajne reguły interpretacyjne sens tych wypowiedzi wskazuje na jakąkolwiek decyzję wywołania skutków prawnych”³⁴. Wspomniany autor stwierdza, że oświadczenia wiedzy „zawierają pewien sens i przeznaczone są zarazem do zakomunikowania ich innym ludziom, przez co ta postać działalności intelektualnej człowieka nabiera doniosłości społecznej”³⁵. Wśród przykładów oświadczeń wiedzy, istniejących także poza prawem cywilnym, można wyróżnić: oświadczenie pośrednika o stanie technicznym samochodu³⁶, uznanie niewłaściwe³⁷, oświadczenia – opinie użytkowników co do jakości zrealizowanych przez wykonawcę dostaw³⁸, przyznanie jako jednostronną czynność

składanych indywidualnym adresatom. Wrocław–Warszawa–Kraków 1992; A. JĘDRZEJSKA: *Koncepcja oświadczenia woli w prawie cywilnym*. Warszawa 1992.

³³ Z. RADWAŃSKI: *Prawo cywilne...*, s. 215.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Ibidem.

³⁶ Zob. wyrok SA w Warszawie z dnia 2 czerwca 2004 r., I ACa 1569/03. LEX nr 146652.

³⁷ Zob. uchwała SN z dnia 30 grudnia 1964 r., III PO 35/64. OSNC 1965, nr 6; wyrok SN z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 492/04. LEX nr 177275.

³⁸ Por. wyrok Zespołu Arbitrów przy Urzędzie Zamówień Publicznych z dnia 28 czerwca 2005 r., UZP/ZO/0-1516/05. LEX nr 174628.

procesową³⁹, wpisanie do umowy sprzedaży, że cena została zapłacona⁴⁰, oświadczenie składane przez podatnika w zeznaniu podatkowym⁴¹, oświadczenie składane na podstawie art. 32 ust. 4 pkt 2 Prawa budowlanego⁴², stwierdzenie, że wykonanie danej roboty jest konieczne do realizacji inwestycji⁴³, oświadczenie pracodawcy zawarte w świadectwie pracy⁴⁴, wskazanie przez pracodawcę przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę⁴⁵.

Ponadto mogą zaistnieć również i takie oświadczenia, które składać się będą zarówno z oświadczenia woli, jak i z oświadczenia wiedzy. Ślubowanie radnego to oświadczenie wiedzy i woli zainteresowanego, z którego wynika, że znane mu są obowiązki związane z funkcją radnego i że podejmuje się wypełnienia tych obowiązków⁴⁶.

Możliwe są również i takie sytuacje, gdy w zależności od zaistniałego kontekstu sytuacyjnego oraz zawartych w niej elementów – konkretne oświadczenie można poczytać nie tylko za oświadczenie wiedzy, jakim było przed zaistnieniem określonej sytuacji, ale także za

³⁹ Por. wyrok SN z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04. LEX nr 222184.

⁴⁰ Zob. wyrok SN z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 4/2009 [niepubl].

⁴¹ Zob. wyrok WSA w Gdańsku z dnia 3 listopada 2005 r., I SA/Gd 489/04. LEX nr 163991.

⁴² Por. wyrok WSA w Szczecinie z dnia 2 lipca 2008 r., II SA/Sz 205/08. LEX nr 518458.

⁴³ Por. wyrok SN z dnia 14 marca 2008 r., IV CSK 460/07. LEX nr 453070.

⁴⁴ Por. wyrok SN z dnia 21 kwietnia 1998 r., II UKN 2/98. OSNAP 1999, nr 7; wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 października 2006 r., III AUa 504/06. LEX nr 253499.

⁴⁵ Zob. wyrok SN z dnia 11 lutego 2005 r., I PK 178/04. LEX nr 375699.

⁴⁶ Por. wyrok WSA w Białymstoku z dnia 12 kwietnia 2007 r., II SA/Bk 164/07. LEX nr 467328.

oświadczenie woli. Przykład stanowi podpisanie, a nawet przyjęcie faktury⁴⁷.

W doktrynie prawa cywilnego można spotkać się z analizą innych jeszcze pojęć, które również są – jak się wydaje – elementami informacji w ujęciu czynnościowym.

Piotr Machnikowski wśród zachowań, które nie stanowią oświadczenia woli, a więc nie służą regulowaniu skutków prawnych w zakresie prawa cywilnego, wymienia wypowiedzi sprawozdawcze (informujące o faktach – zawiadomienia, potwierdzenia, poświadczenia, pokwitowania itp.)⁴⁸. Natomiast Marek Safjan stwierdza, że oświadczeniami woli nie są akty wiedzy kupującego, np. o wadach rzeczy lub zawiadomienia o nich przez kupującego (art. 563 k.c.), czy o zbyciu wierzytelności przez cedenta (art. 512 i art. 515 k.c.)⁴⁹. Jednakże w odróżnieniu od Machnikowskiego Safjan zaznacza, że cechą takiego zdarzenia jest wywoływanie skutków prawnych niezależnie od woli i zamiarów działającego podmiotu. Pogląd ten nie wydaje się słuszny. Jeżeli można mówić o wywoływaniu skutków prawnych poprzez akty wiedzy to wyłącznie w sposób pośredni. Przyjmując przytoczony pogląd Safjana, zatraciłby się w ogóle sens odróżniania oświadczeń wiedzy od oświadczeń woli.

Z kolei Radwański zauważa, że „poza zakresem oświadczeń woli leżą [...] wszelkiego rodzaju zawiadomienia o pewnych faktach – w tym także o stanach psychicznych”⁵⁰. Zdaniem wspomnianego autora „wypo-

⁴⁷ Por. uchwała SN z dnia 10 lipca 2008 r., III CZP 62/08. OSNC 2009, nr 7–8.

⁴⁸ Por. P. MACHNIKOWSKI w: *Kodeks cywilny...*, s. 147.

⁴⁹ Zob. M. SAFJAN w: *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 1–449*¹¹. T. 1. Red. K. PIETRZYKOWSKI. Warszawa 2008, s. 300.

⁵⁰ Zdaniem Z. Radwańskiego, przykładem zawiadomienia jest np. zawiadomienie o wadach rzeczy. Z. RADWAŃSKI: *Zagadnienia ogólne*

wiedź stwierdzająca pewien fakt ma bowiem charakter zdania w sensie logicznym, które może być prawdziwe albo fałszywe” i to właśnie odróżnia ją od zdania typu normatywnego, jakim jest oświadczenie woli⁵¹. Przykładem potwierdzenia pewnych faktów jest potwierdzenie przez właściciela lokalu faktu przebywania w tym lokalu osoby zgłaszającej pobyt stały lub czasowy trwający ponad dwa miesiące⁵². Podobny charakter w odniesieniu do zawiadomień ma potwierdzenie pewnych faktów oraz poświadczenie czynności prawnej⁵³.

Można odnieść wrażenie, że zakresy pojęciowe aktu wiedzy, zawiadomienia, wypowiedzi sprawozdawczych oraz oświadczenia o stanie faktycznym wzajemnie się przenikają i stanowią element składowy oświadczenia wiedzy⁵⁴.

Za niezasadne należy uznać oddzielenie w systemie polskiego prawa prywatnego wyrażenia opinii oraz poglądów od oświadczenia wiedzy. Każde wyrażenie w formie tekstu obrazu lub dźwięku – poglądów, opinii, koncepcji, pomysłów, idei, wyobrażeń na jakiś temat

czynności prawnych. W: *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna.* T. 2. Red. Z. RADWAŃSKI. Warszawa 2008, s. 27.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Por. orzeczenie SN z dnia 14 listopada 1997 r., III CKN 261/97. OSN 1998, nr 4.

⁵³ Zob. Z. RADWAŃSKI w: *System prawa prywatnego...*, s. 27. Zdaniem Z. Radwańskiego przykładem poświadczenia czynności prawnej jest poświadczenie umowy konsumenckiej przez przedsiębiorcę.

⁵⁴ Oprócz przytoczonych stanowisk doktryny, świadczą o tym także inne jeszcze wyniki badań. K. Dudka zawiadomienie o przestępstwie traktuje jako oświadczenie wiedzy. Zob. K. DUDKA: *Anonim a wszczęcie postępowania karnego.* „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 4, s. 55. Z kolei Z. Radwański jako przykład oświadczenia wiedzy podaje zawiadomienie o wadach fizycznych rzeczy (art. 563 k.c.). Zob. Z. RADWAŃSKI: *Prawo cywilne...*, s. 215.

zdaje się nie wykraczać poza zakres pojęciowy oświadczenia wiedzy. Wyrażenia te zawierają bowiem jedynie swoisty dodatkowy komentarz, indywidualną interpretację dokonanego przekazu informacyjnego. Jako przykład można wskazać, że osoba wyrażająca swój pogląd, oprócz przekazania pewnej informacji jej odbiorcy, formułuje jedynie dodatkową interpretację tejże informacji. Wyrażenie poglądu zakresem pojęciowym nie odbiega zatem znacznie od zawiadomienia, aktu wiedzy, wypowiedzi sprawozdawczej oraz oświadczenia o stanie faktycznym, mieszcząc się przy tym w zakresie pojęciowym oświadczenia wiedzy.

Przytoczone analizy umożliwiają postawienie tezy, że terminy „informacja” (w ujęciu czynnościowym) oraz „oświadczenie wiedzy” są względem siebie tożsame. Jednocześnie pozostaje potrzeba, na gruncie odrębnego już opracowania, zastanowienia się nad relacją terminu „informacja” w ujęciu czynnościowym oraz w ujęciu przedmiotowym względem samego terminu „wiedza”⁵⁵.

⁵⁵ Wiedza w ujęciu ekonomicznym traktowana jest jako zrozumienie czegoś lub kogoś na podstawie doświadczeń, intuicji, uczenia się; suma wszystkiego, co zostało doświadczone, odkryte lub wyuczone. Por. *Ochrona wiedzy a kapitał intelektualny organizacji*. Red. W. KOTARBA. Warszawa 2006, s. 32. W ujęciu ekonomicznym wiedza jest zatem pojęciem bardzo ogólnym, obejmującym także informacje. W. Kotarba za składniki wiedzy uznaje m.in.: dane, banki danych, informacje, banki informacji, opinie, raporty, publikacje, wiedzę wyuczoną, doświadczenia, intuicje. Zob. *Ochrona wiedzy...*, s. 33. M. Marcinkowska wyróżnia z kolei „warstwy wiedzy”, zaliczając do nich: informacje, wiadomości i dane; idee i pomysły; szczegółowe rozwiązania o różnorodnym charakterze; styl i procedury zarządzania; metody działania; szczególne właściwości. Por. M. MARCINKOWSKA: *Kształtowanie wartości firmy*. Warszawa 2000, s. 93.

3. Informacja a nośnik informacji

Konieczne jest odróżnienie informacji od nośnika, na którym owa informacja jest zapisana. Przede wszystkim trzeba wskazać, że dokonując interpretacji przepisu art. 61 Konstytucji, należy odróżnić prawo do zapoznania się z określoną informacją o sprawach publicznych, uregulowaną w przepisie art. 61 ust. 1, od prawa do zapoznania się z określonym nośnikiem informacji (art. 61 ust. 2 Konstytucji). Bardzo istotną dla przedmiotu niniejszych rozważań różnicę pomiędzy wskazanymi przepisami uchwycił NSA w uzasadnieniu wyroku z dnia 31 maja 2004 r., zaznaczając, że „prawo do uzyskania [...] wiedzy w postaci dostępu do informacji nie obejmuje nośników tej informacji, tj. form, w jakich ta informacja występuje, np. dokumentów. Dokumenty są przy tym zasadniczymi nośnikami informacji, wobec tego prawo wglądu do dokumentu oznacza prawo do dysponowania czy zapoznania się z jego treścią, a nie prawo do dysponowania samym dokumentem”⁵⁶.

WSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 września 2006 r. podkreślił, że „z zestawienia pojęcia »dane osobowe« z pojęciem »nośniki danych« wynika, iż pojęcia te wzajemnie się wykluczają, bowiem nośniki danych nie są danymi, a jedynie je zawierają, przechowują”⁵⁷.

Analogicznie Janusz Barta i Ryszard Markiewicz twierdzą, że baza danych, która jest przedmiotem szczegól-

⁵⁶ Wyrok NSA z dnia 31 maja 2004 r., OSK 205/04. LEX nr 158987. Identyczny pogląd NSA wyraził już wcześniej, w uzasadnieniu do wyroku z dnia 20 listopada 2003 r. Zob. wyrok NSA z dnia 20 listopada 2003 r., II SAB 372/03. „Wokanda” 2004, nr 5.

⁵⁷ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 września 2006r., II SA/Wa 382/06. LEX nr 265505.

nego prawa ochronnego, stanowi dobro niematerialne, intelektualne. Przedmiotem regulacji ustawy o ochronie baz danych nie są natomiast materialne przedmioty, nośniki („tradycyjne” lub elektroniczne), na których zawartość bazy jest zapisana⁵⁸.

Niewątpliwie jednak informacja ma ścisły związek z jej nośnikiem, koniecznym, by informacja mogła dotrzeć do odbiorcy⁵⁹. SN w uzasadnieniu uchwały z dnia 22 stycznia 2003 r. stwierdził bowiem, że nośnik informacji, oprócz samej informacji, także może stanowić towar⁶⁰.

Z kolei zgodnie z art. 77³ k.c. „dokumentem jest nośnik informacji umożliwiający zapoznanie się z jej treścią”. W literaturze podkreśla się, że definicja ta ma charakter technicznoprawny i jest nad wyraz płynna⁶¹. Zakres terminu „dokument” należy ustalać *ad casu*, ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu sytuacyjnego, w jakim analizowany dokument występuje⁶². Wojciech Kocot zaznacza, że „pojemność znaczeniowa określenia »nośnik informacji« użytego w art. 77³ k.c. jest tak duża, że może obejmować nie tylko wszystkie znane ustawodawcy formy czynności prawnej oraz wszystkie współczesne techniki »stwierdzenia pismem«, lecz również każdy »nietrwały« sposób utrzymania (zachowania, zatrzymania, uchwycenia) informacji w celu zapoznania się z jej treścią. Nośnikiem informacji jest jakikolwiek

⁵⁸ Zob. J. BARTA, R. MARKIEWICZ: *Wokół definicji baz danych*. „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2002, z. 1, s. 8.

⁵⁹ Zob. K. TARNACKA: *Prawo do informacji w polskim prawie konstytucyjnym*. Warszawa 2009, s. 77.

⁶⁰ Por. uchwała SN z dnia 22 stycznia 2003 r., I KZP 43/02. „Wokanda” 2003, nr 7–8, s. 36.

⁶¹ Zob. W. KOCOT: *Dalsza modernizacja kodeksowej regulacji formy pisemnej czynności prawnej*. PPH 2016, nr 10, s. 5–16.

⁶² Ibidem.

materiał bądź urządzenie umożliwiające zapoznanie się z jej treścią”⁶³. Jacek Gołaczyński zauważa, że „dokumentem będzie [...] nośnik elektroniczny zawierający informację zapisaną w postaci tekstu, jak i informację dźwiękową, wizualną czy [...] wideofoniczną. Dokumentem jest zatem każdy nośnik (papierowy, elektroniczny), o ile zawiera on informację (niezależnie od tego, w jaki sposób sporządzoną: pismem, nagraniem, obrazem, grafiką, rysunkiem, dźwiękiem) i można zapoznać się z jej treścią. Chodzi po prostu o możliwość jej odtworzenia”⁶⁴.

Natomiast stosownie do art. 2 pkt 4 u.p.k. przez trwały nośnik należy rozumieć materiał czy narzędzie umożliwiające konsumentowi lub przedsiębiorcy przechowywanie informacji kierowanych osobiście do niego, w sposób umożliwiający dostęp do informacji w przyszłości przez czas odpowiedni do celów, jakim te informacje służą, i które pozwalają na odtworzenie przechowywanych informacji w niezmienionej postaci⁶⁵.

Zaprezentowane rozważania znajdują potwierdzenie również w przepisach u.o.i.n. Zgodnie z przepisem art. 2 pkt 3 u.o.i.n. w rozumieniu ustawy dokumentem jest każda utrwalona informacja niejawna. W tej mierze pomocne są również nieobowiązujące już przepisy ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych, w których dokument definiowano jako każdą utrwaloną informację niejawną, w szczególności na piśmie, mikrofilmach, negatywach i fotografiach, nośnikach do zapisów informacji w postaci cyfrowej i na taśmach

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ J. GOŁACZYŃSKI: *Dowód z dokumentu po nowelizacji kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego z 10.07.2015 r.* „Rejent” 2016, nr 11, s. 29–43.

⁶⁵ Zob. u.p.k.

elektromagnetycznych, także w formie mapy, wykresu, rysunku, obrazu, grafiki, fotografii, broszury, książki, kopii, odpisu, wypisu, wyciągu i tłumaczenia dokumentu, zbędnego lub wadliwego wydruku, odbitki, kliszy, matrycy i dysku optycznego, kalki, taśmy atramentowej, jak również informację niejawną utrwaloną na elektronicznych nośnikach danych (art. 2 pkt 5 ustawy)⁶⁶.

Przytoczone definicje legalne i poglądy są zbieżne ze słownikowym rozumieniem terminu „nośnik danych”, zgodnie z którym „nośnikiem danych, informacji, jest fizyczny ośrodek przeznaczony do przechowywania danych”⁶⁷.

Dalsze rozważania dotyczące relacji informacji względem jej nośnika wykraczają poza ramy niniejszego opracowania.

⁶⁶ Zob. ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. 1999, nr 11, poz. 95 z późn. zm.).

⁶⁷ S. DUBISZ: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. T. 2. Warszawa 2003, s. 1024.

Informacja w ujęciu prawnym – zagadnienia szczegółowe

1. Informacja w prawie konstytucyjnym

Wszelkie analizy dotyczące terminu „informacja” w obszarze polskiego systemu prawa w oczywisty sposób należy rozpocząć od Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z przepisem art. 51 ust. 1 ustawy zasadniczej nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Następne ustępy przytoczonego przepisu stanowią uszczegółwienie autonomii informacyjnej, która, jak podkreślił TK w orzeczeniu z dnia 20 marca 2006 r., stanowi jeden z komponentów prawa do prywatności w szerokim, przyjętym w art. 47 Konstytucji, znaczeniu¹.

Z kolei przepis art. 54 ust. 1 Konstytucji gwarantuje każdemu „wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji”². W piś-

¹ Zob. orzeczenie TK z dnia 20 marca 2006r., K 17/05. Dz.U. z 2006 r., nr 49, poz. 358.

² Przepis ten, dotyczący wolności słowa, zazwyczaj interpretowany jest w kontekście działalności mediów odmiennie niż np. przepis art. 49 Konstytucji, dotyczący wolności komunikowania się, który interpretowany jest w kontekście prywatnym.

miennictwie podkreśla się, że wolności te nie mają charakteru bezwzględnego i podlegają wielu ograniczeniom. Przykład stanowi przepis art. 47 Konstytucji, który przyznaje prawo do ochrony życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym³.

Zgodnie z przepisem art. 61 ust. 1 ustawy zasadniczej obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa. Natomiast wspomniany już we wcześniejszych fragmentach niniejszego opracowania przepis art. 61 ust. 2 Konstytucji stanowi, że prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.

Ograniczenie prawa do informacji publicznej może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa (art. 61 ust. 3 Konstytucji). Zgodnie z orzecnictwem TK art. 31 ust. 3 ustawy zasadniczej jest modyfikowany przez jej art. 61 ust. 3 jedynie w zakresie, w którym regulowane są w sposób odrębny przesłanki ingerencji, natomiast, jak

³ Zob. *Prawo mediów*. Red. J. BARTA et al. Wyd. 2. Warszawa 2008, s. 461.

podkreślił TK, w pełni pozostaje aktualne zastosowanie pozostałych elementów niewyrażonych w art. 61 ust. 3 Konstytucji. W szczególności chodzi tu o warunek, aby „ograniczenie było konieczne w demokratycznym państwie prawnym, a także o proporcjonalność ograniczeń oraz o zakaz naruszania istoty prawa”⁴.

Oprócz wskazanych już przepisów, w Konstytucji termin „informacja” odgrywa znaczną rolę także w art. 74 ust. 3 ustawy zasadniczej, który stanowi, że każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska, a także w przepisie art. 213 ust. 1, zgodnie z którym Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stoi na straży wolności słowa, prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji.

Konstytucjonaliści, starając się wyjaśnić termin „informacja”, zazwyczaj odwołują się jedynie do języka potocznego⁵. W literaturze prawnokonstytucyjnej sformułowany został m.in. pogląd, że rozważany termin, zamieszczony w przepisach ustawy zasadniczej, oznacza pewien wycinek wiedzy, która „dociera do adresata za pośrednictwem takich nośników, jak mowa, pismo, obraz, Internet itd.”⁶. Z kolei w ocenie Doroty Fleszer na podstawie treści art. 61 ust. 1 Konstytucji nie można ustalić zakresu przedmiotowego terminu „informacja”, a jednocześnie informacja nie doczekała się jeszcze powszechnie akceptowanej w nauce prawa definicji⁷.

⁴ Wyrok TK z dnia 20 marca 2006 r., K 17/05. LEX nr 182494.

⁵ Zob. K. TARNACKA: *Prawo do informacji w polskim prawie konstytucyjnym*. Warszawa 2009, s. 83 i powołana tam literatura.

⁶ Ibidem.

⁷ Zob. D. FLESZER: *Zakres przedmiotowy pojęcia „informacja publiczna” w świetle art. 1 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej*. PPH 2010, nr 9, s. 52–58.

2. Informacja w prawie administracyjnym

2.1. Informacja publiczna

Regulacja konstytucyjna z art. 61 została uszczegółowiona w przepisie art. 1 ust. 1 u.d.i.p. W rozumieniu tejże ustawy informacją publiczną jest każda informacja o sprawach publicznych. Katalog informacji publicznych zamieszczony został w przepisie art. 6 ust. 1 u.d.i.p.⁸.

W literaturze definicja informacji publicznej istniejąca w ramach u.d.i.p. została poddana krytyce ze względu na jej nieprecyzyjność⁹. Zdaniem niektórych autorów definicja ta stanowi klasyczny przykład tautologii¹⁰. Natomiast w orzecznictwie przyjmuje się szeroki zakres pojęciowy informacji publicznej, podkreślając, że „zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej i art. 61 Konstytucji RP, informację publiczną stanowi [...] każda wiadomość wytworzona przez szeroko rozumiane władze publiczne oraz osoby pełniące funkcje publiczne, a także inne podmioty, które tę władzę realizują bądź go-

⁸ Zgodnie z przepisem art. 6 ust. 1 u.d.i.p. udostępnieniu podlega informacja publiczna, w szczególności o: polityce wewnętrznej i zagranicznej; podmiotach, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy; zasadach funkcjonowania podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy; danych publicznych; majątku publicznym. Stosownie do art. 6 ust. 2 u.d.i.p. dokumentem urzędowym w rozumieniu ustawy jest treść oświadczenia woli lub wiedzy, utrwalona i podpisana w dowolnej formie przez funkcjonariusza publicznego w rozumieniu przepisów k.k., w ramach jego kompetencji, skierowana do innego podmiotu lub złożona do akt sprawy.

⁹ Por. K. TARNACKA: *Prawo do informacji...*, s. 137.

¹⁰ Zob. E. JARZECKA-SIWIK: *Dostęp do informacji publicznej (uwagi krytyczne)*. „Kontrola Państwowa” 2002, nr 1, s. 31; K. TARNACKA: *Prawo do informacji w Polsce*. PiP 2003, nr 5.

spodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa w zakresie swoich kompetencji”¹¹.

Dostęp do informacji publicznej oraz ponowne wykorzystanie informacji publicznej zasadniczo przysługuje każdemu¹². Od osoby wykonującej prawo do informacji publicznej nie wolno przy tym żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego¹³.

Prawo do informacji publicznej obejmuje uprawnienia do: uzyskania informacji publicznej, w tym uzyskania informacji przetworzonej w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego; wglądu do dokumentów urzędowych; dostępu do posiedzeń kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów; niezwłocznego uzyskania informacji publicznej zawierającej aktualną wiedzę o sprawach publicznych (przepis art. 3 ust. 1 i 2 u.d.i.p.).

W obszarze polskiego prawa administracyjnego informacja występuje w ujęciu czynnościowym, co zostało szczegółowo opisane w poprzednim rozdziale niniejszego opracowania¹⁴. Jednocześnie należy podnieść, że NSA w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 listopada 2002 r. stwierdził, że „informacja, zgodnie ze Słownikiem języka polskiego to dane dotyczące określonej rzeczy, fakty, na których można się oprzeć, określony stan rzeczy. Jej funkcją jest przede wszystkim przedstawienie rzeczy (to-

¹¹ Wyrok NSA z dnia 30 października 2002 r., II SA 1956/2002. MoP 2002, nr 23, s. 1059.

¹² Por. art. 2 ust. 1 i art. 2a u.d.i.p.

¹³ Por. art. 2 ust. 2 u.d.i.p. Najczęściej jednak obywatel nie realizuje tego uprawnienia osobiście, zadowolając się „pośrednictwem” mediów. Por. art. 4 i 11 u.p.p.

¹⁴ Por. omówienie W. Tarasa (*Informowanie obywateli przez administrację... oraz Głosa do postanowienia NSA...*), a także Z. Duniewskiej (*Ignorantia iuris...*) na s. 39 niniejszego opracowania.

warów, firmy), tak jak się one faktycznie, rzeczywiście, w istocie swojej mają”¹⁵. Natomiast Andrzej Malinowski określił informację dotyczącą administracji jako „treść zaczerpniętą ze świata zewnętrznego w sferze związanej z funkcjonowaniem administracji państwowej, tj. dotyczącą końcowych rezultatów stosowania prawa bądź innych faktów z prawem związanych”¹⁶.

2.2. Informacja niejawna

Zgodnie z przepisem art. 61 ust. 3 Konstytucji ograniczenie prawa do informacji publicznej może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa. Ograniczenie wskazanego prawa przewiduje się również w przepisie art. 5 ust. 1 u.d.i.p., który stanowi, że prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie przepisów o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych, a także na zasadach przez te przepisy określonych. Prawo do informacji publicznej podlega także ograniczeniu z uwagi na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy (przepis art. 5 ust. 2 zd. 1 u.d.i.p.)¹⁷.

¹⁵ Wyrok NSA z dnia 14 listopada 2002 r., I SA/Wr 4097/01. LEX nr 81928.

¹⁶ A. MALINOWSKI: *Pojęcie informacji o funkcjonowaniu organów administracji państwowej*. „Organizacja – Metody – Technika” 1985, nr 10, za: M. MUCHA: *Obowiązki administracji publicznej...*, s. 23.

¹⁷ Wskazane ograniczenie nie dotyczy jednak informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca

Zasady ochrony informacji niejawnych, których „nieuprawnione ujawnienie spowodowałoby lub mogłoby spowodować szkody dla Rzeczypospolitej Polskiej albo byłoby z punktu widzenia jej interesów niekorzystne, także w trakcie ich opracowywania oraz niezależnie od formy i sposobu ich wyrażania”, określono w u.o.i.n.¹⁸. Przepisy tejże ustawy nie naruszają jednak przepisów innych ustaw o ochronie tajemnicy zawodowej lub innych tajemnic prawnie chronionych, z zastrzeżeniem art. 5 u.o.i.n.¹⁹. Ustawodawca dopuścił zatem możliwość szerszego unormowania ochrony także innych rodzajów tajemnic prawnie chronionych.

Informacje niejawne mogą być wyrażane w materiale i dokumencie oraz prezentowane poprzez okazanie lub ustne opisanie treści²⁰. Według Tomasza Szewca należy przyjąć materialne rozumienie informacji niejawnych z racji tego, że w analizowanej ustawie ochroną są objęte informacje w trakcie ich opracowywania²¹.

W przepisie art. 5 u.o.i.n. zamieszczono definicje informacji niejawnych oznaczonych poszczególnymi klau-

rezygnują z przysługującego im prawa (przepis art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p.).

¹⁸ Por. art. 1 ust. 1 u.o.i.n. Wydaje się, że w tym przypadku ustawodawca używa słowa „forma” w niewłaściwym kontekście. Wskazanemu przepisowi można także zarzucić operowanie nieostrymi kryteriami. Problematiczne jest bowiem uściślenie, na czym konkretnie może polegać ujawnienie informacji niekorzystnych z punktu widzenia interesów Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁹ Por. art. 1 ust. 3 u.o.i.n.

²⁰ Zob. S. Hoc: *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*. Warszawa 2010, s. 71.

²¹ Por. T. SZEWC: *Ochrona informacji niejawnych. Komentarz*. Warszawa 2006, s. 65. Pogląd ten został wyrażony w trakcie obowiązywania poprzedniej, uchylonej już ustawy o ochronie informacji niejawnych.

zulami: „ściśle tajne”; „tajne”; „poufne”; „zastrzeżone”. Klauzulę tajności nadaje osoba, która jest uprawniona do podpisania dokumentu lub oznaczenia innego niż dokument materiału (przepis art. 6 u.o.i.n.). Normy zamieszczone w przepisach art. 5 ust. 1–4 u.o.i.n. mają w hipotezie założenie, że w pierwszej kolejności następuje zaliczenie określonej informacji do informacji niejawnych, a dopiero później zaliczenie jej do odpowiedniego stopnia ochrony wskazanego w ustawie²². W konsekwencji informacjom niejawnym nadawane są odpowiednie klauzule²³.

Dalsze przepisy analizowanej ustawy stanowią, że bez względu na upływ czasu chronione są: dane mogące doprowadzić do identyfikacji funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników służb i instytucji, uprawnionych do wykonywania na podstawie ustawy czynności operacyjno-rozpoznawczych jako funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników wykonujących te czynności; dane mogące doprowadzić do identyfikacji osób, które udzieliły pomocy w zakresie czynności operacyjno-rozpoznawczych służbom i instytucjom uprawnionym do ich wykonywania na podstawie ustawy; informacje niejawne uzyskane od organów innych państw lub organizacji międzynarodowych, jeżeli taki był warunek ich udostępnienia (przepis art. 7 ust. 1 u.o.i.n.)²⁴.

²² Zob. S. Hoc: *Ustawa o ochronie informacji...*, s. 89.

²³ *Ibidem*.

²⁴ Jednakże ochronie nie podlegają dane, o których wyżej mowa, zawarte w dokumentach, zbiorach danych, rejestrach i kartotekach, a także w aktach funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa, podlegających obowiązkowi przekazania do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu na podstawie przepisów: ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucji Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciw-

3. Informacja w prawie karnym

W doktrynie prawa karnego rozważania terminologiczne dotyczące informacji prowadzone są przede wszystkim w kontekście przepisów k.k. zamieszczonych w Rozdziale XXXIII (przestępstwa przeciwko ochronie informacji). Podczas wyjaśniania terminu „informacja”, oprócz odwoływania się do języka potocznego, w piśmiennictwie niekiedy wskazuje się również na wyraźną jego ewolucję pod wpływem cybernetyki i komputeryzacji²⁵.

Włodzimierz Wróbel podkreśla, że obecnie coraz częściej odchodzi się od potocznego, czasownikowego definiowania informacji, rozumiejąc przez nią „nie tyle proces informowania, co wiadomość samą, a więc określony znak, dźwięk, zapis, szyfr, kryjący pewną sensowną treść”²⁶. Odrębną kwestię stanowią zatem rozważania dotyczące procesu powstawania informacji oraz jej przekazywania (przetwarzania)²⁷.

ko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2007 r., nr 63, poz. 424, z późn. zm.); ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2007 r., nr 63, poz. 425, z późn. zm.) – chyba że dostęp do określonych dokumentów został zastrzeżony w trybie art. 39 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Por. przepis art. 7 ust. 2 ustawy o ochronie informacji niejawnych.

²⁵ Por. W. WRÓBEL: *Przestępstwa przeciwko ochronie informacji*. W: A. BARCZAK-OPLUSTIL et al.: *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117–277 k.k.* T. 2. Wyd. 3. Warszawa 2008, s. 1247.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem, s. 1247–1248; A. HAREŻA, E. PRANDOTA-PRANDECKA: *Fluktuacje pojęcia informacji – zarys rozważań w kontekście nauk penalnych*. W: *Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego*. T. 19. Red. L. BOGUŃ. Wrocław 2006, s. 379.

Problematykę zakresu pojęciowego informacji w ujęciu prawnokarnym rozpatrywano także w orzecznictwie. SN w uchwale z dnia 22 stycznia 2003 r., po analizie potocznego ujmowania informacji oraz odwołaniu się do innych aniżeli prawo karne gałęzi prawa skonstatował, że zakres terminu „informacja”, jaki występuje w k.k., różni się nie tylko od zakresu tego pojęcia w rozumieniu Konstytucji, ale również od zakresu terminu „informacja” w rozumieniu prawa prasowego oraz od znaczenia przedmiotowego informacji publicznej w rozumieniu ustawy o dostępie do informacji publicznej²⁸. Jednocześnie SN wyraźnie zaznaczył, że przepisy dotyczące informacji zamieszczone w k.k., jak również przepisy innych aktów normatywnych regulujące omawianą problematykę, wytyczają granice oraz konkretyzują konstytucyjne prawo do informacji oraz wolności wypowiedzi, prasy i słowa, a których częścią składową jest właśnie informacja²⁹.

4. Informacja w prawie cywilnym

4.1. Informacja handlowa a reklama

Przepis art. 71 k.c. stanowi, że „ogłoszenia, reklamy, cenniki i inne informacje, skierowane do ogółu lub do poszczególnych osób, poczytuje się w razie wątpliwości nie za ofertę, lecz za zaproszenie do zawarcia umowy”. Przytoczony przepis, przy użyciu narzędzi wykładni językowej, zdaje się stanowić, że cenniki oraz ogłoszenia

²⁸ Zob. uchwała SN z dnia 22 stycznia 2003 r., I KZP 43/02. LEX nr 57085.

²⁹ Ibidem.

są jednocześnie informacjami. Jednakże z przywołanego przepisu jasno wynika również taki sam silny związek pomiędzy terminami „informacja” i „reklama”.

W poszukiwaniu potwierdzenia, że każda reklama jest *de facto* informacją, co literalnie wynika z przytoczonego przepisu art. 71 k.c., należy podkreślić, że zarówno w doktrynie, jak i judykaturze panują znaczne rozbieżności interpretacyjne, które w pewien sposób przeczą tak sformułowanemu twierdzeniu. Owe rozbieżności wynikają po części z niejednoznacznego rozumienia pojęcia reklamy, co w pewnym stopniu jest konsekwencją, analogicznie jak w przypadku informacji, braku istnienia jednej, ogólnej jej definicji ustawowej. Czynione są próby uporania się z tym problemem na gruncie zarówno orzecznictwa, jak i nauki, niejednokrotnie jednak ów zamęt pogłębiając.

Z uwagi na brak ogólnosystemowej definicji reklamy oraz brak sformułowania jej definicji na potrzeby niektórych aktów normatywnych w doktrynie prawa oraz w orzecznictwie podjęto staranie stworzenia definicji reklamy do celów dydaktycznych oraz wykładni i stosowania prawa. W dalszej części publikacji zostaną przedstawione jedynie te propozycje zdefiniowania reklamy, które mogą być przydatne pod kątem niniejszego opracowania, a więc takie, w których treści przeważnie uwzględniano termin „informacja”.

Robert Sagan w ramach badań dotyczących reklamy żywności wskazał, że „reklamą jest każda wypowiedź, której celem jest chęć promocji towarów i usług, niezależnie od użytego nośnika”³⁰. Według tego autora reklamą będą także „informacje podane bezpośrednio na opako-

³⁰ R. SAGAN: *Reklama żywności w świetle polskiego prawa*. PPH 1996, nr 5, s. 16.

waniu, etykiecie lub obwołucie, których zamieszczenie nie wynika z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, a pozostaje w sferze uznaniowej właściwego podmiotu”³¹.

Na ścisły związek między informacją i reklamą uwagę zwrócił także Marcin Walasik w głosie do wyroku SN z dnia 14 stycznia 1997 r., wskazując, że reklama, oprócz tego, że jest zachętą do nabycia towaru lub usługi, jest również zachętą do nabycia towaru lub usługi u konkretnego przedsiębiorcy³². Sytuacja taka dotyczy np. towarów lub usług pochodzących od określonego producenta, cieszącego się pewnym prestiżem na rynku. Zdaniem wspomnianego autora, w sytuacji, gdy reklama zawiera informację o przedsiębiorcy, informacja taka nie tylko nie ma charakteru wtórnego, ale jest także sugestywnym zabiegiem marketingowym wpływającym na zwiększenie popytu³³. Według Walasika taki przekaz powoduje u „adresatów wypowiedzi reklamowej przekonanie, że uzyskanie poszukiwanego towaru markowego jest na pewno możliwe u (za pośrednictwem) reklamującego się przedsiębiorcy”³⁴.

Z kolei Aleksandra Masiota i Jacek Masiota wyrażają pogląd, że „reklama jest aktem przekazu informacji o charakterze perswazyjnym, który adresowany jest do potencjalnego odbiorcy, a którego przedmiotem są towary lub usługi oferowane na rynku”³⁵.

³¹ Ibidem.

³² Por. M. WALASIK: *Glosa do wyroku SN z dnia 14 stycznia 1997 r. I CKN 52/96. PPH 2002, nr 6, s. 46.*

³³ Ibidem.

³⁴ Ibidem.

³⁵ A. MASIOTA, J. MASIOTA: *Zakaz reklamy a prawo do rzetelnej informacji (w świetle przepisów o adwokaturze)*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2002, nr 4, s. 51.

Analogicznie SA w Poznaniu w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 października 2005 r. podkreślił, że „reklama to zachęta do nabycia towaru lub usługi, ale także zachęta do nabycia towaru lub usługi u konkretnego przedsiębiorcy”³⁶. Zdaniem Sądu „dla przeciętnego odbiorcy informacja o tym, że dany przedsiębiorca jest największym producentem towaru stanowi jednocześnie informację, że jego towary cieszą się wyróżniającym popytem. Jest to więc jednocześnie istotny przekaz o towarze, mogący wpłynąć na decyzje klienta o jego zakupie”³⁷.

Tymczasem zgodnie z przepisem art. 66¹ § 2 k.c. „przedsiębiorca składający ofertę w postaci elektronicznej jest obowiązany przed zawarciem umowy poinformować drugą stronę w sposób jednoznaczny i zrozumiały o:

- 1) czynnościach technicznych składających się na procedurę zawarcia umowy;
- 2) skutkach prawnych potwierdzenia przez drugą stronę otrzymania oferty;
- 3) zasadach i sposobach utrwalania, zabezpieczania i udostępniania przez przedsiębiorcę drugiej stronie treści zawieranej umowy;

³⁶ Wyrok SA w Poznaniu z dnia 10 października 2005 r., I ACa 221/05. LEX nr 519299.

³⁷ Ibidem. Podobnie Europejski Trybunał Sprawiedliwości w uzasadnieniu do wyroku z dnia 2 kwietnia 2009 r. w sprawie C 421/07, stwierdził, w kontekście przepisu art. 86 dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, T. 27, s. 69), że „rozpowszechnianie przez osobę trzecią informacji o produkcie leczniczym, a w szczególności jego leczniczych lub profilaktycznych właściwościach, może zostać uznane za reklamę w rozumieniu tego artykułu, nawet jeśli ta osoba trzecia działa z własnej inicjatywy i w całkowicie niezależny od wytwórcy lub sprzedawcy tego produktu leczniczego – z prawnego i faktycznego punktu widzenia – sposób”.

- 4) metodach i środkach technicznych służących wykrywaniu i korygowaniu błędów we wprowadzanych danych, które jest obowiązany udostępnić drugiej stronie;
- 5) językach, w których umowa może być zawarta;
- 6) kodeksach etycznych, które stosuje, oraz o ich dostępności w postaci elektronicznej”³⁸.

W doktrynie podkreśla się, że przepis art. 66¹ k.c. odnosi się do informacji handlowych i ofert składanych w postaci elektronicznej zamieszczonych na stronach internetowych, skierowanych do nieograniczonego kręgu osób, na których to stronach przedsiębiorcy „reklamują różnego rodzaju towary i usługi, posługując się zazwyczaj zarówno tekstowym, jak i graficznym lub muzycznym sposobem prezentacji”³⁹. Według Stanisława Rudnickiego i Stanisława Dmowskiego są to m.in. reklamy, katalogi, prospekty, jednocześnie jednak „w razie wątpliwości domniemanie faktyczne przemawia za reguły za informatycznym charakterem ogłoszenia”⁴⁰.

Przepis art. 2 pkt 2 u.ś.u.d.e. (będącej niejako dopełnieniem lub rozwinięciem przepisów k.c. odnoszących się do informacji handlowej) stanowi, że przez informację handlową należy rozumieć „każdą informację przeznaczoną bezpośrednio lub pośrednio do promowania

³⁸ Zgodnie z przepisem 66¹ § 3 k.c. „przepis § 2 stosuje się odpowiednio, jeżeli przedsiębiorca zaprasza drugą stronę do rozpoczęcia negocjacji, składania ofert albo do zawarcia umowy w inny sposób”. Z kolei zgodnie z przepisem 66¹ § 4 k.c. „przepisy § 1–3 nie mają zastosowania do zawierania umów za pomocą poczty elektronicznej albo podobnych środków indywidualnego porozumiewania się na odległość. Nie stosuje się ich także w stosunkach między przedsiębiorcami, jeżeli strony tak postanowiły”.

³⁹ S. DMOWSKI, S. RUDNICKI: *Komentarz do kodeksu cywilnego*. Ks. 1. Cz. ogólna. Wyd. 5. Warszawa 2003, s. 281.

⁴⁰ *Ibidem*.

towarów, usług lub wizerunku przedsiębiorcy lub osoby wykonującej zawód, której prawo do wykonywania zawodu uzależnione jest od spełnienia wymagań określonych w odrębnych ustawach, z wyłączeniem informacji umożliwiającej porozumiewanie się za pomocą środków komunikacji elektronicznej z określoną osobą oraz informacji o towarach i usługach niesłużącej osiągnięciu efektu handlowego pożądanego przez podmiot, który zleca jej rozpowszechnianie, w szczególności bez wynagrodzenia lub innych korzyści od producentów, sprzedawców i świadczących usługi”⁴¹. Zgodnie z przepisem art. 9 ust. 1 u.ś.u.d.e. „informacja handlowa jest wyraźnie wyodrębniana i oznaczana w sposób niebudzący wątpliwości, że jest to informacja handlowa”. Z kolei zgodnie z przepisem art. 9 ust. 2 u.ś.u.d.e. „informacja handlowa zawiera:

- 1) oznaczenie podmiotu, na którego zlecenie jest ona rozpowszechniana, oraz jego adresy elektroniczne,
- 2) wyraźny opis form działalności promocyjnej, w szczególności obniżek cen, nieodpłatnych świadczeń pieniężnych lub rzeczowych i innych korzyści związanych z promowanym towarem, usługą lub wizerunkiem, a także jednoznaczne określenie warunków

⁴¹ Na marginesie rozważań należy wskazać, że w ramach przepisu art. 2 pkt 7b ustawy z 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 1341 z późn. zm.) zamieszczono pojęcie przekazu informacji handlowej oznaczającego usługi, których przedmiotem jest przekazywanie, w dowolnej formie, informacji służących promocji działalności gospodarczej. W nauce prawa powszechnie uznaje się, że oba terminy, tzn. „informacja handlowa” i „przekaz informacji handlowej”, mają taki sam zakres znaczeniowy, a posługiwanie się dwoma różnymi terminami stanowi przejaw niekonsekwencji ustawodawcy. Zob. G. RĄCZKA: *Informacja handlowa w prawie polskim*. „Radca Prawny” 2006, nr 4, s. 50.

niezbędnych do skorzystania z tych korzyści, o ile są one składnikiem oferty,

- 3) wszelkie informacje, które mogą mieć wpływ na określenie zakresu odpowiedzialności stron, w szczególności ostrzeżenia i zastrzeżenia”.

Definicja informacji handlowej zamieszczona w przepisach u.ś.u.d.e. jest w zasadzie identyczna jak definicja *commercial communications* zamieszczona w przepisie art. 2 pkt 1 dyrektywy 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym)⁴². Przetłumaczenie zwrotu „*commercial communications*” jako informacji handlowej spotkało się z krytyką wielu przedstawicieli nauki prawa⁴³. Informacja handlowa uregulowana przepisami u.ś.u.d.e. stoi bowiem obecnie w sprzeczności z rozumieniem informacji handlowej w doktrynie prawa reklamy sprzed wejścia w życie wspomnianej ustawy. Odróżniając w tamtym okresie reklamę od informacji handlowej, wskazywano niejednokrotnie, że reklama służy kształtowaniu zapotrzebowania na dany towar lub usługę⁴⁴. Z kolei

⁴² Por. dyrektywa 2000/31/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 8 czerwca 2000 r. w sprawie niektórych aspektów prawnych usług społeczeństwa informacyjnego, w szczególności handlu elektronicznego w ramach rynku wewnętrznego (dyrektywa o handlu elektronicznym). Dz.Urz. L. 178, 17/07/2000, P. 0001-0016.

⁴³ Zob. G. RĄCZKA: *Informacja handlowa...*, s. 47; X. KONARSKI: *Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną*. Warszawa 2004, s. 19 i nast.

⁴⁴ Por. I. WISZNIEWSKA, R. SKUBISZ: *Środki zapobiegania nieuczciwej reklamie w projekcie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*. PiP 1982, z. 4, s. 55; E. NOWIŃSKA: *Zwalczanie nieuczciwej reklamy. Zagadnienia cywilno-prawne*. Kraków 2002, s. 16 i nast.; M. SAGAN:

informacja handlowa, do czasu sformułowania jej nowej definicji, zdaniem przedstawicieli części doktryny, miała charakter informacji neutralnej, przedstawianej w celu udostępnienia danych na temat towarów lub usług⁴⁵.

W obecnym stanie prawnym granica między reklamą a informacją handlową w dużym stopniu zatarła się⁴⁶. Gabriela Rączka wskazuje, że zakres znaczeniowy informacji handlowej jest aktualnie szerszy od zakresu znaczeniowego reklamy⁴⁷. Co do zasady, każda reklama jest zatem informacją handlową, ale nie każda informacja handlowa jest reklamą⁴⁸. Rączka zaznacza przy tym, iż „chodzi tu jedynie o reklamę komercyjną, a więc taką, która służy osiągnięciu efektu handlowego. Wymogu tego nie spełniają natomiast komunikaty o charakterze politycznym lub społecznym zaliczane do reklamy w szerokim tego słowa znaczeniu”⁴⁹.

Zdaniem Pawła Litwińskiego „podstawowym elementem obydwu tych pojęć [...] jest cel wypowiedzi reklamowej i informacji handlowej, jakim jest promowanie (zachęcanie do nabywania) towarów lub usług”⁵⁰. Zarówno reklamą, jak i informacją handlową będzie zatem każda wypowiedź, o ile zostanie ona dokonana w celu

Reklama żywności w świetle prawa polskiego. PPH 1996, nr 5, s. 17; R. SKUBISZ: *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. [Red. J. SZWAJA]. Warszawa 2000, s. 420.

⁴⁵ Zob. B. JAWORSKA-DĘBSKA: *Wokół pojęcia reklamy*. PUG 1993, nr 12, s. 27; E. NOWIŃSKA, M. DU VALL: *Reklama a informacja w komunikacji rynkowej*. ZNUJ. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2001, z. 77, s. 64.

⁴⁶ Por. G. RĄCZKA: *Informacja handlowa...*, s. 49.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 50.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ Por. P. LITWIŃSKI: *Świadczenie usług drogą elektroniczną*. W: P. PODRECKI et al.: *Prawo Internetu*. Wyd. 2. Warszawa 2007, s. 190.

promowania towarów lub usług⁵¹. Oznacza to, według wspomnianego autora, że zakresami pojęciowymi i informacji handlowej, i reklamy nie jest objęta informacja o charakterze neutralnym, obiektywnym, niesłużąca celowi promocyjnemu. Natomiast tym, co odróżnia reklamę od informacji handlowej, w ocenie Litwińskiego, jest przede wszystkim to, że informacją handlową mogą być także „wypowiedzi o pośrednim celu promocyjnym”⁵².

W związku z tym, co przedstawiono, w nauce prawa formułuje się wiele postulatów *de lege ferenda*. Przykładowo, Dariusz Kasprzycki postuluje użycie terminu „komunikat komercyjny”⁵³. Xawery Konarski proponuje zastąpienie określenia „informacja handlowa” zamieszczonego w ustawie o świadczeniu usług drogą elektroniczną, określeniem „przekaz handlowy”⁵⁴. Litwiński proponuje natomiast wprowadzenie do ustawy określenia „komunikat handlowy”⁵⁵. Z kolei Rączka, oprócz terminu „komunikat handlowy” proponuje także, w drodze alternatywy łącznej, użycie terminu „komunikacja handlowa”⁵⁶.

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem. Autor odróżnia wypowiedzi o pośrednim celu promocyjnym od tzw. reklamy pośredniej.

⁵³ D. KASPRZYCKI: *Wybrane zagadnienia prawa reklamy w Internecie*. ZNUJ. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2001, z. 77: *Zagadnienia nieuczciwej konkurencji*. Red. J. BARTA, s. 104.

⁵⁴ Po części postulat ten został już zrealizowany względem mediów elektronicznych w ramach znowelizowanej ustawy o radiofonii i telewizji.

⁵⁵ P. LITWIŃSKI: *Świadczenie usług...*, s. 189.

⁵⁶ G. RĄCZKA: *Informacja handlowa...*, s. 57. Autorka wskazuje, że podobne rozwiązanie przyjęto m.in. w niemieckiej *E-Commerce-Gesetz – Bundesgesetz mit dem bestimmte rechtliche Aspekte des elek-*

Nie jestem zwolennikiem tworzenia nowych określeń mających zastąpić termin „informacja handlowa”, takich jak wspomniany „komunikat handlowy” czy też „przekaz handlowy”. Ów zabieg, postulowany przez część przedstawicieli nauk prawnych, spowoduje powstanie jeszcze większego zamętu terminologicznego. Z całą pewnością nie ułatwi on zrozumienia wzajemnej relacji między informacją a reklamą. Na podstawie obecnie istniejącego materiału normatywnego możliwe jest wykazanie istnienia spójnego systemu powiązań między informacją i reklamą.

Wbrew stanowisku część przedstawicieli nauk prawnych możliwe jest istnienie w ramach polskiego porządku prawnego informacji, która nie ma charakteru neutralnego⁵⁷. Można pokusić się wręcz o stwierdzenie, że coś takiego, jak informacja neutralna, po prostu nie istnieje. To dane niezinterpretowane posiadają cechę neutralności. Z chwilą dokonanej analizy interpretacyjnej dane przekształcają się w informację i ową neutralność „tracą”. Przyjęcie takiego, pozornie kontrowersyjnego, poglądu pozwala dostrzec konsekwencję działania ustawodawcy w kontekście wzajemnej relacji informacji i reklamy. Umożliwia także sprawne posługiwanie się pojęciem informacji handlowej w ramach polskiego systemu prawa bez konieczności zmiany obowiązujących przepisów.

Słusznie zauważa Zbigniew Okoń, że „charakter informacji mogą mieć przede wszystkim różnego rodzaju listy

tronischen Geschäfts und Rechtsverkehrs geregelt werden (ECG) z dnia 1 stycznia 2002 r. oraz w austriackiej *Elektronischer Geschäftsverkehr Gesetz* (EGG) z dnia 14 grudnia 2001 r.

⁵⁷ W. Wiewiórowski i G. Wierczyński podkreślają obiektywizm informacji oraz subiektywną jej interpretację. Zob. W. WIEWIÓROWSKI, G. WIERCZYŃSKI: *Informatyka prawnicza...*, s. 31–37.

handlowe, cenniki, informacje adresowe, informacje kierowane do akcjonariuszy spółki, oznaczenie składników majątku przedsiębiorstwa”⁵⁸. Jednakże wbrew twierdzeniom wspomnianego autora, charakter informacji mają także te komunikaty, które zawierają w sobie bezpośrednio wyartykułowany element ocenny lub perswazyjny.

Reasumując, można wskazać, że w ramach szeroko rozumianej informacji (w rozpatrywanym kontekście) istnieje wiele terminów, takich jak: „reklama”, „informacja handlowa”, „uwaga”, „opinia”, „pogląd”, które ów element ocenny lub perswazyjny zawierają. Informacja *sensu largo* swoim zakresem pojęciowym obejmuje również prostą informację, niezawierającą elementu ocenego lub perswazyjnego, błędnie nazywaną w literaturze informacją neutralną (informacja *sensu stricto*)⁵⁹. Mając to na względzie, należy odrzucić stanowisko tych przedstawicieli doktryny, którzy uważają, że „rozmaitość definicji reklamy i zjawisk pokrewnych w regulacjach sektorowych nie pozwala przywiązywać zbyt dużej wagi do samego użycia przez ustawodawcę pojęcia »informacja«”⁶⁰. Przyjęcie szerokiego rozumienia informacji nie dość, że pozwala dostrzec odmienne od potocznego rozumienie tego pojęcia, które nadto jest zgodne zarówno z przepisami krajowymi, jak i prawem unijnym, to jeszcze umożliwia spostrzeżenie jego doniosłości w obszarze prawa.

⁵⁸ Z. OKOŃ: *Reklama jako czyn nieuczciwej konkurencji. Prawo reklamy i promocji*. Red. E. TRAPLE. Warszawa 2007, s. 641.

⁵⁹ Takie rozróżnienie odgrywa istotną rolę chociażby w przypadku przepisów dotyczących zwalczania nieuczciwej konkurencji. Zob. R. STEFANICKI: *Prawo reklamy w świetle przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji na tle prawnoporównawczym*. Poznań 2003, s. 37.

⁶⁰ Z. OKOŃ: *Reklama jako czyn...*, s. 643–644.

Należy zatem podzielić wyrażane w doktrynie zapartywanie, zgodnie z którym reklama stanowi specyficzny rodzaj informacji w ujęciu szerokim, a elementy zachęty, perswazji mogą stanowić element tejże informacji. W takiej sytuacji każda reklama jest zarazem informacją, ale nie każda informacja jest reklamą. Pogląd ten, zakładający istnienie informacji w bardzo szerokim rozumieniu, jest zgodny także z literalnym brzmieniem przepisu art. 71 k.c.

4.2. Informacje udostępnione z zastrzeżeniem poufności

Zgodnie z przepisem art. 72¹ § 1 k.c. jeżeli w toku negocjacji strona udostępniła informacje z zastrzeżeniem poufności, druga strona jest obowiązana do nieujawniania i nieprzekazywania ich innym osobom oraz do niewykorzystywania tych informacji do własnych celów, chyba że strony uzgodniły inaczej. W razie niewykonania lub nienależytego wykonania wskazanych obowiązków uprawniony może żądać od drugiej strony naprawienia szkody albo wydania uzyskanych przez nią korzyści (art. 72¹ § 2 k.c.). W literaturze podkreśla się, że z samego zastrzeżenia poufności wynika, że udostępniane informacje mają charakter poufny, a więc stanowią tajemnice strony uczestniczącej w negocjacjach⁶¹. Przedmiotem informacji mogą być dane wszelkiego rodzaju, w szczególności techniczne, technologiczne, produkcyjne, organizacyjne, handlowe czy

⁶¹ Por. K. KOPACZYŃSKA-PIECZNIAK w: *Kodeks cywilny. Komentarz*. T. 1. Wyd. 2. Red. A. KIDYBA. Warszawa 2012, s. 510–515.

finansowe⁶². Ponadto informacje te mają wartość majątkową⁶³.

Zdaniem Marka Krajewskiego reżim ochrony poufności informacji przewidziany w przepisie art. 72¹ k.c. jest niezależny od ustalonego w u.z.n.k. (w zakresie tajemnicy przedsiębiorstwa). Możliwa jest bowiem sytuacja, gdy ochrona będzie przysługiwać wyłącznie na podstawie jednego z nich, jak również, gdy reżimy te będą pozostawały w zbiegu⁶⁴.

4.3. Informacja w ustawie o prawach konsumenta

W relacjach między przedsiębiorcą a konsumentem występuje strukturalna nierównowaga stron (konsument jest stroną słabszą). Jednym z jej aspektów jest tzw. asymetria informacji między wskazanymi podmiotami. Istotne pod kątem głównego tematu rozważań są zatem również przepisy u.p.k., określające szczegółowo obowiązki informacyjne przedsiębiorcy zawierającego umowę z konsumentem⁶⁵.

Informacje, które przedsiębiorca powinien przekazać konsumentowi, dotyczą m.in. treści przysłej umowy, kosztów związanych z jej wykonaniem, właściwości przedmiotu umowy, a także innych wzajemnych relacji przedsiębiorcy i konsumenta⁶⁶. Ustawodawca nie zde-

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem. Jeżeli dysponent informacji prowadzi przedsiębiorstwo, tajemnice przedsiębiorstwa wchodzi w jego skład. Por. art. 55¹ pkt 8 k.c.

⁶⁴ Zob. M. KRAJEWSKI: *Zobowiązania powstające podczas zawierania umów*. W: *System prawa prywatnego...*, T. 5, s. 859.

⁶⁵ Zob. u.p.k.

⁶⁶ Ustawodawca reguluje poszczególne obowiązki informacyjne, wyodrębniając umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa

finiował na gruncie u.p.k. informacji przekazywanej konsumentowi, zamieszczając jedynie bardzo obszerne katalogi tychże informacji. W tym kontekście pewnym punktem odniesienia, oprócz wspomnianego już wcześniej „trwałego nośnika” (w ramach rozważań dotyczących nośników informacji), pozostaje jedynie „treść cyfrowa” zdefiniowana jako dane wytwarzane i dostarczane w postaci cyfrowej (art. 2 pkt 5 u.p.k.). W literaturze podnosi się bowiem, że dane, o których mowa w art. 2 pkt 5 u.p.k., powinny być wyrażone wg pewnego kodu. Do odkodowania danych i uzyskania na ich podstawie informacji niezbędne jest użycie odpowiednich urządzeń lub procedur (konwencji)⁶⁷.

5. Informacja w prawie prasowym

Informacja odgrywa niebagatelną rolę także na gruncie u.p.p., w której termin ten występuje dość często⁶⁸. Przepis art. 5 tej ustawy stanowi, że „każdy obywatel, zgodnie z zasadą wolności słowa i prawem do krytyki, może udzielać informacji prasie”⁶⁹. Z uwagi jednak na

lub na odległość, umowy inne niż umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa lub na odległość, a także umowy dotyczące usług finansowych zawierane na odległość.

⁶⁷ Por. B. KACZMAREK-TEMPLIN w: *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*. Red. B. KACZMAREK-TEMPLIN, P. STEC, D. SZOSTEK. Warszawa 2014, s. 24.

⁶⁸ Termin „informacja” występuje w treści art. 3a, art. 4, 5, art. 11, art. 14, art. 15, art. 16, art. 32 analizowanej ustawy.

⁶⁹ Jednocześnie należy raz jeszcze podkreślić, że wolności te, mające swe źródło w art. 54 Konstytucji, nie mają charakteru bezwzględного i podlegają ograniczeniom. Na gruncie ustawowym przykładami takich ograniczeń będą np. art. 66 oraz 82 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych

brak istnienia ustawowej definicji tego rodzaju informacji, w tym miejscu istnieje potrzeba przytoczenia rozważań prowadzonych w literaturze przedmiotu, odnoszących się bezpośrednio do zakresu pojęciowego informacji w ramach analizowanej regulacji.

Jacek Sobczak, na podstawie przepisu art. 4 ust. 1 u.p.p.⁷⁰ informację utożsamia z wiadomością i komunikatem⁷¹. Zabieg ten miałby polegać tylko na częściowym odwołaniu się do potocznego rozumienia analizowanego pojęcia. Wspomniany autor odrzuca bowiem możliwość identyfikowania przez ustawodawcę informacji z takimi terminami, jak „wskazówka” lub „pouczenie”⁷².

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 u.p.p. dziennikarz ma prawo do uzyskiwania informacji w zakresie określonym w przepisie art. 4 u.p.p. Ten ostatni przepis

(ograniczenie swobody ekspresji i wypowiedzi sędziego z uwagi na obowiązki i status sędziego w systemie prawnym państwa). W ostatnim czasie należy również szczególną uwagę zwrócić na art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego, zgodnie z którym „sędzia Trybunału w stanie spoczynku nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów; zachowuje jednak prawo wypowiedzania się w sprawach publicznych” (pierwotny projekt wskazanego przepisu brzmiał: „Sędzia Trybunału w stanie spoczynku nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów”).

⁷⁰ Przepis ten reguluje obowiązek udzielenia informacji prasie przez przedsiębiorców i podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych oraz niedziałające w celu osiągnięcia zysku.

⁷¹ Zob. J. SOB CZAK: *Ustawa Prawo prasowe. Komentarz*. Warszawa 1999, s. 73.

⁷² *Ibidem*; M. SZYMCZAK: *Słownik języka polskiego*. T. 1. Warszawa 1988, s. 788.

ustanawia dla wskazanych w nim podmiotów obowiązków informacyjny. Zdaniem Anny Augustyniak należy przyjąć, że obowiązek ten dotyczy wyłącznie informacji o faktach⁷³. Natomiast zdaniem Sobczaka udzielenie informacji obejmuje również oceny, prze-myślenia⁷⁴.

Zgodnie z przepisem art. 15 ust. 2 u.p.p. dziennikarz ma obowiązek zachowania w tajemnicy: danych umożliwiających identyfikację autora materiału prasowego, listu do redakcji lub innego materiału o tym charakterze, jak również innych osób udzielających informacji opublikowanych albo przekazanych do opublikowania, jeżeli osoby te zastrzegły nieujawnianie tego typu danych; wszelkich informacji, których ujawnienie mogłoby naruszać chronione prawem interesy osób trzecich. Obowiązek ten dotyczy również innych osób zatrudnionych w redakcjach, wydawnictwach prasowych i innych prasowych jednostkach organizacyjnych.

W uzasadnieniu uchwały Składu Siedmiu Sędziów SN z dnia 19 stycznia 1995 r. podkreślono, że „tajemnica zawodowa dziennikarza stanowi niewątpliwie istotny czynnik niezależności prasy i stwarza korzystne warunki dla uzyskania zaufania społecznego. Pozwala bowiem na własną ocenę różnych przejawów życia społecznego, bez konieczności ujawnienia źródeł informacji lub nazwiska autora materiału prasowego. Chroniąca dziennikarza tajemnica zawodowa eliminuje możliwe wpływy na treść publikacji ze strony czynników politycznych i administracyjnych, w tym także policji, organizacji społecznych

⁷³ Zob. A. AUGUSTYNIAK w: *Prawo prasowe*. Red. B. KOSMUS, G. KUCZYŃSKI. Warszawa 2011, s. 79. Zob. także wyrok NSA z dnia 7 kwietnia 1999 r., II SA 239/99. „Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych” 1999, nr 3, s. 99.

⁷⁴ J. SOB CZAK: *Ustawa Prawo prasowe...*, s. 228.

i zawodowych, różnych grup interesów czy poszczególnych zainteresowanych osób”⁷⁵.

6. Informacja w prawie własności intelektualnej⁷⁶

6.1. Informacja w ustawie o ochronie baz danych

Zgodnie z przepisami u.o.b.d. „baza danych oznacza zbiór danych lub jakichkolwiek innych materiałów i elementów zgromadzonych według określonej systematyki

⁷⁵ Uchwała Składu Siedmiu Sędziów SN z dnia 19 stycznia 1995 r., I KZP 15/94. OSNKW 1995, z. 1–2, poz. 1.

⁷⁶ Termin „własność intelektualna” po raz pierwszy został użyty w 1888 r. wraz z założeniem szwajcarskiego *Bureau fédéral de la propriété intellectuelle*. Zob. online: <https://www.ipi.ch/en/about-us/institute.html> (dostęp: 2 stycznia 2014 r.). Do szerszego użycia termin ten wprowadzony został dopiero po utworzeniu w 1967 r. agendy Organizacji Narodów Zjednoczonych pod nazwą Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO). WIPO ściśle współpracuje ze Światową Organizacją Handlu (WTO). Owoce tej współpracy jest np. porozumienie dotyczące handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS). Zob. obwieszczenie Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 12 lutego 1996 r. w sprawie publikacji załączników do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), Dz.U. 1996, nr 32, poz. 143. W zakresie własności intelektualnej porozumienie nie uchyla postanowień Konwencji paryskiej (1967), Konwencji berneńskiej (1971), Konwencji rzymskiej ani Traktatu o własności intelektualnej w odniesieniu do układów scalonych (art. 2 ust. 1 TRIPS). Zgodnie z przepisem art. 1 ust. 2 TRIPS termin „własność intelektualna” odnosi się do takich kategorii własności intelektualnej, jak: prawa autorskie i pokrewne; znaki towarowe; oznaczenia geograficzne; wzory przemysłowe; patenty; wzory masek (topografie) układów scalonych; ochrona informacji nieujawnionej; kontrola praktyk antykonkurencyjnych w licencjach umownych.

lub metody, indywidualnie dostępnych w jakikolwiek sposób, w tym środkami elektronicznymi, wymagający istotnego, co do jakości lub ilości, nakładu inwestycyjnego w celu sporządzenia, weryfikacji lub prezentacji jego zawartości”⁷⁷. Definicja ustawowa baz danych z początku może rodzić pewne wątpliwości natury terminologicznej w kontekście przeprowadzonych rozważań na temat wzajemnej relacji takich pojęć, jak „informacja” oraz „dane”. Co więcej, ów zamęt – jak można sądzić – pozornie się zwiększa po przestudiowaniu poglądów części przedstawicieli nauk prawnych w zakresie terminu „baza danych”.

Zdaniem Arkadiusza Michalaka „baza danych to zestawienie określonych informacji indywidualnie dostępnych i niezależnych od siebie w dowolnej (papierowej/elektronicznej) formie, dokonane według pewnego pomysłu (metody/systematyki) przy wykorzystaniu znaczących nakładów finansowych, osobowych lub organizacyjnych”⁷⁸. Natomiast Janusz Barta i Ryszard Markiewicz wskazują, że „zdziwienie może [...] budzić fakt, iż w opisie zawartości bazy danych [...] nie wymienia się »informacji«, skoro najczęściej i powszechnie bazę taką uważa się właśnie za zbiór informacji”⁷⁹. Według wspomnianych autorów określenie „informacja” ma przewagę nad określeniem „materiał” (element) z racji tego, iż informacja podkreśla „intelektualną zawartość

⁷⁷ Zob. art. 2 ust. 1 pkt 1 u.o.b.d.

⁷⁸ A. MICHALAK: *Dozwolony użytek baz danych*. PPH 2004, nr 4.

⁷⁹ J. BARTA, R. MARKIEWICZ: *Wokół definicji bazy danych*. „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2002, z. 1, s. 11. Zob. także S. STANISŁAWSKA-KŁOC: *Ochrona baz danych*. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej” 2002, z. 82.

materiału, jaką jest wiadomość, komunikat⁸⁰. Zdaniem Barty i Markiewicza rezygnację ustawodawcy z zamieszczenia określenia „informacja” w definicji bazy danych tłumaczy się obawą przed stworzeniem ograniczeń dotyczących zawartości baz danych (informacja jest często definiowana jedynie jako zapis słowny), jak również powstaniem ograniczeń odnoszących się do funkcji bazy danych (bazy danych mogą służyć np. rozrywce, a nie tylko celom informacyjnym).

Za istotny należy uznać pogląd wyrażony przez Piotra Bogdalskiego, że termin „baza danych” należy rozumieć szeroko⁸¹. Według tego autora „przyjmując szerokie rozumienie pojęcia »baza danych«, nieistotne z punktu widzenia ochrony jest to, w jaki sposób (jakimi środkami) dane-informacje są gromadzone, porządkowane i udostępniane”⁸². Bogdalski prawdopodobnie utożsamiając dane z informacjami, jednocześnie wskazuje, że dla ochrony bazy danych bez znaczenia jest sposób ich porządkowania. Zakładając, że „dane” oraz „informacja” nie są jednak pojęciami tożsamymi, należałoby stwierdzić, przyjmując pogląd Bogdalskiego, że w skład bazy danych mogą wchodzić zarówno dane niezinterpretowane, jak również dane zinterpretowane (informacje).

Z kolei pogląd wyrażony przez Litwińskiego, iż „każdy zbiór danych osobowych w rozumieniu przepisu art. 7 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych będzie stanowić jednocześnie bazę danych w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie baz danych”⁸³, uprawnia

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Por. P. BOGDALSKI: *Cywilnoprawne aspekty ochrony informacji*. PUG 1996, nr 7–8, s. 4.

⁸² Ibidem.

⁸³ P. LITWIŃSKI: *Obrót prawny bazami danych osobowych*. PPH 2003, nr 9, s. 46–47.

do wysnucia wniosku, że dane w rozumieniu u.o.b.d. mogą być *de facto* uznane także za dane, w skład których wchodzi dane niezinterpretowane oraz dane zinterpretowane – informacje.

6.2. Informacja w prawie autorskim

Przepis art. 1 ust. u.p.a.p.p. stanowi, że „przedmiotem prawa autorskiego jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór)”.

Istotny pod kątem niniejszej rozprawy jest jednak przede wszystkim przepis art. 4 u.p.a.p.p., zgodnie z którym „nie stanowią przedmiotu prawa autorskiego:

- 1) akty normatywne lub ich urzędowe projekty;
- 2) urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole;
- 3) opublikowane opisy patentowe lub ochronne;
- 4) proste informacje prasowe”⁸⁴.

W ocenie Joanny Ginter „prosta informacja prasowa to »czysta« (pozbawiona subiektywnych ocen, opinii, komentarzy), nieprzetworzona informacja dnia (*news*), ograniczona wyłącznie do zakomunikowania samych faktów, pojawiająca się w prasie (czyli w publikacjach periodycznych w pismach, serwisach agencyjnych, biuletynach, radiu, telewizji, Internecie itd.) w celu powiadomienia odbiorcy o jakimś nowym fakcie, nie

⁸⁴ Art. 4 u.p.a.p.p. Na marginesie rozważań należy wskazać, że stosownie do przepisu art. 3 komentowanej ustawy „zbiory, antologie, wybory, bazy danych spełniające cechy utworu są przedmiotem prawa autorskiego, nawet jeżeli zawierają niechronione materiały, o ile przyjęty w nich dobór, układ lub zestawienie ma twórczy charakter, bez uszczerbku dla praw do wykorzystanych utworów”.

posiadająca warstwy autorskiej (indywidualnie oznaczonego autora) i niemająca charakteru twórczego, takiego jak szczególna oprawa formalna (reportaż, komentarz, wywiad) czy walor niepowtarzalności”⁸⁵. Za informacje prasowe należy uznać m.in. informacje o wypadkach i wydarzeniach, ogłoszenia, zapowiedzi wydarzeń, prognozy pogody, kroniki wypadków, notowania giełdowe i walutowe itp.⁸⁶.

Za zbyt duże uproszczenie należy uznać pogląd Andrzeja Karpowicza, zgodnie z którym termin „prosta informacja prasowa” dotyczy informacji pozbawionej komentarza i oceny⁸⁷. Bez wątpienia dodanie komentarza do informacji prasowej można traktować jako przejaw działalności twórczej. Jednocześnie informacja pozbawiona komentarza lub omówienia może być wyrażona językiem na tyle specyficznym, pięknym itp., że będzie ona stanowić przejaw działalności twórczej.

Z kolei stosownie do przepisu art. 25 ust. 1 u.p.a.p.p., „wolno rozpowszechniać w celach informacyjnych w prasie, radiu i telewizji:

1) już rozpowszechnione:

a) sprawozdania o aktualnych wydarzeniach,

⁸⁵ J. GINTER: *Prosta informacja prasowa w obiegu elektronicznym*. Praca licencjacka (podstawa prezentacji) napisana na seminarium z informatyzacji administracji pod kierunkiem dr. Grzegorza Wierczyńskiego, Uniwersytet Gdański, Wydział Prawa i Administracji, 2009 – online: <http://arch.prawo.ug.edu.pl/pdf/zaklad3/Joanna%20Ginter%20Prosta%20informacja%20prasowa%20w%20obiegu%20elektronicznym.pdf> (dostęp: 26.03.2017).

⁸⁶ Zob. K. KUBALA, W. KUBALA: *Co i dlaczego nie podlega ochronie*. „Rzeczpospolita”, 10 września 1996 r.; M. POŹNIAK-NIEDZIELSKA, J. SZCZOTKA, M. MOZGAWA: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*. Red. M. POŹNIAK-NIEDZIELSKA. Bydgoszcz–Lublin 2007.

⁸⁷ Por. A. KARPOWICZ: *Autor – wydawca. Poradnik prawa autorskiego*. Warszawa 1999, s. 28.

- b) aktualne artykuły na tematy polityczne, gospodarcze lub religijne, chyba że zostało wyraźnie zastrzeżone, że ich dalsze rozpowszechnianie jest zabronione,
 - c) aktualne wypowiedzi i fotografie reporterskie;
- 2) krótkie wyciągi ze sprawozdań i artykułów, o których mowa w pkt 1 lit. a i b;
 - 3) przeglądy publikacji i utworów rozpowszechnionych;
 - 4) mowy wygłoszone na publicznych zebraniach i rozprawach; nie upoważnia to jednak do publikacji zbiorów mów jednej osoby;
 - 5) krótkie streszczenia rozpowszechnionych utworów”⁸⁸.

Zgodnie z przepisem art. 26 analizowanej ustawy „wolno w sprawozdaniach o aktualnych wydarzeniach przytaczać utwory udostępniane podczas tych wydarzeń, jednakże w granicach uzasadnionych celem informacji”⁸⁹.

Utwory tworzące katalog z przepisu art. 25 ust. 1 u.p.a.p.p. mogą „składać się” z informacji *sensu stricto*, a w przypadku aktualnych artykułów na tematy polityczne, gospodarcze lub religijne – informacji *sensu largo*. Ustawodawca jednoznacznie wskazuje w przepisie art. 25 ust. 1 cel informacyjny wymienionych utworów, a w przepisie art. 26 wprost zaznacza, że jeden z tych utworów (sprawozdanie o aktualnych wydarzeniach) zawiera informację. Tym niemniej należy zaznaczyć, że są to informacje specyficzne i z racji tego w odniesieniu do niektórych z nich ustawodawca umożliwił ich rozpowszechnianie w prasie, radiu i telewizji nawet bez prawa do wynagrodzenia dla twórcy tychże informacji. Podsumowując, można stwierdzić, że utwory wymienione w przepisie art. 25 ust. 1 analizowanej ustawy stanowią

⁸⁸ Art. 25 ust. 1 u.p.a.p.p.

⁸⁹ Art. 26 u.p.a.p.p.

swoiste niematerialne „nośniki” informacji (w tym także informacji będących odrębnymi utworami) w tych utworach zamieszczonych⁹⁰.

Z kolei w art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 u.p.a.p.p., w ramach przepisów dotyczących środków procesowych i materialnych wspomagających dochodzenie roszczeń cywilnoprawnych z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych, uregulowany został materialnoprawny środek w postaci tzw. roszczenia informacyjnego⁹¹. Pod-

⁹⁰ W tej kwestii nasuwa się pewne podobieństwo względem informacji niejawnej w znaczeniu przyjętym przez ustawodawcę na gruncie u.o.i.n. Zgodnie z przepisem art. 2 pkt 3 wspomnianej ustawy dokumentem w rozumieniu tejże ustawy jest „każda utrwalona informacja niejawna”. Z kolei przepis art. 2 pkt 4 stanowi, że „materiałem jest dokument lub przedmiot albo dowolna ich część, chronione jako informacja niejawna, a zwłaszcza urządzenie, wyposażenie lub broń wyprodukowane albo będące w trakcie produkcji, a także składnik użyty do ich wytworzenia”. Zob. art. 2 pkt 3 i 4 u.o.i.n.

⁹¹ Zgodnie ze wspomnianym art. 80 ust. 1 pkt 2 i 3 u.p.a.p.p. sąd właściwy do rozpoznania spraw o naruszenie autorskich praw majątkowych miejsca, w którym sprawca wykonuje działalność lub w którym znajduje się jego majątek, także przed wytoczeniem powództwa rozpoznaje, nie później niż w terminie 3 dni od dnia złożenia w sądzie, wniosku mającego w tym interes prawny: o zobowiązanie naruszającego autorskie prawa majątkowe do udzielenia informacji i udostępnienia określonej przez sąd dokumentacji mającej znaczenie dla roszczeń, o których mowa w art. 79 ust. 1 u.p.a.p.p.; o zobowiązanie innej niż naruszający osoby do udzielenia informacji, które mają znaczenie dla roszczeń, określonych w art. 79 ust. 1 u.p.a.p.p., o pochodzeniu, sieciach dystrybucji, ilości i cenie towarów lub usług naruszających autorskie prawa majątkowe, jeżeli: stwierdzono, że posiada ona towary naruszające autorskie prawa majątkowe, lub stwierdzono, że korzysta ona z usług naruszających autorskie prawa majątkowe, lub stwierdzono, że świadczy ona usługi wykorzystywane w działaniach naruszających autorskie prawa majątkowe, lub została przez osobę określoną w art. 80 ust. 1 pkt 3 lit. a, b lub c

kreślić przy tym należy, że w przepisach wprowadzonych u.o.b.d. (art. 11a) oraz ustawie z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (art. 36b)⁹² przewiduje się regulację analogiczną, jak ta wprowadzona przepisami prawa autorskiego. Odmienną treść mają natomiast przepisy zamieszczone w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (art. 286¹ p.w.p.)⁹³, co z całą pewnością może rodzić uzasadnione wątpliwości natury interpretacyjnej.

W ocenie Barty i Markiewicza roszczenia informacyjne pozornie nie dotyczą przekazania dowodów, lecz jedynie udostępnienia danych istotnych dla sądowego dochodzenia ochrony⁹⁴. Jednakże *de facto* dochodzi w tej sytuacji, przy okazji wyjawienia informacji, do dostarczenia dowodów dla prowadzonego procesu⁹⁵.

u.p.a.p.p. wskazana jako uczestnicząca w produkcji, wytwarzaniu lub dystrybucji towarów lub świadczeniu usług naruszających autorskie prawa majątkowe, a powyższe działania mają na celu osiągnięcie bezpośrednio lub pośrednio zysku lub innej korzyści ekonomicznej, przy czym nie obejmuje to działań konsumentów będących w dobrej wierze. Zgodnie z art. 80 ust. 2 u.p.a.p.p. sąd, dopuszczając dowód lub rozpoznając wnioski, o których mowa w art. 80 ust. 1 u.p.a.p.p., zapewnia zachowanie tajemnicy przedsiębiorcy i innych tajemnic ustawowo chronionych. Przepisy art. 80 ust. 1 i 2 u.p.a.p.p. w zakresie, w jakim dotyczą zabezpieczenia roszczeń, są przepisami szczególnymi w stosunku do art. 730–757 k.p.c., a w zakresie, w jakim dotyczą zabezpieczenia dowodów – przepisami szczególnymi w odniesieniu do art. 310–315 k.p.c. Zob. postanowienie SN z dnia 9 września 1997 r., I CZ 95/97. LEX nr 507987.

⁹² Zob. ustawa z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie prawnej odmian roślin (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 843 z późn. zm.).

⁹³ Zob. ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 776 z późn. zm.).

⁹⁴ Zob. J. BARTA, R. MARKIEWICZ: *Prawo autorskie*. Wyd. 4. Warszawa 2016, s. 393.

⁹⁵ *Ibidem*.

Zakres przedmiotowy udzielonych informacji został określony w art. 80 ust. 1 pkt 3 u.p.a.p.p. Informacje te mogą dotyczyć pochodzenia towarów, sieci dystrybucji, ilości i cen towarów lub usług naruszających autorskie prawa majątkowe. W ocenie Pawła Podreckiego zakres tych informacji „wynika z wiedzy osób, które posiadają dane ujawnione w procesie wytwarzania, wprowadzania do obrotu, przechowywania i sprzedaży detalicznej. Zakres informacji ma dać wiedzę o wielkościach produkcji, dostaw i zamówieniach oraz [...] wartościach transakcyjnych”⁹⁶.

Od roszczeń informacyjnych z art. 80 ust. 1 u.p.a.p.p. należy odróżnić środki zmierzające do uzyskania informacji, uregulowane w art. 47 u.p.a.p.p. (jeżeli wynagrodzenie twórcy zależy od wysokości wpływów z korzystania z utworu, twórca ma prawo do otrzymania informacji i wglądu w niezbędnym zakresie do dokumentacji mającej istotne znaczenie dla określenia wysokości tego wynagrodzenia) oraz w art. 105 ust. 2 u.p.a.p.p. (w zakresie swojej działalności organizacja zbiorowego zarządzania może się domagać udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia wysokości dochodzonych przez nią wynagrodzeń i opłat)⁹⁷.

⁹⁶ P. PODRECKI w: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Red. D. FLISAK. Warszawa 2015, s. 1128.

⁹⁷ Ibidem, s. 1129. W ocenie J. Barty i R. Markiewicza roszczenia informacyjne z art. 47 i 105 ust. 2 u.p.a.p.p. będą powoływane jedynie wtedy, gdy „mocniejsze” roszczenia z art. 80 ust. 1 nie będą mogły być wykorzystane. Zob. J. BARTA, R. MARKIEWICZ: *Prawo autorskie...*, s. 394.

6.3. Informacja w ustawie o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 u.z.n.k. „czynem nieuczciwej konkurencji jest przekazanie, ujawnienie lub wykorzystanie cudzych informacji stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa albo ich nabycie od osoby nieuprawnionej, jeżeli zagraża lub narusza interes przedsiębiorcy”⁹⁸. Przepisy ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji definiują tajemnicę przedsiębiorstwa jako „nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności”⁹⁹. Analogiczna, aczkolwiek nieco zmodyfikowana, definicja tajemnicy przedsiębiorstwa została zamieszczona w ustawie z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów¹⁰⁰.

SN w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 września 2001 r. wskazał, że „z przepisu art. 11 ust. 4 u.z.n.k., definiującego pojęcie tajemnicy przedsiębiorstwa, wynika, że

⁹⁸ Por. art. 11 ust. 1 u.z.n.k. Przepis ten stosuje się również do osoby, która świadczyła pracę na podstawie stosunku pracy lub innego stosunku prawnego – przez okres trzech lat od jego ustania, chyba że umowa stanowi inaczej albo ustał stan tajemnicy, natomiast nie stosuje się go względem tego, kto od nieuprawnionego nabył, w dobrej wierze, na podstawie odpłatnej czynności prawnej, informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa. Sąd może zobowiązać nabywcę do zapłaty stosownego wynagrodzenia za korzystanie z nich, nie dłużej jednak niż do ustania stanu tajemnicy. Por. art. 11 ust. 2–3 u.z.n.k.

⁹⁹ Art. 11 ust. 4 u.z.n.k.

¹⁰⁰ Zob. art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r. o ogólnym bezpieczeństwie produktów (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 2047 z późn. zm.).

tajemnicę przedsiębiorstwa stanowią nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, handlowe lub organizacyjne przedsiębiorstwa, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności. Nie ulega wątpliwości, że zakresem tajemnicy nie mogą być objęte informacje powszechnie znane lub takie, o których treści każdy nimi zainteresowany może się legalnie dowiedzieć. [...] Informacja nieujawniona do wiadomości publicznej traci ochronę prawną, gdy każdy przedsiębiorca (konkurent) dowiedzieć się o niej może drogą zwykłą i dozwoloną, a więc np. gdy pewna wiadomość jest przedstawiana w pismach fachowych lub gdy z towaru wystawionego na widok publiczny każdy fachowiec poznać może, jaką metodę produkcji zastosowano”¹⁰¹.

Do zakresu pojęciowego tajemnicy przedsiębiorstwa w pierwotnym kształcie u.z.n.k. należały niepodawane do wiadomości publicznej „informacje techniczne, technologiczne, handlowe lub organizacyjne przedsiębiorstwa”. Dopiero dokonując nowelizacji z dnia 5 lipca 2002 r., ustawodawca zrezygnował z odwoływania się wprost do informacji handlowych, rozszerzając przy tym zakres pojęciowy tajemnicy przedsiębiorstwa o wszelkie „inne informacje posiadające wartość gospodarczą”¹⁰². W literaturze przyjmuje się jednak, że niepodana do wiadomości publicznej informacja handlowa, czyli tajemnica handlowa, w dalszym ciągu mieści się w zakresie pojęciowym tajemnicy przedsiębiorstwa¹⁰³.

¹⁰¹ Wyrok SN z dnia 5 września 2001 r., I CKN 1159/00. OSNC 2002, nr 5, poz. 67.

¹⁰² Ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2002 r., nr 126, poz. 1071).

¹⁰³ Zob. J. SZWAJA: *Ostatnia nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*. Cz. 1. MoP 2002, nr 24, s. 1115; S. SOŁTYSIŃ-

Tajemnicę handlową można uznać za tożsamą z informacjami poufnymi, o których mowa w przepisie art. 72¹ k.c. Zdaniem Urszuli Promińskiej „z przedmiotowego punktu widzenia najszerszą kategorią są informacje poufne. Mogą one obejmować zarówno tajemnice przedsiębiorstwa, jak i wiadomości o podmiocie, inne od tych, które dotyczą samej tylko zorganizowanej działalności gospodarczej. Bez względu na zakres przedmiotowy, wspólną cechą tajemnic jest to, że po pierwsze – mają wartość gospodarczą i po drugie – ich dysponent (przedsiębiorca) wykazuje wolę ich nieujawniania i podejmuje w tym celu niezbędne działania”¹⁰⁴.

Przepis art. 16 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej stanowi przy tym, że uzyskane przez inspektora w trakcie kontroli informacje dotyczące stosowanej przez kontrolowanego technologii lub stanowiącej tajemnicę handlową są prawnie chronione (nie dotyczy to informacji, których ujawnienie jest niezbędne ze

SKI w: *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. Red. J. SZWAJA. Warszawa 2004, s. 96. Na marginesie głównych rozważań należy wskazać, że w nieobowiązującej ustawie z dnia 2 sierpnia 1926 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji nie posługiwano się nadrzędnym terminem „tajemnica przedsiębiorstwa”, ale odnoszono się do dwóch kategorii informacji – informacji technicznych i informacji handlowych. W literaturze tamtego okresu podkreślano, tajemnice techniczne nazywane również „fabrycznymi” lub „produkcyjnymi” obejmować mogą „specyficzne postępowanie wytwórcze, jak i same wytwory, ich jakość, materiał, kształt, barwę, rysunek”. Por. A. KRAUS, F. ZOLL: *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. Poznań 1929, s. 199. Z kolei w przypadku tajemnic handlowych podkreślano, że dotyczą one strony komercyjnej przedsiębiorstwa, a nie wytwórczości. Ibidem, s. 200.

¹⁰⁴ U. PROMIŃSKA: *Prawa na dobrach niematerialnych i własność przemysłowa*. W: *Prawo zobowiązań – umowy nienazwane*. Red. W. KATNER. Warszawa 2010, s. 784.

względu na konieczność usunięcia zagrożeń związanych z produktem lub usługą)¹⁰⁵.

Tajemnicą prawnie chronioną jest także *know-how*¹⁰⁶. Zgodnie z przepisem § 2 pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień specjalizacyjnych i badawczo-rozwojowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję, *know-how* oznacza niepodane do wiadomości publicznej informacje techniczne lub technologiczne bądź zasady organizacji i zarządzania w rozumieniu przepisu art. 2 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, które są istotne z punktu widzenia wytwarzania towarów objętych porozumieniem lub stosowania procesów objętych porozumieniem i które zostały opisane w sposób pozwalający na weryfikację kryterium niejawności i istotności¹⁰⁷.

Know-how nie należy utożsamiać z tajemnicą przedsiębiorstwa. W ocenie Promińskiej „o ile *know-how* – to poufna wiedza i doświadczenia techniczne zdatne do ich wykorzystania w produkcji, o tyle tajemnica przedsiębiorstwa obejmuje każdą, bez względu na rodzaj, informację użyteczną dla prowadzenia działalności gospodarczej”¹⁰⁸.

¹⁰⁵ Zob. art. 16 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 1059 z późn. zm.).

¹⁰⁶ Status prawny *know-how* po części został już omówiony na gruncie niniejszej rozprawy w ramach rozdziału trzeciego i czwartego.

¹⁰⁷ Por. § 2 pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie wyłączenia określonych porozumień specjalizacyjnych i badawczo-rozwojowych spod zakazu porozumień ograniczających konkurencję (Dz.U. z 2011 r., nr 288, poz. 1691).

¹⁰⁸ U. PROMIŃSKA: *Prawa na dobrach niematerialnych...*, s. 785.

7. Informacja w ustawie o ochronie danych osobowych

Terminy „dane” oraz „informacja” zamieszczone zostały również w tekście u.o.d.o.¹⁰⁹. Zgodnie z definicją ustawową danymi osobowymi są „wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej” (art. 6 ust. 1 u.o.d.o.). Przepis art. 6 ust. 2 u.o.d.o. stanowi, że „osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy

¹⁰⁹ Kompleksowy charakter ustawy przejawia się łączeniem norm przynależnych do różnych dziedzin prawa (prawa administracyjnego, prawa karnego, prawa cywilnego). Jednocześnie należy podkreślić, że uchwalone Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) z całą pewnością wymusi diametralne zmiany w polskim porządku prawnym w zakresie ochrony danych osobowych. Rozporządzenie co prawda weszło w życie dnia 24 maja 2016 r., ale znajdzie zastosowanie, zgodnie z przepisem art. 99 ust. 2 tegoż Rozporządzenia, dopiero od dnia 25 maja 2018 r. Do tego czasu państwa członkowskie powinny dostosować swoje przepisy wewnętrzne do treści przedmiotowego Rozporządzenia. Zgodnie z art. 4 pkt 1 Rozporządzenia na użytek niniejszego Rozporządzenia „dane osobowe oznaczają informacje o zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osobie fizycznej (»osobie, której dane dotyczą«); możliwa do zidentyfikowania osoba fizyczna to osoba, którą można bezpośrednio lub pośrednio zidentyfikować, w szczególności na podstawie identyfikatora takiego, jak imię i nazwisko, numer identyfikacyjny, dane o lokalizacji, identyfikator internetowy lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających fizyczną, fizjologiczną, genetyczną, psychiczną, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość osoby fizycznej”.

fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne”. Z kolei przepis art. 6 ust. 3 u.o.d.o. stanowi, że „informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań”. Przytoczona definicja ustawowa danych osobowych rodzi duże wątpliwości natury interpretacyjnej. W świetle prawa polskiego ustalenie zakresu pojęciowego danych osobowych, a więc pośrednio także zrozumienie istoty informacji, nie jest wcale oczywiste. Ustawodawca jak dotychczas nie rozwiązał tego problemu. Z tego względu konieczne jest przytoczenie poglądów przedstawicieli nauki prawa, nierzadko z sobą sprzecznych.

Janusz Barta, Paweł Fajgielski oraz Ryszard Markiewicz w komentarzu do u.o.d.o. informację definiują jako „komunikaty (wiadomości, wypowiedzi, prezentacje) wyrażone i zapisane w jakikolwiek sposób: znakami graficznymi, symbolami, w języku komputerowym, na fotografii, na taśmie magnetofonowej lub magnetowidowej itd.), niezależnie od sposobu, zakresu i swobody ich udostępniania, jak i niezależnie od sposobu ich pozyskania”¹¹⁰. Z kolei Xawery Konarski oraz Grzegorz Sibiga, rozważając zakres pojęciowy informacji, odwołują się jedynie do jego potocznego rozumienia¹¹¹. Natomiast Andrzej Drozd stwierdza, że informacją w rozumieniu u.o.d.o. jest każda okoliczność, która ma znaczenie w ramach określonych reguł kulturowych przyjmowanych w społeczeństwie¹¹².

¹¹⁰ J. BARTA, P. FAJGIELSKI, R. MARKIEWICZ: *Ochrona danych osobowych. Komentarz*. Wyd. 4. Kraków 2007, s. 345.

¹¹¹ Zob. X. KONARSKI, G. SIBIGA: *Ochrona danych osobowych w marketingu*. W: E. TRAPLE et al.: *Prawo reklamy i promocji*. Warszawa 2007, s. 560.

¹¹² Por. A. DROZD: *Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz. Wzory pism i przepisy*. Warszawa 2006, s. 428.

Barta i Markiewicz sformułowali nadto pogląd, że „pojęcie »dane osobowe« na gruncie prawa polskiego obejmuje wszelkie informacje dotyczące osoby fizycznej, jeśli możliwe jest określenie jej tożsamości, zidentyfikowanie”¹¹³. Pogląd ten co prawda został wyrażony jeszcze w okresie obowiązywania przepisu art. 6 u.o.d.o. sprzed nowelizacji dokonanej przepisem art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych¹¹⁴, jednakże po części nadal zachowuje on aktualność, szczególnie ze względu na przedmiot niniejszych rozważań. Według wspomnianych autorów wyłącznie takie definiowanie danych osobowych na gruncie u.o.d.o. (oczywiście sprzed nowelizacji) było zgodne z dyrektywami wykładni funkcjonalnej. Odmienna interpretacja danych osobowych nie byłaby skorelowana z pozostałymi rozwiązaniami zamieszczonymi w ustawie, które spod jej regulacji wyłączały „w mniejszym lub szerszym zakresie, tylko wymienione kategorie danych”¹¹⁵.

Posłużenie się przez ustawodawcę w przepisie art. 6 ust. 1 u.o.d.o. klauzulą generalną, co wydaje się oczywiście słusznym rozwiązaniem, często rodzi jednak wątpliwości, czy konkretną informację, bądź też kilka informacji rozpatrywanych łącznie, można uznać za dane osobowe¹¹⁶. Z tego względu „przy rozstrzygnięciu,

¹¹³ J. BARTA, R. MARKIEWICZ: *Pytania i wątpliwości*. „Rzeczpospolita” z 22 stycznia 2001 r.

¹¹⁴ Por. ustawa z dnia 25 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych. Dz.U. z 2001 r., nr 100, poz. 1087.

¹¹⁵ Ibidem.

¹¹⁶ Jedynie na marginesie należy odnotować, że Opinia Grupy Roboczej ds. Ochrony Danych, powołanej przez Parlament Europejski i Radę Europejską, uznała także adres IP za dane osobowe, wskazując, że „dostawcy usług internetowych oraz menedżerowie lokalnych

czy określona informacja lub informacje stanowią dane osobowe, w większości przypadków, nieuniknione jest dokonanie zindywidualizowanej oceny, przy uwzględnieniu konkretnych okoliczności oraz rodzaju środków czy metod potrzebnych w określonej sytuacji do identyfikacji osoby¹¹⁷.

Barta, Fajgielski i Markiewicz stwierdzają, że „charakter danych osobowych posiadają informacje z różnych dziedzin życia, o ile tylko istnieje możliwość powiązania ich z oznaczoną osobą; mogą to być informacje o charakterze obiektywnym lub subiektywnym, wymiernym lub ocennym, o okolicznościach dawnych, obecnych lub przyszłych, trwałych lub przemijających”¹¹⁸.

W celu dokonania kompleksowej analizy danych osobowych niezwykle przydatne okazują się rozważania NSA, przeprowadzone w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 stycznia 2008 r.¹¹⁹ NSA wskazał, że „osobę fizyczną uważa się za zidentyfikowaną, jeżeli w grupie można ją odróżnić od wszystkich pozostałych jej członków. Identyfikacji dokonuje się zazwyczaj za pomocą informacji (czynni-

sieni mogą, stosując rozsądne środki, zidentyfikować użytkowników internetu, którym przypisali adresy IP, ponieważ systematycznie zapisują w plikach daty, czas trwania oraz dynamiczny adres IP (czyli ulegający zmianie po każdym zalogowaniu) przypisany danej osobie. To samo odnosi się do dostawców usług internetowych, którzy prowadzą rejestr (logbook) na serwerze HTTP. Nie ma wątpliwości, że w takich przypadkach można mówić o danych osobowych, w rozumieniu art. 2 Dyrektywy 2002/58/WE”. Zob. online: http://www.giodo.gov.pl/319/id_art/2258/j/pl/ (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

¹¹⁷ Zob. online: http://www.giodo.gov.pl/317/id_art/973/j/pl/ (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

¹¹⁸ J. BARTA, P. FAJGIELSKI, R. MARKIEWICZ: *Ochrona danych osobowych...*, s. 354–355.macji.

¹¹⁹ Por. wyrok NSA w Warszawie z dnia 28 stycznia 2008 r., I OSK 1365/06. LEX nr 453453.

ków identyfikacyjnych), które w sposób szczególny wiążą się z daną osobą. Najczęściej używanym czynnikiem identyfikującym jest nazwisko osoby i w praktyce pojęcie »osoby zidentyfikowanej« oznacza zazwyczaj odniesienie do nazwiska tej osoby. [...] Zatem nawet dane w zakresie imienia i nazwiska mogą w niektórych przypadkach stanowić podstawę identyfikacji danej osoby, a tym samym stanowią dane osobowe”¹²⁰. NSA podkreślił przy tym, że „oczywiście bardzo pospolite nazwisko nie pozwala na zidentyfikowanie, wyodrębnienie kogoś spośród dużej grupy osób, np. ludności kraju i aby upewnić się, co do tożsamości danej osoby należy je uzupełnić o dodatkowe dane. Wówczas mamy do czynienia z pośrednim określeniem tożsamości. Jednakże w przypadku nazwisk rzadko spotykanych, dodatkowo w połączeniu z imionami, identyfikacja taka jest już możliwa”¹²¹. Jednocześnie należy pamiętać, że „ochrona danych osobowych, czyli informacji zarówno identyfikujących, jak i osobopoznawczych, dotyczących osoby fizycznej, zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania, odnosi się [...] jedynie do praw osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych”¹²².

Z kolei WSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 listopada 2008 r. wskazał, że „numerami identyfikującymi osobę są: numer powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL), numer identyfikacji podatkowej (NIP), a także numer dowodu osobistego czy paszportu. Z kolei czynnikami określającymi cechy osoby mogą być m.in.: jej wygląd zewnętrzny,

¹²⁰ Ibidem.

¹²¹ Ibidem.

¹²² Wyrok NSA z dnia 28 listopada 2008 r., II SA 3389/01. LEX nr 241604.

zaliczany do kategorii cech fizycznych, struktura DNA i zapis kodu genetycznego, grupa krwi, tworzące cechy fizjologiczne, status majątkowy (cechy ekonomiczne), pochodzenie, poglądy polityczne, przekonania religijne, wyznaniowe lub filozoficzne oraz przynależność organizacyjna lub związkowa, jako cechy zaliczane do umysłowych, kulturowych lub społecznych”¹²³. Mając powyższe na względzie, WSA w Warszawie stwierdził, że „linie papilarne z uwagi na swą niepowtarzalność stanowią cechę fizyczną osoby, umożliwiającą jej identyfikację i jako takie tworzą szerszą grupę danych biometrycznych, mających walor danych osobowych, w rozumieniu art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych (podobnie jest w przypadku wzoru siatkówki oka)”¹²⁴.

SA w Poznaniu w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 listopada 2003 r. stwierdził, że dane o stanie majątku są danymi osobowymi w rozumieniu u.o.d.o.¹²⁵. Tenże Sąd w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2001 r., a więc sprzed nowelizacji dokonanej przepisami ustawy z dnia 25 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych¹²⁶, za dane osobowe uznał również adres konkretnej osoby¹²⁷. W ocenie Sądu odmienna interpretacja „musiłaby prowadzić do wniosku, że nazwisko, data urodzenia czy numer telefonu również nie są danymi osobowymi, bowiem dopiero w powiązaniu

¹²³ Wyrok WSA w Warszawie z dnia 27 listopada 2008 r., II SA/Wa 903/08. LEX nr 521934.

¹²⁴ Ibidem.

¹²⁵ Zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 14 listopada 2003 r., I ACa 1062/03. LEX nr 145070.

¹²⁶ Por. ustawa z dnia 25 sierpnia 2001 r. o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych. Dz.U. nr 100, poz. 1087.

¹²⁷ Zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2001 r., I ACa 1140/01. LEX nr 55589.

z dalszymi informacjami pozwalają na dokonanie identyfikacji”¹²⁸.

Uzupełnienie przytoczonego stanowiska SA w Poznaniu stanowi pogląd Adama Skrodzkiego, zgodnie z którym danymi osobowymi nie będą pojedyncze informacje o dużym stopniu ogólności, np. nazwa ulicy i numer domu czy wysokość wynagrodzenia¹²⁹. Tym niemniej, w przypadku odpowiedniego zestawienia wspomnianej pojedynczej „ogólnej” informacji z innymi informacjami możliwe będzie uznanie tej pierwszej za dane osobowe¹³⁰. Podobny pogląd wyrażają Barta i Markiewicz. Wspomniani autorzy, podkreślając jednocześnie, że szczegółowa analiza wskazanego problemu rodzi wiele wątpliwości, uważają, że podanie nazwiska, a nawet imienia i nazwiska osoby, nie jest niejednokrotnie wystarczające, aby móc określić tożsamość osoby, której dane te dotyczą. W takiej sytuacji niezbędne jest odwołanie się do informacji dodatkowych¹³¹.

Barta i Markiewicz stworzyli przykładowy katalog danych osobowych. Z uwagi na doniosłość tychże rozważań, mających wpływ na dalsze badania prowadzone na gruncie niniejszego opracowania, istnieje konieczność dosłownego ich przytoczenia. Według wspomnianych autorów danymi osobowymi są m.in. informacje:

- a) o zasadniczo „niezależnych okolicznościach” (imię, nazwisko, płeć, wzrost, znaki szczególne, obywatelstwo, linie papilarne, miejsce i data urodzenia, cechy dokumentów tożsamości, numer PESEL);

¹²⁸ Ibidem.

¹²⁹ Por. A. SKRODZKI: *Pojęcie danych osobowych w myśl ustawy o ochronie danych osobowych*, online: www.prawnie.pl/dokument/pdf/14498 (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

¹³⁰ Ibidem.

¹³¹ Por. J. BARTA, P. FAJGIELSKI, R. MARKIEWICZ: *Ochrona danych osobowych...*, s. 354–355.

- b) o cechach nabytych (wykształcenie, znajomość języków, posiadane uprawnienia, charakter pisma, stan cywilny);
- c) o cechach osobowościowych, psychologicznych, w tym o przekonaniach, zainteresowaniach, światopoglądzie, upodobaniach, sposobie spędzania wolnego czasu;
- d) o sytuacji majątkowej, operacjach finansowych, w tym też „zaniechaniach” (np. lista zaległości czynszowych);
- e) o najróżniejszych przejawach działalności (np. podróżach, uczestniczeniu w życiu kulturalnym);
- f) dotyczące aktywnego lub biernego uczestnictwa w różnego rodzaju wydarzeniach¹³².

Barta i Markiewicz stwierdzają, że danymi osobowymi mogą być również informacje o stanie fizycznym i psychicznym, o przebytych chorobach, o kalectwie, o wynikach badań medycznych, o rezultatach testów psychologicznych, zręcznościowych, wyniki egzaminów, rezultaty uzyskiwane na zawodach sportowych, informacje dotyczące przygotowania zawodowego i przebiegu pracy danej osoby, o jej sytuacji rodzinnej, o stanie posiadania, o jej zachowaniach, naruszeniach prawa, opinie na temat danej osoby oraz dotyczące jej prognozy, informacje o tym, czyim klientem jest określona osoba¹³³.

Z przedstawionymi twierdzeniami zgadza się Andrzej Szewc, który wyraża pogląd, że „dane osobowe to zespół wiadomości (komunikatów) o konkretnym człowieku na tyle zintegrowany, że pozwala na jego zindywiduowanie. Obejmuje co najmniej informacje niezbędne

¹³² Ibidem, s. 355.

¹³³ Ibidem, s. 355–356.

do identyfikacji (imię, nazwisko, miejsce zamieszkania), jednakże do tego się nie ogranicza, bowiem mieszczą się w nim również dalsze informacje, wzmacniające stopień identyfikacji (wiek, wykształcenie, zawód, miejsce zatrudnienia, narodowość, obywatelstwo itp.)¹³⁴.

Podsumowując przedstawione poglądy nauki oraz stanowisko judykatury w kwestii zakresu pojęciowego danych osobowych, przede wszystkim należy wskazać na odróżnienie terminu „dane osobowe” od terminu „dane”. Istotny jest również fakt, że do definicji ustawowej danych osobowych nie został wprowadzony termin „dane” bez określenia rodzajowego „osobowe”. Ze względu na zamieszczenie w tekście analizowanej ustawy terminu „dane osobowe” można domniemywać o istnieniu ogólnego pojęcia danych (danych ogólnych), w którego to pojęcia zakresie znaczeniowym wyróżnić można m.in. dane osobowe.

Kluczową rolę w zrozumieniu zakresu pojęciowego danych osobowych, a tym samym w wyjaśnieniu wzajemnej relacji danych oraz danych osobowych odgrywa informacja, a w tym konkretnym przypadku informacja dotycząca zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej.

W ten sposób dochodzimy do źródła problemu interpretacyjnego dotyczącego terminu „dane osobowe”. Ustawodawca nie wyjaśnił bowiem nie tylko, jak należy rozumieć „dane”, ale także nie zdefiniował wspomnianej „informacji”. Tak, jak zostało to już wcześniej zaznaczone, w sposób intuicyjny próbują się z tym proble-

¹³⁴ A. SZEWC: *Z problematyki ochrony danych osobowych*. „Radca Prawny” 1999, nr 3, s. 20. Podobny pogląd wyraża także P. Litwiński. Zob. P. LITWIŃSKI: *Świadczenie usług drogą elektroniczną*. W: P. PODRECKI et al.: *Prawo Internetu*. Wyd. 2. Warszawa 2007, s. 228–233.

mem uporać przedstawiciele zarówno doktryny, jak i judykatury.

W tej mierze za przełomowy należy uznać pogląd NSA, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 stycznia 2008 r. stwierdził: „[...] z analizy akt sprawy wynika, że dane zawarte w pomocach ewidencyjnych prowadzonych przez IPN, w szczególności w pomocy ewidencyjnej o nazwie »akta osobowe« zawierały nie tylko imię i nazwisko, ale również sygnaturę IPN. W oparciu o tę sygnaturę istniała możliwość odnalezienia dokumentów na temat danej osoby, a tym samym ustalenia dodatkowych danych pozwalających na zidentyfikowanie tej osoby. Ponadto, część pomocy ewidencyjnych o nazwach »Wyroki sądowe i akta dyscyp.xls«, »CAWcałośćSpisów.xls«, »Kartoteka OCK.Xls« zawiera także inne dane, np. datę urodzenia, imię ojca, sygnatury spraw, które umożliwiają identyfikację konkretnej osoby. Dane zawarte w pomocach ewidencyjnych były więc punktem wyjścia do uzyskania informacji, które w połączeniu z imieniem i nazwiskiem pozwalały odróżnić konkretną osobę»¹³⁵.

W przytoczonym fragmencie uzasadnienia orzeczenia pośrednio został sformułowany pogląd, że „dane” oraz „informacja” na gruncie analizowanej ustawy nie są terminami tożsamymi. Za dane osobowe należałoby uznać te dane, którym przypisano określony kontekst (dane, które stały się informacjami dotyczącymi zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej). Dane osobowe są zatem danymi „zaopatrzonymi” w pewien czynnik informacyjny – danymi zinterpretowanymi, informacjami przypisanymi do konkretnej osoby fizycznej (zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania).

¹³⁵ Wyrok NSA w Warszawie z dnia 28 stycznia 2008 r., I OSK 1365/06. LEX nr 453453.

Przykładowo można wskazać, że na podstawie przepisów u.o.d.o., „imię i nazwisko” mogą być, w zależności od kontekstu, danymi niezinterpretowanymi, informacjami, a po spełnieniu określonych przesłanek wprowadzonych ustawą o ochronie danych osobowych – informacjami będącymi danymi osobowymi. Imię i nazwisko stanowią dane niezinterpretowane, gdy nie są przypisane do konkretnej osoby fizycznej (np. Jan Kowalski). Często dopiero w połączeniu z innymi danymi niezinterpretowanymi stanowią będą informacje, gdy odnosić się będą do konkretnej osoby fizycznej (np. Jan Kowalski, urodzony 1 stycznia 1990 r., syn Adama). Taka informacja będzie stanowiła dane osobowe, gdy dodatkowo dotyczy będzie zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej zgodnie z u.o.d.o. (np. Jan Kowalski, urodzony 1 stycznia 1990 r., syn Adama – jeżeli określenie tożsamości tej konkretnej osoby nie wymaga nadmiernych kosztów, czasu lub działań). Tym samym za zbyt daleko idące uproszczenie uważam definicję informacji sformułowaną przez Bartę, Fajgielskiego oraz Markiewicza w komentarzu do u.o.d.o. Przypominając, wskazani autorzy informację definiują jako „komunikaty (wiadomości, wypowiedzi, prezentacje) wyrażone i zapisane w jakikolwiek sposób: znakami graficznymi, symbolami, w języku komputerowym, na fotografii, na taśmie magnetofonowej lub magnetowidowej itd.), niezależnie od sposobu, zakresu i swobody ich udostępniania, jak i niezależnie od sposobu ich pozyskania”¹³⁶.

Wyznacznikiem wskazanego rozróżnienia jest w istocie pewne założenie informacyjne, które skutkuje nadaniem określonym danym niezinterpretowanym poszukiwa-

¹³⁶ J. BARTA, P. FAJGIELSKI, R. MARKIEWICZ: *Ochrona danych osobowych...*, s. 345.

nego znaczenia, kontekstu. Z tego względu określona dana, w sytuacji istnienia odpowiedniego założenia informacyjnego, może już być traktowana jak samodzielna informacja (np. „Jan Kowalski” zawiera w sobie informację, że jest to prawdopodobnie imię i nazwisko bliżej niezidentyfikowanej osoby). Analogicznie – dane, które w odmiennych warunkach byłyby już danymi zinterpretowanymi (informacją), mogą stanowić jedynie dane umożliwiające osiągnięcie zamierzonego celu w postaci uzyskania informacji (dane w postaci „Jan Kowalski, urodzony dnia 1 stycznia 1990 r., syn Adama” stanowią jedynie pomoc w uzyskaniu informacji o ewentualnym potomstwie Jana Kowalskiego, urodzonego dnia 1 stycznia 1990 r., syna Adama).

Na gruncie normatywnym, o tym, czy konkretne dane są informacjami, decyduje zatem prawodawca poprzez zamieszczenie określonego założenia informacyjnego. Założeniem informacyjnym na gruncie u.o.d.o. jest możliwość identyfikacji konkretnej osoby fizycznej. W tej mierze, teza ta jest zgodna z poglądem Moniki Muchy, która w ramach rozważań administracyjnoprawnych dotyczących u.o.d.o. zaznacza, że „biorąc pod uwagę [...] regulację art. 51 Konstytucji, traktującego o informacjach dotyczących osoby fizycznej, należy przyjąć, iż ustawa odnosi się do informacji będącej daną osobową, dopóki jest możliwe ustalenie tożsamości osoby, której ona dotyczy, czyli spełnia warunki identyfikowalności osoby”¹³⁷.

Mając to na względzie, należałoby się zastanowić nad zastąpieniem w u.o.d.o. terminu „dane osobowe” terminem „informacje osobowe”. Postulat zastąpienia danych

¹³⁷ M. MUCHA: *Obowiązki administracji publicznej w sferze dostępu do informacji*. Wrocław 2002, s. 155.

osobowych określeniem „informacje imienne” przedstawił już Andrzej G. Harla¹³⁸. Przeciwnego zdania są Barta, Fajgielski, Markiewicz, stwierdzając, że „określenie »dane osobowe« trafnie oddaje istotę omawianego pojęcia”. Wskazani autorzy wskazują także, że „określenie »dane osobowe« jest [...] dokładnym odpowiednikiem terminów używanych w dyrektywie 95/46/WE w języku angielskim (*personal data*) i w języku niemieckim (*Personenbezogene Daten*), które to określenia [...] występują tylko w liczbie mnogiej”¹³⁹. Z tym ostatnim argumentem nie sposób się jednak zgodzić. Barta, Fajgielski, Markiewicz stwierdzają, iż „rzeczownik »dane« nie ma w języku polskim liczby pojedynczej”¹⁴⁰. Moim zdaniem, za poprawnością stosowania rzeczownika „dana” w liczbie pojedynczej świadczy fakt, iż termin ten od lat istnieje na gruncie takich nauk, jak matematyka czy informatyka, a więc *de facto* istnieje także na gruncie języka polskiego.

Poprawna interpretacja wskazanych przepisów u.o.d.o. w zakresie pojęcia „dane osobowe” odgrywa również niebagatelną rolę podczas interpretacji innych przepisów prawa, istotnych z uwagi na główny przedmiot niniejszego opracowania. W uzasadnieniu wyroku z dnia 4 kwietnia 2003 r. NSA stwierdził bowiem, że „pojęcie danych osobowych klienta banku mieści się w pojęciu informacji i tajemnicy bankowej”¹⁴¹.

¹³⁸ Por. A.G. HARLA: *Termin „dane osobowe” – uwagi de lege lata i de lege ferenda na gruncie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych*. „Palestra” 2001, nr 1, s. 38.

¹³⁹ J. BARTA, P. FAJGIELSKI, R. MARKIEWICZ: *Ochrona danych osobowych...*, s. 355.

¹⁴⁰ Ibidem.

¹⁴¹ Wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2003 r., II SA 2935/02. LEX nr 149895.

Z kolei w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 czerwca 2006 r. WSA w Warszawie wskazał, że „ustawa o ochronie danych osobowych w sytuacji, gdy w treści informacji publicznej są zawarte dane osobowe, jest *lex specialis* w stosunku do ustawy o dostępie do informacji publicznej”¹⁴². W dalszej części uzasadnienia tenże Sąd stwierdził: „[...] norma kolizyjna zawarta w art. 1 ust. 2 ustawy o dostępie do informacji publicznej stanowi, iż przepisy ustawy nie naruszają innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji, będących informacjami publicznymi. Wykładnia funkcjonalna, systemowa i językowa tego przepisu prowadzi do wniosku, iż jeżeli obowiązują odmienne regulacje ich udostępniania, będą one miały pierwszeństwo przed ustawą o dostępie do informacji publicznej”.

Przytoczone tezy orzeczeń potwierdzają informacyjny charakter danych osobowych.

8. Informacja w ustawie o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych

Zgodnie z przepisem art. 2 ust. 1 u.u.i.g.¹⁴³ przez informacje gospodarcze rozumie się dane dotyczące:

- 1) podmiotu będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej w zakresie: nazwy albo firmy; siedziby i adresu; numeru właściwego rejestru wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego; numeru identyfikacji podatkowej (NIP)

¹⁴² Wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 czerwca 2006 r., II SA/Wa 2016/05. LEX nr 219349.

¹⁴³ Zob. u.u.i.g.

lub innego numeru identyfikacyjnego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 u.s.d.g.; numeru identyfikacyjnego w krajowym rejestrze urzędowym podmiotów gospodarki narodowej (REGON), jeżeli został nadany; imion, nazwisk i numeru ewidencyjnego Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności (PESEL) lub innego numeru potwierdzającego tożsamość współników, osób wchodzących w skład organów zarządzających lub prokurentów; imion i nazwisk pełnomocników, o ile zostali ustanowieni; głównego przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej;

- 2) osoby fizycznej w zakresie: imion i nazwiska; adresu miejsca zamieszkania lub adresu do doręczeń; numeru PESEL lub innego numeru potwierdzającego tożsamość; serii i numeru dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie: imion i nazwiska; numeru PESEL lub innego numeru potwierdzającego tożsamość; serii i numeru dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość; firmy; oznaczenia miejsca zamieszkania i adresu do doręczeń lub adresu, pod którym jest wykonywana działalność gospodarcza; numeru identyfikacji podatkowej (NIP) lub innego numeru identyfikacyjnego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 lit. a u.s.d.g.; numeru REGON, jeżeli został nadany; numeru właściwej ewidencji wraz z oznaczeniem organu ewidencyjnego lub numeru właściwego rejestru wraz z oznaczeniem sądu rejestrowego w przypadku osoby zagranicznej, o której mowa w art. 5 pkt 2 lit. a u.s.d.g.; imion i nazwisk pełnomocników, o ile zostali ustanowieni; głównego przedmiotu wykonywanej działalności gospodarczej;

- 4) zobowiązania pieniężnego w zakresie: tytułu prawnego; kwoty i waluty; kwoty zaległości; daty powstania zaległości; informacji o postępowaniach dotyczących zobowiązania; informacji o kwestionowaniu przez dłużnika istnienia całości lub części zobowiązania; daty wysłania listem poleconym albo doręczenia dłużnikowi do rąk własnych wezwania do zapłaty, zawierającego ostrzeżenie o zamiarze przekazania danych do biura informacji gospodarczej, z podaniem firmy i adresu siedziby tego biura; informacji o zbyciu wierzytelności; innych informacji przekazanych w trybie i na zasadach określonych w art. 18 u.u.i.g.;
- 5) posłużenia się podrobionym lub cudzym dokumentem w zakresie: nazwy dokumentu; serii i numeru dokumentu; daty wystawienia dokumentu; oznaczenia, siedziby i adresu podmiotu wskazanego w dokumencie jako jego wystawca; imion i nazwiska osoby, której dokument dotyczy; okoliczności posłużenia się dokumentem; wskazania osoby lub organu, który stwierdził, że dokument jest podrobiony lub cudzy.

Zdaniem Rączki informacja gospodarcza ma zakres przedmiotowy podobny do informacji handlowej, albowiem oba te pojęcia obejmują dane dotyczące oznaczenia przedsiębiorcy¹⁴⁴. W odróżnieniu jednak od informacji handlowej, celem formułowania informacji gospodarczej nie jest promocja towarów lub usług. Według Rączki informacja gospodarcza przede wszystkim służy zagwarantowaniu pewności i bezpieczeństwa zawieranych transakcji handlowych¹⁴⁵.

¹⁴⁴ Zob. G. RĄCZKA: *Informacja handlowa...*, s. 57.

¹⁴⁵ *Ibidem*.

Definicja legalna (*sensu largo*) informacji

W uzasadnieniu wyroku z dnia 18 listopada 1999 r. SA w Gdańsku stwierdził: „[...] jest oczywiste, że punktem wyjścia procesu wykładni są dyrektywy językowe, a wśród nich zasada, iż zwrotom interpretowanym nie można bez dostatecznych powodów przypisywać swoistego znaczenia prawnego, ale gdy ustalili się, że takie znaczenie mają, wówczas należy się nim posługiwać bez względu na to, jakie znaczenie mają równokształtne zwroty w języku potocznym”¹. Należy także podzielić pogląd, że znaczenie terminów języka prawnego trzeba rozumieć podobnie jak w języku potocznym, ale tylko wtedy, kiedy „pozwała na to jednoznaczność języka potocznego oraz kontekst systemowy, w którym funkcjonują”².

Przepis § 6 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” stanowi, że „przepisy ustawy

¹ Wyrok SA w Gdańsku z dnia 18 listopada 1999 r., II AKa 243/09. OSA 2002, nr 4, poz. 33.

² K. OPAŁEK, J. WRÓBLEWSKI: *Zagadnienia teorii prawa*. Warszawa 1969, s. 94.

redaguje się tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy”³.

Jednym z podstawowych warunków redagowania przepisów tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy, jest konsekwencja terminologiczna prawodawcy⁴. Ogólną zasadę w tej kwestii wyraża § 10 analizowanego załącznika, zgodnie z którym „do oznaczenia jednakowych pojęć używa się jednakowych określeń, a różnych pojęć nie oznacza się tymi samymi określeniami”⁵.

Z kolei przepis § 8 ust. 1 załącznika stanowi, że „w ustawie należy posługiwać się poprawnymi wyrażeniami językowymi (określeniami) w ich podstawowym i powszechnie przyjętym znaczeniu”⁶. Natomiast zgodnie z przepisem § 146 ust. 1 wspomnianego załącznika w „ustawie lub innym akcie normatywnym formułuje się definicję danego określenia, jeżeli:

- 1) dane określenie jest wieloznaczne;
- 2) dane określenie jest nieostre, a jest pożądane ograniczenie jego nieostrości;
- 3) znaczenie danego określenia nie jest powszechnie zrozumiałe;
- 4) ze względu na dziedzinę regulowanych spraw istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia danego określenia”.

³ § 6 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 283), dalej również jako „załącznik”.

⁴ Zob. G. WIERCZYŃSKI: *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz*. Warszawa 2009, s. 723–798.

⁵ § 10 załącznika.

⁶ § 8 ust. 1 załącznika.

Stosownie do przepisu § 146 ust. 2 załącznika „jeżeli określenie wieloznaczne występuje tylko w jednym przepisie prawnym, jego definicję formułuje się tylko w przypadku, gdy wieloznaczności nie eliminuje zamieszczenie go w odpowiednim kontekście językowym”. Z kolei zgodnie z przepisem § 147 ust. 1 załącznika „jeżeli w ustawie lub innym akcie normatywnym ustalono znaczenie danego określenia w drodze definicji, w obrębie tego aktu nie wolno posługiwać się tym określeniem w innym znaczeniu”. Natomiast zgodnie z przepisem § 147 ust. 2 załącznika „jeżeli zachodzi konieczność odstąpienia od zasady wyrażonej w ust. 1, wyraźnie podaje się inne znaczenie danego określenia i ustala się jego zakres odniesienia”.

Niezależnie od wskazanej regulacji, przedmiot dyskusji stanowi w nauce prawa kwestia, czym jest definicja legalna⁷.

W literaturze podkreśla się, że definicje legalne są formułowane w celu spowodowania jasności, zrozumiałości i pewności prawa⁸. Definicje legalne mają być środkiem „ułatwiania adekwatnego kontaktu ustawodawcy z odbiorcami tekstów prawnych”⁹. Wprowadzenie do tekstu aktu prawnego stosownej definicji jest niezbędne wtedy, kiedy istnieje „konieczność precyzyjniejszego niż w języku potocznym ustalania znaczeń zwrotów”¹⁰. Jerzy Wróblewski

⁷ Zob. A. BIELSKA-BRODZIAK: *Interpretacja tekstu prawnego na podstawie orzecznictwa podatkowego*. Warszawa 2009, s. 44–47.

⁸ Por. J. GREGOROWICZ: *Definicje w prawie i w nauce prawa*. Łódź 1962, s. 52 i nast.; A. MALEC: *Zarys teorii definicji prawniczej*. Warszawa 2000, s. 11.

⁹ M. ZIELIŃSKI: *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*. Warszawa 2002, s. 188.

¹⁰ J. WRÓBLEWSKI: *Zagadnienia teorii wykładni prawa ludowego*. Warszawa 1959, s. 221.

lewski podkreśla, że „definicje legalne daje ustawodawca wtedy, gdy zwrot, którym się posługuje, ma zbyt nieokreślone znaczenie w mowie potocznej albo gdy ma on znaczenie inne, niż przyjmuje ustawodawca w danym przepisie”¹¹. Jeżeli zatem, jak zauważa Lech Morawski, „prawodawca nadał określonym wyrażeniom znaczenie swoiste, to należy je rozumieć w takim znaczeniu”¹². W takiej sytuacji powinno się odstąpić od znaczenia „potocznego”¹³.

Zdaniem Andrzeja Malinowskiego „sam fakt umieszczenia definicji w tekście prawnym przesądza o uznaniu jej za definicję legalną; nie ma przy tym znaczenia cel i uzasadnienie jej sformułowania, budowa itd.”¹⁴.

Z kolei Andrzej Malec rozróżnia definicje legalne *sensu largo* oraz definicje legalne *sensu stricto*¹⁵. Wspomniany autor wskazuje, że definicja *sensu largo* „wyrażenia W jest to zbiór zdań języka prawnego, w którym występuje zwrot W. Zatem definicję taką tworzą wszystkie te postulaty znaczeniowe języka etnicznego (dotyczące wyrażenia W), które zawarte są w tekstach prawnych”¹⁶. Z kolei definicją legalną *sensu stricto* wyrażenia W, zdaniem tegoż autora, jest „zbiór zdań języka prawnego, wypowiedzianych przez prawodawcę w celu określenia znaczenia wyrażenia W”¹⁷. O zakwalifikowaniu danej wypowiedzi jako definicji *sensu stricto* może decydować zamieszczony w niej łącz-

¹¹ Ibidem, s. 222.

¹² L. MORAWSKI: *Wstęp do prawoznawstwa*. Toruń 2004, s. 173–174.

¹³ Ibidem.

¹⁴ A. MALINOWSKI: *Polski język prawny. Wybrane zagadnienia*. Warszawa 2006, s. 156.

¹⁵ A. MALEC: *Zarys teorii...*, s. 28.

¹⁶ Ibidem, s. 29.

¹⁷ Ibidem.

nik. Łączniki: „oznacza”, „rozumie się przez to”, „należy przez to rozumieć”, „zwane dalej” wskazują na definicję metajęzykową. Z kolei łączniki: „ustala się”, „określa się”, „jest w rozumieniu ustawy”, „uznaje się”, „uważa się”, „zalicza się”, „jest”, „jest to” wskazują na zamiar prawodawcy wprowadzenia definicji intrajęzykowej¹⁸. Zdaniem Malca „metajęzykowa definicja legalna opisuje sposób używania przez prawodawcę definiowanego wyrażenia”¹⁹. Natomiast w odróżnieniu od metajęzykowych definicji legalnych, które powiadamiają nas jedynie o przyjętych przez prawodawcę konwencjach terminologicznych, „intrajęzykowe definicje legalne wprowadzają pojęcia do systemu prawnego”²⁰. Malec wyraża także pogląd, że „wszystkie zdania tekstów prawnych mają charakter prawotwórczy, w odróżnieniu od zdań występujących poza tekstami prawnymi. [...] Przyjmując, iż tekst prawny jest definicją przez postulaty wyrażen użytych przez prawodawcę w tym tekście, odrzucamy tym samym pogląd, iż jedynie pewne specjalnie wyróżnione fragmenty tekstów prawnych są definicjami legalnymi, czyli definicjami pochodzącymi od prawodawcy. Powyższy wniosek nie jest kontrowersyjny z punktu widzenia praktyki prawniczej. Również w teorii prawa, definicjom przez postulaty nie odmawia się statusu definicji legalnych”²¹.

Przedmiot dyskusji w doktrynie prawa stanowi również zasięg definicji legalnych. Agnieszka Bielska-Brodziak stwierdza, że w piśmiennictwie można napotkać wyraźnie odmienne podejścia do analizowanej kwestii²². Część

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem, s. 30.

²¹ Ibidem, s. 23.

²² Por. A. BIELSKA-BRODZIAK: *Interpretacja tekstu prawnego...*, s. 50–56.

autorów uważa bowiem, że „jeżeli istnieje w systemie prawa wiążące ustalenie znaczenia zwrotów zawartych w normach prawnych tego systemu, to należy używać odpowiednich zwrotów w tym właśnie znaczeniu, chyba że z interpretowanej normy z oczywistością wynika, że trzeba użyć zwrotu w znaczeniu odmiennym od ustalonego”²³ lub też, że „jeżeli w tekście nie ma definicji legalnej danego zwrotu, to należy rozważyć uwzględnienie definicji tego zwrotu zawartej w innym tekście prawnym, [...] zaś regułą uwzględnienia definicji legalnej wolno złamać, gdy z przepisu z oczywistością wynika, że wyrażeniu należy przypisać inne znaczenie, niż określone przez definicję legalną”²⁴.

Malec stwierdza, że „możliwość złamania dyrektywy uwzględniania definicji legalnych z innych niż interpretowany tekstów prawnych jest dopuszczalna, [...] gdy tekst prawny zawierający definicję legalną normuje dziedzinę istotnie różną od dziedziny normowanej przez interpretowany tekst prawny. Znaczenie frazy »dziedzina istotnie różna« nie jest jednak jasne, co może powodować spory co do zasadności nieuwzględniania definicji legalnych”²⁵.

Inni autorzy wskazują natomiast, że zasięg definicji legalnej wyznaczony jest granicami danej gałęzi prawa²⁶. Jedynie w części wskazana druga grupa poglądów znajduje swoje potwierdzenie w przepisie § 9 załącznika do rozporządzenia w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”, zgodnie z którym „w ustawie należy posługiwać się określeniami, które zostały użyte w ustawie podstawowej

²³ J. WRÓBLEWSKI: *Zagadnienia teorii wykładni...*, s. 246–247.

²⁴ A. MALEC: *Zarys teorii...*, s. 101.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ Por. M. ZIELIŃSKI: *Wykładnia prawa...*, s. 201–202; A. MALINOWSKI: *Polski język prawny...*, s. 159–165.

dla danej dziedziny spraw, w szczególności w ustawie określonej jako kodeks lub prawo”²⁷.

Przy jedynie sygnalizowanej problematyce dotyczącej definicji legalnych oraz ich zasięgu warto wskazać, że NSA w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 sierpnia 2007 r. stwierdził, że „każda definicja legalna ma określony zakres zastosowania, którym może obejmować jedną ustawę, ustawę wraz z aktami wykonawczymi do niej, kilka wskazanych ustaw, część ustawy, dział prawa lub cały system prawa. Zakres ten może być określony wprost w akcie prawnym, w którym została zamieszczona definicja legalna, bądź wynika z miejsca aktu normatywnego, w którym definicję legalną zamieszczono w systemie wszystkich aktów normatywnych. Tak więc zakres stosowania definicji legalnej wynika w zasadzie z hierarchii źródeł prawa określonej w art. 87 Konstytucji RP”²⁸.

Próbując dokonać podsumowania przytoczonych poglądów przedstawicieli nauki prawa oraz orzecznictwa w kwestii terminu „informacja”, należy przede wszystkim wskazać, że niezwykle rzadko spotykane jest twierdzenie, jakoby informacja stanowiła pojęcie pierwotne. W ostatnim czasie, w kontekście określenia zakresu znaczeniowego przedmiotu niniejszych ustaleń, w nauce prawa powoli zaczęły wyodrębniać się dwie grupy poglądów.

²⁷ § 9 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”. Tak zwana zasada prymatu definicji kodeksowych tworzy bowiem swoiste domniemanie, że w aktach prawnych wchodzących w skład danej dziedziny prawa prawodawca używa określeń w tym samym znaczeniu, jakie mają one w kodeksie danej dziedziny. Zob. G. WIERCZYŃSKI: *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz*. Warszawa 2009, s. 723–798.

²⁸ Wyrok NSA z dnia 23 sierpnia 2007 r., II OSK 1118/06. LEX nr 352065.

Po pierwsze, z przytoczonej uprzednio treści aktów normatywnych, orzecznictwa oraz dorobku nauki można wywnioskować, że w celu wyjaśnienia terminu „informacja” bardzo często stosuje się odwołanie do języka potocznego. Niestety, zarówno w orzecznictwie, jak i w nauce prawa wielokrotnie uznaje się za „obowiązującą”, zdezaktualizowaną już słownikową definicję informacji. W takiej sytuacji zazwyczaj dochodzi do nieświadomego skorzystania z dorobku nauk ekonomicznych lub informatycznych. Przypominając, *Słownik języka polskiego* obecnie definiuje informację głównie jako „wiadomość o czymś lub zakomunikowanie czegoś”. Użycie terminów „dane” lub „wiedza” w celu określenia zakresu pojęciowego informacji, nie jest aktualnie nawiązaniem do języka potocznego, ale stanowi domenę takich nauk, jak ekonomia i informatyka.

W obszarze drugiej grupy poglądów, w celu zdefiniowania informacji, w pełni świadomie wykracza się poza ramy określone językiem potocznym. W doktrynie prawa oraz w orzecznictwie można zauważyć próby sformułowania definicji informacji, opierającej się bezpośrednio na wynikach ustaleń innych dziedzin nauki. Jednocześnie należy odnotować sytuacje, gdy stworzona przez określonego autora definicja informacji jest na tyle nowatorska, że nie przypomina potocznego rozumienia tego pojęcia, znacznie przy tym wykraczając poza definicję informacji, wypracowaną w ramach innej dziedziny nauki. Zjawisko to spowodowane jest prawdopodobnie stopniem zaawansowania studiów nad terminem „informacja” w nauce określonych gałęzi prawa. W tej grupie poglądów również takie terminy, jak „komunikat” oraz „wiadomość” stanowią często odrębne od informacji pojęcia, zupełnie zaprzeczając tym samym potocznemu rozumieniu informacji.

Co do zasady, dane oraz informacje nie są terminami tożsamymi. Oprócz marginalnego posługiwania się przez ustawodawcę wskazanymi pojęciami w rozumieniu potocznym, niejednokrotnie występują one w ujęciu, którego w żaden sposób nie można uznać za potoczne. Zakładając, że dane stanowią dowolny zapis określonego wycinka rzeczywistości (np. faktów, zdarzeń), przechowywane są na pewnym nośniku, mogą być interpretowane, poddają się kwantyfikacji i wartościowaniu w wyniku dalszego ich przetwarzania, czyli stanowią reprezentację faktów lub pojęć w sformalizowanej postaci, umożliwiającą ich przekazywanie i przekształcanie, również w sposób automatyczny (dane tekstowe, numeryczne, graficzne, dźwiękowe)²⁹, a informacja jest daną zinterpretowaną, czyli daną, której nadano określony kontekst znaczeniowy, odbiega się od potocznego rozumienia wskazanych pojęć w tak dużym stopniu, że uprawnionym jest twierdzenie, że mają one odrębne od potocznego znaczenie prawne.

Sformułowany pogląd jest w dużym stopniu zbieżny z wynikami badań przeprowadzonych na gruncie ekonomicznym oraz informatycznym.

Samo odróżnianie terminu „informacja” od terminu „dane” w obszarze prawa wydaje się bezspeczne. Informacja stanowi dane, którym nadano określony kontekst znaczeniowy. Informacja taka może być dalej interpretowana, przetwarzana. Informacja w znaczeniu szerokim może zawierać elementy ocenne, perswazyjne.

²⁹ W nauce prawa wskazuje się, że możliwe jest istnienie metadanych (danych o danych). Zob. P. PODRECKI et al.: *Prawo Internetu...*, s. 611. Z uwagi na wskazane rozważania dotyczące odróżnienia pojęcia informacji od pojęcia danych, wydaje się, że właściwsze byłoby posługiwanie się pojęciem metainformacji (informacji o informacjach).

W podsumowaniu, należy wskazać, próbując ustalić intencje prawodawcy i zakładając przy tym istnienie jednolitości terminologicznej systemu prawnego, odrzucając jednocześnie, co do zasady, potoczne, słownikowe znaczenia informacji, którym można zarzucić cyrkularność, zastępowanie jednych wyrazów drugimi oraz bezkontekstowość, że obecnie na gruncie polskiego prawa, w ramach przedstawionych aktów normatywnych, funkcjonuje definicja legalna (*sensu largo*) informacji sformułowana przez prawodawcę. Informacją w tym znaczeniu są dane, którym przypisano określony kontekst znaczeniowy. Wskazana definicja legalna jest zbieżna z opisanym wcześniej subiektywnym (kognitywistycznym) modelem ujmowania informacji. Negując tak sformułowany pogląd, należałoby przychylić się do stanowiska, że w sytuacji, gdy istnieje więcej niż jedno znaczenie danego określenia, a nadto określenia tego nie można zastąpić określeniem jednoznacznym, brak istnienia definicji takiego określenia stanowi istotną lukę w regulacji ustawowej i techniczno-legislacyjną wadę danego aktu prawnego³⁰.

³⁰ Por. wyrok TK z dnia 25 maja 1998 r., sygn. akt U 19/97. OTK 1998, nr 4, poz. 47.

Zakończenie

Niniejsze opracowanie poświęcone zostało kwestiom terminologicznym dotyczącym informacji w ujęciu prawnym, z uwzględnieniem dorobku także i innych dziedzin nauki.

Na podstawie przeprowadzonych analiz należy stwierdzić, że z całą pewnością informacja odgrywa obecnie niebagatelną rolę w wielu regulacjach, w ramach różnych gałęzi prawa, a także w zakresie aktów normatywnych umiejscowionych w polskim systemie prawa na pograniczu tychże gałęzi.

Ustalono, że uzasadnione jest na gruncie normatywnym, dzięki oparciu się na przedstawionych regulacjach, pojmowanie informacji jako danych zinterpretowanych (danych, którym nadano określony kontekst znaczeniowy). Przy czym danymi mogą być w szczególności: znaki, liczby, słowa, litery oraz wzajemne ich kombinacje. Takie pojmowanie informacji albo wprost wynika z przeanalizowanych regulacji (informacje osobowe), albo nie jest z nimi sprzeczne.

Sformułowana w ten sposób definicja informacji jest w takim stopniu ogólna, że pozwala wykazać korelację pomiędzy informacjami szczegółowymi, zamieszczonymi w różnych aktach normatywnych, a jednocześnie jest tak

konkretna, że pozwala na jednoznaczne określenie, czym jest informacja.

Tym niemniej, istnienie na gruncie normatywnym różnych rodzajów informacji oraz brak przyjęcia kryteriów ich rozróżnienia sprawia, że katalog informacji nie jest możliwy do precyzyjnego określenia¹. Polskie regulacje prawne mające służyć ochronie informacji, nie są z sobą w wystarczającym stopniu skorelowane. Nie wypracowano precyzyjnego ustalenia wzajemnych relacji między regulacjami dotyczącymi informacji, tajemnic prawnie chronionych, ochrony danych osobowych, ochrony baz danych oraz ochrony prawnoautorskiej.

Problematyka informacji w ujęciu prawnym wymaga dalszych wieloaspektowych analiz, szczególnie na gruncie prawa cywilnego. Zdaniem autora niniejsza publikacja stwarza perspektywę nowych rozważań, podejmowania interesujących wątków, które pojawiły się w trakcie pisania tegoż opracowania, lecz których, z uwagi na jego zakres tematyczny, nie można było dostatecznie rozwinąć i przeanalizować.

Tematem odrębnego opracowania powinny być przede wszystkim zagadnienia dotyczące informacji jako dobra niematerialnego, jak również informacji jako przedmiotu zobowiązania. W nauce prawa powinny zostać również

¹ W niniejszym opracowaniu celowo pominięto m.in. przepisy: ustawy z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji (Dz.U. z 2006 r., nr 79, poz. 550 z późn. zm.); ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o usługach detektywistycznych (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 273 z późn. zm.); ustawy z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz.U. z 2010 r., nr 76, poz. 489 z późn. zm.); ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

przeprowadzone szczegółowe rozważania dotyczące wpływu regulacji dotyczących tajemnic prawnie chronionych, ochrony dóbr osobistych, ochrony danych osobowych, ochrony baz danych oraz ochrony prawno-autorskiej m.in. na świadczenie usług informacyjnych.

Niniejsza książka nie powstałaby bez inspiracji i wsparcia wielu osób, którym chciałbym w tym miejscu serdecznie podziękować.

W szczególności chciałbym podziękować moim Nauczycielom – Panu Profesorowi Leszkowi Ogiegle oraz Panu Profesorowi Piotrowi Ślęzakowi. Słowa wdzięczności należą się też Panu Maciejowi Giermakowi, który zaszczylił mnie swą przyjaźnią i z którym było mi dane dyskutować na wszelakie tematy.

Osobne i osobiste podziękowania składam na ręce mojej Rodziny, która towarzyszyła mi we wszystkich trudnych chwilach.

Bibliografia

Publikacje zwarte i czasopisma

- ADAMSKI A.: *Prawo karne komputerowe*. Warszawa 2000.
- AUGUSTYNIAK A. w: *Prawo prasowe*. Red. B. KORMUS, G. KUCZYŃSKI. Warszawa 2011.
- BARTA J. et al.: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Warszawa 2011.
- BARTA J. et al.: *Prawo mediów*. Wyd. 2. Warszawa 2008.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Obowiązek wymienienia pól eksploatacji w umowie licencyjnej*. ZNUJ. Prace z Wynałazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2007, z. 100.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Prawo autorskie*. Warszawa 2008.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Prawo autorskie*. Wyd. 4. Warszawa 2016.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Pytania i wątpliwości*. „Rzeczpospolita” 2001.01.22.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Reklama jako utwór. Prawo autorskie*. „Rzeczpospolita” z 25 września 1997 r.
- BARTA J., MARKIEWICZ R.: *Wokół definicji bazy danych*. „Kwartalnik Prawa Prywatnego” 2002, z. 1.
- BARTA J., MARKIEWICZ R. w: BARTA J. et al.: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Kraków 2005.
- BARTA J., FAJGIELSKI P., MARKIEWICZ R.: *Ochrona danych osobowych. Komentarz*. Wyd. 4. Kraków 2007.

- BELL D.: *The Coming of Post-Industrial Society. A Venture in Social Forecasting*. New York 1973.
- BIELSKA-BRODZIAK A.: *Interpretacja tekstu prawnego na podstawie orzecznictwa podatkowego*. Warszawa 2009.
- BIERĆ A.: *Ochrona prawna danych osobowych w sferze działalności gospodarczej w Polsce – aspekty cywilnoprawne*. W: *Ochrona danych osobowych (zbiór referatów wygłoszonych na poświęconej problematyce ochrony danych osobowych konferencji naukowej w dniach 27–28 II 1998 r.* Red. M. WYRZYKOWSKI. Warszawa 1999.
- BOGDAŁSKI P.: *Cywilnoprawne aspekty ochrony informacji*. PUG 1996, nr 7–8.
- CHĘCIŃSKI T.: *Międzynarodowa wymiana handlowa myśli naukowo-technicznej*. Warszawa 1976.
- CISEK A.: *Dobra osobiste i ich niemajątkowa ochrona w kodeksie cywilnym*. Wrocław 1989.
- CISEK R., JEZIORO J., WIEBE A.: *Dobra i usługi informacyjne w obrocie gospodarczym*. Warszawa 2005.
- DMOWSKI S., RUDNICKI S.: *Komentarz do kodeksu cywilnego*. Ks. 1. Cz. ogólna. Wyd. 5. Warszawa 2003.
- DOBRZENIECKI K.: *Lex informatica*. Toruń 2008.
- DRETSKE F.: *Knowledge and the Flow of Information*. Oxford 1981.
- DROZD A.: *Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz. Wzory pism i przepisy*. Warszawa 2006.
- DUBISZ S.: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. T. 2. Warszawa 2003.
- DUDKA K.: *Anonim a wszczęcie postępowania karnego*. „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 4.
- DUNIEWSKA Z.: *Ignorantia iuris w prawie administracyjnym*. Łódź 1998.
- DURAJ J.: *Podstawy ekonomiki przedsiębiorstwa*. Warszawa 2000.
- Ekonomika innowacji*. Red. J. CZUPIAŁ. Wrocław 1994.
- Elementy informatyki*. Red. M.M. SYSŁO. Warszawa 1997.
- Encyklopedia powszechna PWN*. Wyd. 2. T. 2. Warszawa 1984.

- FISCHER B., ŚWIERCZYŃSKA-GŁOWNIA W.: *Dostęp do informacji ustawowo chronionych, zarządzanie informacją. Zagadnienia podstawowe dla dziennikarzy*. Kraków 2006.
- FLAKIEWICZ W.: *Pojęcie informacji w technologii multimedialnej*. Warszawa 2005.
- FLESZER D.: *Zakres przedmiotowy pojęcia „informacja publiczna” w świetle art. 1 ust. 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej*. PPH 2010, nr 9.
- FLORIDI L.: *Information: A Very Short Introduction*. New York 2010.
- GOŁACZYŃSKI J.: *Dowód z dokumentu po nowelizacji kodeksu cywilnego i kodeksu postępowania cywilnego z 10.07.2015 r. „Rejent”* 2016, nr 11.
- GÓRECKI M.: *Informacje poufne na rynku kapitałowym: podstawowe problemy regulacji prawnej oraz pojęcie informacji poufnej i insidera*. „HUK – Czasopismo Kwartalne Całego Prawa Handlowego, Upadłościowego oraz Rynku Kapitałowego” 2007, nr 1.
- GREGOROWICZ J.: *Definicje w prawie i w nauce prawa*. Łódź 1962.
- HARĘŻA A., PRANDOTA-PRANDECKA E.: *Fluktuacje pojęcia informacji – zarys rozważań w kontekście nauk penalnych W: Nowa Kodyfikacja Prawa Karnego*. T. 19. Red. L. BOGUŃ. Wrocław 2006.
- HARLA A.G.: *Termin „dane osobowe” – uwagi de lege lata i de lege ferenda na gruncie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych*. „Palestra” 2001, nr 1.
- HOC S.: *Ustawa o ochronie informacji niejawnych. Komentarz*. Warszawa 2010.
- Informatyka w zarządzaniu*. Red. C. OLSZAK, H. SROKA. Katowice 2003.
- JANOWSKI J.: *Technologia informacyjna dla prawników i administratywistów. Szanse i zagrożenia elektronicznego przetwarzania danych w obrocie prawnym i działaniu administracji*. Warszawa 2009.
- JARZĘCKA-SIWIK E.: *Dostęp do informacji publicznej (uwagi krytyczne)*. „Kontrola Państwowa” 2002, nr 1.

- JAWORSKA-DĘBSKA B.: *Wokół pojęcia reklamy*. PUG 1993, nr 12.
- JĘDRZEJSKA A.: *Koncepcja oświadczenia woli w prawie cywilnym*. Warszawa 1992.
- KACZMAREK-TEMPLIN B. w: *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*. Red. B. KACZMAREK-TEMPLIN, P. STEC, D. SZOSTEK. Warszawa 2014.
- KARPOWICZ A.: *Autor – wydawca. Poradnik prawa autorskiego*. Warszawa 1999.
- KASPRZYCKI D.: *Wybrane zagadnienia prawa reklamy w Internecie*. ZNUJ. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2001, z. 77: *Zagadnienia nieuczciwej konkurencji*. Red. J. BARTA.
- KOCOT W.: *Dalsza modernizacja kodeksowej regulacji formy pisemnej czynności prawnej*. PPH 2016, nr 10.
- KONARSKI X.: *Ustawa o świadczeniu usług drogą elektroniczną*. Warszawa 2004.
- KONARSKI X., SIBIGA G.: *Ochrona danych osobowych w marketingu*. W: E. TRAPLE et al.: *Prawo reklamy i promocji*. Warszawa 2007.
- KOPACZYŃSKA-PIECZNIAK K. w: *Kodeks cywilny. Komentarz*. T. 1. Wyd. 2. Red. A. KIDYBA. Warszawa 2012.
- KRAJEWSKA A.: *Informacja genetyczna a zakres autonomii jednostki w europejskiej przestrzeni prawnej*. Wrocław 2008.
- KRAUS A., ZOLL F.: *Polska ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. Poznań 1929.
- KRZYSZTOFEK K., SZCZEPAŃSKI M.S.: *Zrozumieć rozwój. Od społeczeństw tradycyjnych do informacyjnych*. Katowice 2002.
- KUBALA K., KUBALA W.: *Co i dlaczego nie podlega ochronie*. „Rzeczpospolita” z 10 września 1996 r.
- KUMANIECKI K.: *Słownik łacińsko-polski. Według słownika Hermana Mengego i Henryka Kopii*. Warszawa 2000.
- KUREK-KOKOCIŃSKA S.: *Informacja. Zagadnienia teoretyczne i uwarunkowania prawne działalności informacyjnej*. Łódź 2004.
- LITWIŃSKI P.: *Obrót prawnym bazami danych osobowych*. PPH 2003, nr 9.

- LITWIŃSKI P.: *Świadczenie usług drogą elektroniczną*. W: P. PODRECKI et al.: *Prawo Internetu*. Wyd. 2. Warszawa 2007.
- LUBAŃSKI M.: *Filozoficzne zagadnienia teorii informacji*. Warszawa 1975.
- ŁUKASIK Z.: *Teoria informacji i sygnałów*. Wyd. 7. Radom 2009.
- MACHNIKOWSKI P. w: *Kodeks cywilny. Komentarz*. Red. E. GNIEWEK. Warszawa 2013.
- MACIEJEWSKI M.: *Prawo informacji – zagadnienia podstawowe*. W: *Prawo informacji. Prawo do informacji*. Red. W. GÓRALCZYK jun. Warszawa 2006.
- MALEC A.: *Zarys teorii definicji prawniczej*. Warszawa 2000.
- MALINOWSKI A.: *Pojęcie informacji o funkcjonowaniu organów administracji państwowej*. „Organizacja – Metody – Technika” 1985, nr 10.
- MALINOWSKI A.: *Polski język prawny. Wybrane zagadnienia*. Warszawa 2006.
- MARCINKOWSKA M.: *Kształtowanie wartości firmy*. Warszawa 2000.
- MASIOTA A., MASIOTA J.: *Zakaz reklamy a prawo do rzetelnej informacji (w świetle przepisów o adwokaturze)*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 2002, nr 4.
- MICHALAK A.: *Dozwolony użytek baz danych*. PPH 2004, nr 4.
- MODZELEWSKI K.: *Czy pełnomocnik może podpisać deklarację podatkową swojego klienta, oświadczenie woli to zupełnie co innego niż oświadczenie wiedzy*. „Rzeczpospolita”, 23 marca 2006 r.
- MORAWSKI L.: *Wstęp do prawoznawstwa*. Toruń 2004.
- MRÓZEK A.: *Prawno-polityczne konsekwencje wdrożenia APD w ramach aparatu burżuazyjnego (na przykładzie państw Europy Zachodniej)*. Toruń 1978.
- MUCHA M.: *Obowiązki administracji publicznej w sferze dostępu do informacji*. Wrocław 2002.
- Nowa encyklopedia powszechna PWN*. T. 3. Warszawa 2004.
- NOWIŃSKA E.: *Zwalczanie nieuczciwej reklamy. Zagadnienia cywilno-prawne*. Kraków 2002.

- NOWIŃSKA E., DU VALL M.: *Reklama a informacja w komunikacji rynkowej*. ZNUJ. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2001, z. 77.
- Ochrona wiedzy a kapitał intelektualny organizacji*. Red. W. KOTARBA. Warszawa 2006.
- OKOŃ Z.: *Reklama jako czyn nieuczciwej konkurencji*. W: *Prawo reklamy i promocji*. Red. E. TRAPLE. Warszawa 2007.
- OLENDER-SKOREK M., WYDRO K.: *Wartość informacji*. „Telekomunikacja i Techniki Informacyjne” 2007, nr 1–2.
- OLEŃSKI J.: *Ekonomika informacji*. Podstawy. Warszawa 2001.
- OPALEK K., WRÓBLEWSKI J.: *Zagadnienia teorii prawa*. Warszawa 1969.
- PANASIEWICZ L.: *Organizacyjne uczenie się i zarządzanie wiedzą*. „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2002, nr 9.
- PETZEL J.: *Informatyka prawnicza. Zagadnienia teorii i praktyki*. Warszawa 1999.
- PIASNY B.: *Zarządzanie wiedzą w organizacjach gospodarczych*. „Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa” 2001, nr 10.
- PODRECKI P. w: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Komentarz*. Red. D. FLISAK. Warszawa 2015.
- PODRECKI P. et al.: *Prawo Internetu*. Wyd. 2. Warszawa 2007.
- POŹNIAK-NIEDZIELSKA M., SZCZOTKA J., MOZGAWA M.: *Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu*. Red. M. POŹNIAK-NIEDZIELSKA. Bydgoszcz–Lublin 2007.
- Prawo informacji. Prawo do informacji*. Red. W. GÓRALCZYK jun. Warszawa 2006.
- Prawo mediów*. Red. J. BARTA et al. Wyd. 2. Warszawa 2008.
- Procesy i systemy informacyjne w środowisku wirtualnym*. Red. J. OLEŃSKI. Warszawa 1999.
- PROMIŃSKA U.: *Umowa know-how*. W: *Prawo zobowiązań – umowy nienazwane*. Red. W. KATNER. Warszawa 2010.
- RADWAŃSKI Z.: *Zagadnienia ogólne czynności prawnych*. W: *System prawa prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*. T. 2. Red. Z. RADWAŃSKI. Warszawa 2008.
- RADWAŃSKI Z.: *Prawo cywilne – część ogólna*. Warszawa 2009.

- RADWAŃSKI Z.: *Wykładnia oświadczeń woli składanych indywidualnym adresatom*. Wrocław–Warszawa–Kraków 1992.
- RĄCZKA G.: *Informacja handlowa w prawie polskim*. „Radca Prawny” 2006, nr 4.
- SAFJAN M. w: *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów. 1–449¹*. T. 1. Red. K. PIETRZYKOWSKI. Warszawa 2008.
- SAGAN R.: *Reklama żywności w świetle polskiego prawa*. PPH 1996, nr 5.
- SHANNON C.E.: *A Mathematical Theory of Communication*. „The Bell System Technical Journal” 1948, Vol. 27, Nr 3–4.
- SKUBISZ R. w: *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. [Red. J. SZWAJA]. Warszawa 2000.
- SOBCZAK J.: *Prawo prasowe. Komentarz*. Warszawa 2008.
- SOBCZAK J.: *Ustawa Prawo prasowe. Komentarz*. Warszawa 1999.
- SOBOL E.: *Mały słownik języka polskiego*. Warszawa 1997.
- SOŁTYSIŃSKI S. w: *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*. Red. J. SZWAJA. Warszawa 2004.
- SONDEL J.: *Słownik łacińsko-polski dla prawników i historyków*. Wyd. 2. Kraków 2005.
- STANISŁAWSKA-KLOC S.: *Ochrona baz danych*. ZNUJ. Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej 2002, z. 82.
- STEFANICKI R.: *Prawo reklamy w świetle przepisów ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji na tle prawnoporównawczym*. Poznań 2003.
- SUNDGREN B.: *An Infological Approach to Data Bases*. Stockholm 1973.
- System informacji strategicznej. Wywiad gospodarczy a konkurencyjność przedsiębiorstwa*. Red. R. BOROWIECKI, M. ROMANOWSKA. Warszawa 2001.
- SZEW C.: *Z problematyki ochrony danych osobowych*. „Radca Prawny” 1999, nr 3.
- SZEW C., JYŻ G.: *Regulacja prawna działalności informacyjnej w Polsce*. PiP 1988, nr 7.
- SZEW C.: *Ochrona informacji niejawnych. Komentarz*. Warszawa 2006.

- SZEWCZYK A.: *Informatyka. Aspekty humanistyczne*. Szczecin 1996.
- SZPOR G.: *Pojęcie informacji a zakres ochrony danych*. W: *Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia*. Red. P. FAJGIELSKI. Lublin 2008.
- SZWAJA J.: *Ostatnia nowelizacja ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*. Cz. 1. „Monitor Prawniczy” 2002, nr 24.
- SZYMCZAK M.: *Słownik języka polskiego*. T. 1. Warszawa 1988.
- TARAS W.: *Informowanie obywateli przez administrację*. Wrocław–Warszawa–Kraków 1992.
- TARNACKA K.: *Prawo do informacji w Polsce*. PiP 2003, nr 5.
- TARNACKA K.: *Prawo do informacji w polskim prawie konstytucyjnym*. Warszawa 2009.
- TOFLER A. i H.: *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali*. Przeł. J. ŁOZIŃSKI. Poznań 1996.
- WALASIK M.: *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1997 r., I CKN 52/96*. PPH 2002, nr 6.
- WESSEL M.R.: *Komputer i społeczeństwo*. [Przeł. S. SOŁTYSIŃSKI]. Warszawa 1975.
- WIENER N.: *Cybernetyka a społeczeństwo*. Przeł. O. WOJTASIEWICZ. Wyd. 2. Warszawa 1961.
- WIERCZYŃSKI G.: *Redagowanie i ogłaszanie aktów normatywnych. Komentarz*. Warszawa 2009.
- WIEWIÓROWSKI W., WIERCZYŃSKI G.: *Informatyka prawnicza. Technologia informacyjna dla prawników i administracji publicznej*. Wyd. 2. Warszawa 2008.
- WISZNIEWSKA I., SKUBISZ R.: *Środki zapobiegania nieuczciwej reklamie w projekcie ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji*. PiP 1982, z. 4.
- WRÓBEL W.: *Przestępstwa przeciwko ochronie informacji*. W: A. BARCZAK-OPLUSTIL et al.: *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117–277 k.k.* T. 2. Wyd. 3. Warszawa 2008.
- WRÓBLEWSKI J.: *Zagadnienia teorii wykładni prawa ludowego*. Warszawa 1959.

- Wstęp do informatyki w zarządzaniu*. Red. T. WIERZBICKI. Warszawa 1976.
- ZIELIŃSKI M.: *Wykładnia prawa. Zasady. Reguły. Wskazówki*. Warszawa 2002.

Źródła internetowe

- BŁASIAK A., KOSZOWY M.: *Informacja*, online: <http://ptta.pl/pef/pdf/i/Informacja.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- GINTER J.: *Prosta informacja prasowa w obiegu elektronicznym*. Praca licencjacka (podstawa prezentacji) napisana na seminarium z informatyzacji administracji pod kierunkiem dr. Grzegorza Wierczyńskiego, Uniwersytet Gdański, Wydział Prawa i Administracji, 2009 – online: <http://arch.prawo.ug.edu.pl/pdf/zaklad3/Joanna%20Ginter%20Prosta%20informacja%20prasowa%20w%20obiegu%20elektronicznym.pdf> (dostęp: 26.03.2017).
- POHULAK-ŻOŁĘDOWSKA E.: *Informacja jako dobro rynkowe*, online: <http://mikro.univ.szczecin.pl/bp/pdf/76/8.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- PRZYBYŁOWICZ P.: *Wstęp do teorii informacji i kodowania*, online: http://www.cmmsigma.eu/download/mat_info/wstep_do_teorii_informacji.pdf (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- SKRODZKI A.: *Pojęcie danych osobowych w myśl ustawy o ochronie danych osobowych*, online: www.prawnie.pl/dokument/pdf/14498 (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- SUCHECKA A., SZOSTAK J., MOLENDĄ R.: *Sprawozdanie z konferencji „Informacja w świecie cyfrowym”*. „Elektroniczny Biuletyn Informacyjny Bibliotekarzy” 2008, nr 4, online: <http://www.ebib.info/2008/95/a.php?molenda> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- SZUMOWSKI W.: *Informacja w kategorii wartości*, online: <http://kpsz.ae.wroc.pl/Employees/szumowski/MF2002-Szumowski.pdf> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).
- ZAWADA M.: *Dane, informacja i inne ważne pojęcia*, online: <http://www.library.edu.pl/czytelnia/nauki-techniczne/49->

dane-informacja-i-inne-wazne-pojecia.html?showall=1
(dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

http://www.giodo.gov.pl/317/id_art/973/j/pl/ (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

http://www.giodo.gov.pl/319/id_art/2258/j/pl/ (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

<https://www.ipi.ch/en/about-us/institute.html> (dostęp: 2 stycznia 2014 r.).

<http://sjp.pwn.pl/haslo.php?id=2466189> (dostęp: 2 stycznia 2017 r.).

Orzecznictwo

- Wyrok TK z dnia 25 maja 1998 r., sygn. akt U 19/97. OTK 1998, nr 4.
- Wyrok TK z dnia 20 marca 2006 r., K 17/05. LEX nr 182494.
- Uchwała Składu Siedmiu Sędziów SN z dnia 19 stycznia 1995 r., I KZP 15/94. OSNKW 1995, z. 1–2, poz. 1.
- Uchwała SN z dnia 30 grudnia 1964 r., III PO 35/64. OSNC 1965, nr 6.
- Uchwała SN z dnia 22 stycznia 2003 r., I KZP 43/02. „Wokanda” 2003, nr 7–8.
- Uchwała SN z dnia 10 lipca 2008 r., III CZP 62/08. OSNC 2009, nr 7–8.
- Wyrok SN z dnia 14 listopada 1997 r., III CKN 261/97. OSN 1998, nr 4.
- Wyrok SN z dnia 21 kwietnia 1998 r., II UKN 2/98. OSNAP 1999 nr 7.
- Wyrok SN z dnia 5 września 2001 r., I CKN 1159/00, OSNC 2002, nr 5.
- Wyrok SN z dnia 18 grudnia 2002 r., I PK 15/02. OSNP 2004, nr 12.
- Wyrok SN z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 297/04. LEX nr 222184.
- Wyrok SN z dnia 11 lutego 2005 r., I PK 178/04. LEX nr 375699.
- Wyrok SN z dnia 16 lutego 2005 r., IV CK 492/04. LEX nr 177275.

- Wyrok SN z dnia 14 marca 2008 r., IV CSK 460/07. LEX nr 453070.
- Wyrok SN z dnia 2 lipca 2009 r., V CSK 4/2009 [niepubl.].
- Postanowienie SN z dnia 9 września 1997 r., I CZ 95/97. LEX nr 507987.
- Wyrok SA w Gdańsku z dnia 18 listopada 1999 r., II AKa 243/09. OSA 2002, nr 4.
- Wyrok SA w Poznaniu z dnia 13 listopada 2001 r., I ACa 1140/01. LEX nr 55589.
- Wyrok SA w Poznaniu z dnia 14 listopada 2003 r., I ACa 1062/03. LEX nr 145070.
- Wyrok SA w Warszawie z dnia 2 czerwca 2004 r., I ACa 1569/03. LEX nr 146652.
- Wyrok SA w Poznaniu z dnia 10 października 2005 r., I ACa 221/05. LEX nr 519299.
- Wyrok SA w Szczecinie z dnia 17 października 2006 r., III AUa 504/06. LEX nr 253499.
- Wyrok NSA z dnia 10 czerwca 1999 r., ISA/Po 1947/98. „Monitor Podatkowy” 2000, nr 4.
- Wyrok NSA z dnia 30 października 2002 r., II SA 1956/2002. „Monitor Prawniczy” 2002, nr 23.
- Wyrok NSA z dnia 14 listopada 2002 r., I SA/Wr 4097/01. LEX nr 81928.
- Wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2003 r., II SA 2935/02. LEX nr 149895.
- Wyrok NSA z dnia 20 listopada 2003 r., II SAB 372/03. „Wokanda” 2004, nr 5.
- Wyrok NSA z dnia 31 maja 2004 r., OSK 205/04. LEX nr 158987.
- Wyrok NSA z dnia 23 sierpnia 2007 r., II OSK 1118/06. LEX nr 352065.
- Wyrok NSA w Warszawie z dnia 28 stycznia 2008 r., I OSK 1365/06. LEX nr 453453.
- Wyrok NSA z dnia 28 listopada 2008 r., II SA 3389/01. LEX nr 241604.

-
- Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 3 listopada 2005 r., I SA/Gd 489/04. LEX nr 163991.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 13 czerwca 2006 r., II SA/Wa 2016/05. LEX nr 219349.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 września 2006 r., II SA/Wa 382/06. LEX nr 265505.
- Wyrok WSA w Białymstoku z dnia 12 kwietnia 2007 r., II SA/Bk 164/07. LEX nr 467328.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 15 listopada 2007 r., V SA/Wa 2127/07. LEX nr 438949.
- Wyrok WSA w Szczecinie z dnia 2 lipca 2008 r., II SA/Sz 205/08. LEX nr 518458.
- Wyrok WSA w Warszawie z dnia 27 listopada 2008 r., II SA/Wa 903/08. LEX nr 521934.
- Wyrok Zespołu Arbitrów przy Urzędzie Zamówień Publicznych z dnia 28 czerwca 2005 r., UZP/ZO/0-1516/05. LEX nr 174628.

Michał Barański

Information from a Legal Point of View Terminological Issues

Summary

The term “information” is in operative use, to a changing degree, in many legal norms obliging in Poland. At the same time, notwithstanding law branch, both in legal science and judicature, “information” is emphasized as a very complex notion. Recently, with the development of information society and technological progress, within doctrine there have started to gradually evolve distinct views which describe the semantic scope of information. However certain lack of consistency in terminological issues concerning information generates serious doubts as to ascribing its legal status.

Information, thus far has not been subject to complex considerations of law science. In this respect, judicature either, does not provide plausible material for analysis.

In order to establish the range of the term “information” it was first of all necessary to reach for other domains’ achievements (for example to economy) and colloquial language as well. A connection between information and personal data, and databases was shown. Another part of the publication was also dedicated to presenting the term “information” in a functional aspect against the term “information” in an objective aspect.

Besides, information regulation in constitutional law, administrative and criminal ones were mentioned. Further part was dedicated to terminological issues concerning informa-

tion, however viewed through exact civil law regulations. The analyses concerning legal interdependencies between an advertisement, a commercial and economic information were performed. Moreover, the regulation dealing with the press law was presented with information perspective.

Michał Barański

Rechtliche Auffassung der Information in Bezug auf Terminologie

Zusammenfassung

Hinsichtlich seiner Bedeutung fungiert der Terminus „Information“ in zahlreichen, in polnischer Rechtsordnung geltenden normativen Akten. Unabhängig von dem Zweig der Rechtswissenschaften, in der Rechtslehre und in der Judikatur wird betont, dass Information ein sehr vielschichtiger Begriff ist. Samt der Entwicklung von der Informationsgesellschaft und dem technologischen Fortschritt entstanden verschiedene Meinungen, die die Bedeutung der Information im juristischen Verständnis zu definieren suchen.

Bisher wurden diese terminologischen Fragen in Bezug auf Rechtswissenschaft noch nie ganzheitlich untersucht. Die Judikatur bringt in dieser Hinsicht auch kein zufrieden stellendes Material zur Analyse.

Um den Bereich des Terminus festzulegen, griff man in erster Linie auf Errungenschaften anderer Wissenschaftszweige (z.B.: Wirtschaftswissenschaft) und auf Umgangssprache zurück. Im vorliegenden Beitrag zeigt der Verfasser die Wechselbeziehungen zwischen der Information, den Personalien und Datenbanken. Der weitere Teil der Publikation ist der Beziehung des Terminus „Information“ im objektiven Sinne zum Terminus „Information“ im funktionellen Sinne gewidmet. Außerdem

wird es auch angedeutet, auf welche Weise die Information im Verfassungs-, Verwaltungs-, Straf- und Zivilrecht geregelt wurde. Der Verfasser untersucht rechtliche Wechselbeziehungen zwischen der Werbung, der Handelsinformation und der Wirtschaftsinformation, und bespricht die mit der Information im Bereich der Presserechtes verbundenen terminologischen Fragen.

Redaktor Barbara Konopka
Projektant okładki Damian Frania
Redaktor techniczny Małgorzata Pleśniar
Korektor Marzena Marczyk
Łamanie Marek Zagniński

Copyright © 2017 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISSN 0208-6336
ISBN 978-83-226-3232-1
(wersja drukowana)
ISBN 978-83-226-3233-8
(wersja elektroniczna)

Wydawca
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 8,5. Ark. wyd. 6,0
Papier Offset. kl. III, 90 g. Cena 20 zł (+ VAT)

Druk i oprawa: „TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.
ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław

ISSN 0208-6336
Cena 20 zł (+ VAT)

ISBN 978-83-226-3232-1



9 788322 632321

Więcej o książce

